

Η ΕΥΤΕΡΗ, ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Μ Ε

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλάδ. 32.

Τόμος Β'.

Εκδίδεται δις τοῦ μηνός.

Ἐν Ἀθήναις τῆν 15 Δεκεμβρίου 1848.

ΓΛΟΨΜΜΑΘΟΥΘ.

ΑΡΘΡΟΝ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ.

(Συλλεγία. Ἴδε φυλλάδιον 31'.

Τὴν ἐπαύριον ἤμην ἀσθενής. Τὰ βίαια τῆς προτε-
ραίας αἰσθήματα εἶχον προσβάλει τὸ νευρικὸν συστημά
μου, καὶ ἠναγκάσθην νὰ μείνω δι' ὅλης τῆς ἡμέρας
κλινήρης, προσπαθοῦσα διὰ τῆς ἰσυχίας νὰ πράνω
τὸν σφοδρὸν πόνον τῆς κεφαλῆς μου. Τὴν ἐσπέραν
ἐξήτησα τὴν θυγατέρα μου. Ἀλλ' ἡ ὑπερέτρια, ἥτις
ἐπῆγε νὰ μοὶ τὴν φέρῃ, ἐπιστρέψασα μετ' ὀλίγον,
μοὶ εἶπεν ὅτι δὲν εἶρε τὴν Μις Ἐμμα, καὶ ὅτι, ὡς
φαίνεται, εἶναι εἰς τὸν περίπατον μετ' τὴν παιδα-
γωγὸν τῆς, διότι καὶ ἐκεῖνη δὲν εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν.
Μετὰ μίαν ὥραν ἡ παιδαγωγὸς ἐπανῆλθε, καὶ ἔν τῳ
ἅμα ἐρίφθη εἰς τὸν κοιτῶνά μου κλαίουσα, συστρέ-
φουσα τὰς χεῖρας, καὶ ἀποσπῶσα τὴν κόμην τῆς.

— Ἡ μις Ἐμμα ἐχάθη, ἐχάθη ἡ μις Ἐμμα, ἐφί-
ναζε.

Ὡς ἐκτὸς ἐμαυτῆς ἐπήδησα ἀπὸ τὴν κλίνην.

— Τί λέγεις; ἀνέκραξα; ποῦ εἶναι ἡ Ἐμμα; τί
λέξεις εἶναι αὐταί;

— Ἐχάθη, ἐχάθη, ἐφώναζεν ἡ παιδαγωγὸς χωρὶς
νὰ δυνηθῆ νὰ συνέλθῃ.

Τέλος δὲ βιαζομένη νὰ ἐξηγηθῆ,

— Τὸ πρῶτ', εἶπε, μοὶ ἐξήτησε τὴν ἄδειαν νὰ
φέρῃ μόνι τῆς τὸ πρόγευμα εἰς τὴν ξένην γῆραν, καὶ
ἔπειτα νὰ παίξῃ εἰς τὸν κήπον. Τῇ τὸ ἐπέτρεψα
εὐχαρίστως ἐγὼ ἡ ἀνόητος· ἀλλ' ἀφ' οὗ δύο ὥραι
παρῆλθον, βλέπουσα ὅτι δὲν ἐπιστρέψει, ἐπῆγα νὰ
τὴν κραζῶ. Ἀλλὰ μάτην τὴν ἐξήτησα εἰς ὅλον τὸν
κῆπον, ἔπειτα εἰς ὅλην τὴν οἰκίαν, ἔπειτα εἰς τὸν
κῆπον πάλιν, δὲν ἦτον πούποτε. Τέλος παρητήρησα
ὅτι ἡ θύρα τοῦ κήπου ἦτον ἀνοικτῆ, καὶ μοὶ ἐπῆλθεν
ἡ ἰδέα μήπως ἐξῆλθε μόνι τῆς καὶ ἐπορεύθη εἰς
κάνεν τῶν παρακειμένων χωρίων ὅπου εἶχα συνή-
θειαν νὰ τὴν φέρω εἰς περιδιχάσιν. Μετ' τὴν ἐλπίδα
ταύτην ἐξῆλθον τοῦ κήπου, καὶ διευθύνθη πρὸς τὰ
προσεγέστερα χωρία, καὶ ἐκείθεν εἰς τὰ ἐπὶ μᾶλλον
καὶ μᾶλλον μεμακρυσμένα. Ἐπὶ τέλους ἔτρεγον ὡς
παράφορος, κρούουσα εἰς ὅλας τὰς θύρας, ἐρωτῶσα
ὅλους τοὺς διαβάτας· ἀλλ' οὐδεὶς εἶδε τὴν Ἐμμα,
οὐδεὶς εἶχε περὶ αὐτῆς εἴδησιν. Τέλος ἔσπευσα ὀπίσω
ἐπ' ἐλπίδι ὅτι θέλω τὴν εἶρε ἐπιστρέψασαν εἰς τὴν
οἰκίαν, ἀλλ' ἐδῶ εὕρισκω ὅτι ζητεῖται.

Ἐχάθη! ἐχάθη! ἤρχισε πάλιν νὰ φωνάζῃ κλαίουσα
ἡ συμπαθὴς παιδαγωγὸς.

— Η ξένη γυνή, ξεραξα εγώ, τρέξατε εις την ξένην γυναίκα και ημίγυμνος, σχεδόν άνοπόδητος ως χμκν, έρρίφθην κατόπιν των ύπηρετών μου, οτινες ώρμησαν προς τον κήπον. Άλλ' η ξένη γυνή ειχε αναχωρήσει, τώ δωμάτιον ήτον κενόν ! Εις την φλιάν αυτής έπεσα ημίθανός, και πόσον καιρόν έμεινα αναίσθητος δέν ήξεύρω· όταν όμως συνήλθα, θανατηφόρος πυρετός έμάστιζε τώ αίμά μου. Οί ιατροί με ειχον άπηλπισμένην· και όμως εις των παραφορών μου τās διαλήψεις τώ μητρικόν αισθημα ενίκα την νόσον, και εύρισκον δυνάμεις ώστε να παραγγέλλω έρευνας· αλλά πώς να γίνωσιν έρευμαι τελεσφόροι ; Περὶ τής γυναικός εκείνης, καθ' ης αι ύποψία μου κυρίως εδάμνον, ουδέν ήξευρον, ούτε την κατοικίαν της, ούτε τὰ προηγούμενά της, αλλά μόνον, ως η ίδια μοι ειπεν, αν δέν με ήπάτησεν, ότι εκλείτο Μάγγη. Άλλά τὰ τρία τέταρτα των χυδαίων γυναικών της Άγγλίας κολουται Μάγγη.

Αί έρευμαι έμεινον έντελώς άκαρποι· και όμως, — τόσον ιδιότροπος είναι η φύσις, — αντί ν' άποθάνω, ανέλαθον. Και δέν άπέθανα μεν, άλλ' όμως έτάφην. Τόν κοιτώνα εις όν κατώκουν, τον έφρωσα κατάμυρα όλον. Εις τὰ δύο του πέρατα εκρέμασα τās δύο εικόνας, τής θυγατρός μου και τού άνδρός μου. Δύω έτη όλόκληρα ουδέ βήμα δέν εξήλθα από τώ δωμάτιον τούτο, λέξιν δέν ώμίλισα, φωνήν άνθρώπου δέν ήθέλησα ν' άκούσω, ούτε είδα άνθρώπινον πρόσωπον, εκτός τής παιδαγωγού ητις άπαξ μόνον τής ήμέρας εισήρχετο, με ύπηρετεί κλαιούσα αλλά σιωπώσα, και πάλιν εξήρχετο. Η μόνη μου δε διασκέδασις ήτον να θρηνώ άλληλοδιαδόχως ενώπιον των εκόνων.

Η Έμμα, λαβούσα την χειρα τής μητρός της, την έφίλησε περιπαθώς.

— Μετά τὰ δύο έτη η Δούκισα Άθόλλ, προς μητρός συγγενέσι μου, άρ' ου πολλάκις με έγραψε χωρίς να λάβη απάντησιν μου, ελθούσα τέλος η ίδια, με ήνάγκασε σχεδόν δια τής βίας να την ακολουθήσω εις Εδιμβούργον. Η αγαθή δούκισσα ποτέ δέν ειχε πάθει αληθές δυστύχημα, και δέν ήξευρεν ότι ύπαρχουσι θλίψεις, δι' ας η διασκέδασις είναι όχι φάρμακον αλλά βάσανος, και αιτινες είναι φορηταί μόνον όταν εγκαταλείπωνται εις την άπελπισίαν. Ένεκα τέρησα λοιπόν επί τινας μήνας εν μέσω των άνθρώπων, ών η θέα μοι ήτον μισητή, και οιτινες νομίζοντες να με παρηγορήσωσιν ανέξουν μόνον τās πληγάς μου. Άλλά τέλος εύρίσκουσα τούτο των δυνάμεών μου άνώτερον, και επειδή έπλησίαζεν η άποφράς εκείνη επέτειος ήμέρα τού θανάτου τού άνδρός μου, επέμεινα να επανέλθω εις την Άγγλίαν, δια να επισκεφθώ τον τάφον του, ως έπραττον πρό τριών έτών σταθερώς, και ύπεσχέθην να επανέλθω πάλιν.

Φθάσασα δ' εις την επαρχίαν αυτήν, τινάς ώρας εντεύθεν του Νεοκαπέλου, εστάθην δια ν' άναπνεύσωσιν ολίγον οι ίπποι εις μικρόν ξενοδοχείον η μάλλον ζυθοπωλείον επί τής οδοϋ, — ίσως τώ παρετηρήσατε, — όπου χωρίζονται αι οδοί. Εκείθεν τους άνθρώπους λίαν τεταραγμένους δια δυστύχημα συμβάν πρό ολίγων ώρων εις άνθρακωρυχείον ολίγον απέχον εκείθεν, αυτό όπου εύρισκόμεθα τώρα. Ο θόλος

μιάς των παρόδων ειχε κατακρημνισθή, και ύπ' αυτόν έμεινον τεταρμένοι εργάται, και ήγνοείτο αν έφουβήθησαν η αν έζων. Και ειχον μεν άρχίσει ανασκαφή, άλλ' ήτον φόβος μήπως αι εργασιαι δέν προχωρήσωσι με ικανήν ταχύτητα όπως σωθώσιν οι ίσως επιζώντες ακόμη.

— Ω! ανέκραξα, τί φοβερά η σγωνία εκείνων των δυστυχών ! Πόσαι άρά γε οικογένειαι τρέμουσι τώρα δια τους πατέρας των, πόσαι ίσως μητέρες δια τὰ τέκνα των ! Θεέ μου, ειπον κατ' έμαυτήν, μοι εδίδαξας τι είναι τώ μικρόν της λύπης ποτήριον. Άς προσπαθήσω να τώ άποτρέψω, αν δύναμαι, από τὰ χείλη των άλλων. Και διετάξα τον ήνιοχον να διευθυνθή εις τώ Γλουμμάουθ.

Εδώ επεκράτει ταραχή μεγίστη. Όλοι έτρεχον άνω και κάτω, αι διαταγαί διεσταυρούντο, καθείς επρότεινε γνώμας, εδίδε συμβουλάς· ο δε Κ. Φώκνερ, μόνος μεταξύ όλων, διατηρήσας την σύνεσιν και την αταραξίαν του, διευθετεί την κίνησιν ταύτην, και αναστείλας τās εργασιαις τού άνθρακωρυχείου, ώπλισε τους εργάτας με σκαπάνας και ήρχισε τακτικήν ανασκαφήν. Άλλά τώ έργον ολίγον προϋχώρει, διότι η γη ήτον κινητή, και άπητείτο πολüs άγών δια να μη πληρούται πάλιν τώ ορυγμα άφ' ου άνεσκάπτετο. Όταν έφθασα ενταύθα, η νύξ ειχε σχεδόν επέλθει, οι εργάται ειχον άπαυδήσει, και η ανασκαφή ήτον εις την αρχήν της σχεδόν. Διευθυνθείσα δε προς τον Κ. Φώκνερ, έθεσα εις την διάθεσιν του όλην μου την περιουσίαν, και τον παρεκάλεσα να την μεταχειρισθή άφειδώς, άρκεί να σωθώσιν οι δυστυχείς. Εν τώ άμα έπιπτοι ταχυδρόμοι εστάλησαν να προσκαλέσωσι την ένοπλον δύναμιν εκ των πλησιεστέρων πόλεων, νέαι εργάται έμισθώθησαν εκ των περίξ χωρίων και διηρέθησαν εις δύο λόχους, εργαζόμενους άλληλοδιαδόχως, ώστε η εργασία να μη διακόπτηται ουδέ νυκτα ουδέ ήμέραν, και συγχρόνως έγινεν επιθεώρησις των εργατών τού λατομίου δια να φανή πόσοι ειχον μείνει υπό την γην. Τρεις άνδρες, Ζών Βλαίρ, Τόμ Βάρον και Δικ Γαντλεύ, έπειτα δε μία γυνή, Μαίρυ Χάγ, και τώ θυγάτριόν της Βέστυ ελλειπον από την όνομακλησίαν.

Η ανασκαφή ήρχισε τότε με νέαν ζέσιν. Δι' όλης τής νυκτός έμεινάμεν όλοι άγρυπνοι, η ενθαρρύνοντες τους εργάτας, η παρακολουθούντες την πρόοδον των προσπαθειών των. Περὶ τώ μεσονύκτιον εφθασαν αξιωματικοί τού μηχανικού, και ανέλαθον των εργασιών την διεύθυνσιν. Μέχρι δε τής πρωίας προϋχώρησεν η ανασκαφή επιτυχώς έως εις τώ ήμισυ σχεδόν τού αναγκαίου της βάθους, χωρίς όμως να γνωρίζωμεν αν ήσαν ζώντες οι καταχωσθέντες, η αν έφρονευθησαν. Μετ' ολίγον διεδόθη χαρμύσνος άγγελία. Οί εν τώ πυθμίν τού ορυγματος σκάπτοντες ήκουσαν κάτωθεν των ποδών των υπόκωφον δούπον, οστις απέδεικνεν ότι εζων οι ενταφιασθέντες εκείνοι, και ότι σκάπτοντες και αυτοί εσωθεν, ήγωνίζοντο άγώνα άπηλπισμένον, οίος ο τού παλαιόντος προς τὰ κύματα εν μέσω απεραντου πελάγους. Ο διευθύνων αξιωματικός έπαυσε τότε την εργασίαν άμέσως· διότι πρό παντός άλλου ήτον κατεπειγόντως αναγκαίον να δοθῆ εις αυτούς βοήθεια άερος, τροφής, και μάλιστα ελπίδος. Δι' τρυπάνου

λαιπόνως τὰ των άρτεσιανών φρεστών, ήρχισε να διατρύπῃ καθέτως την γην. Περὶ την μεσημέριαν μέγας αλαλαγμός άνήγγειλεν ότι τώ τρύπανον ειχε φθάσει εις τον θόλον τού ύπογείου· εν τώ άμα αυτό άνεσύρθη, και η ούτω σχηματισθείσα όπή έστερεώθη δια σκνίδων. Δι' αυτής δε κατεβιβάσθη σχοινιον, εις ου την άκραν ήν δεδεμένη μία φιάλη ζύθου, εις άρτος, κεκομμένος εις τμαχια, και εν χαρτίον με τās λέξεις: *Θαρήητε, εργαζόμεθα.* Όταν άνεσύρθη τώ σχοινιον εις τώ έμπαλιν τού χαρτίου άνεγινώσκοντο δι' άνθρακος γεγραμμένα αι λέξεις: *Ελπίζομεν, υπομένομεν. Στείλατέ μας ύδωρ.* Τώ ύδωρ κατεβιβάσθη, και η εργασία ήρχισε πάλιν, και όταν εφθασεν εις τον άνθρακα, έγινεν εύκολότερα, διότι αν και σκληρότερον τώ έδαφος, αλλά δέν κατέρρεεν ως η ύπερ αυτό γη. Τέλος δια τής σοφής διευθύνσεως των μηχανικών, δια τού άκαμάτου ζήλου τού Κ. Φώκνερ, δια τής φιλανθρώπου προθυμίας όλων των εργατών, τώ ορυγμα ήνεύχθη, κλιμακας κατεβιβάσθησιν εις αυτό, και εν ροπή οφθαλμού εξώρμησεν δι' αυτών τρεις άνδρες, έπεσαν πρηγεις και εφίλησαν την γην, έπειτα έρρίφθησαν εις τās άγκάλας των περισταμένων, και έπειτα ήρχισαν να κλαιώσιν.

Άλλ' εν τούτοις ελλειπον ακόμη οι λοιποί σύντροφοι τού δυστυχήματός των. Ο Κ. Φώκνερ κατέβη άμέσως εις τώ χαίνον άλλ' έτοιμόρροπον βάραθρον, και τώ περιήλθε καθ' οίαις τās διευθύνσεις με αξιοθύμαστον γενναϊότητα. Τώ βάραθρον ήτον κενόν. Ερωτηθέντες τότε οι διασωθέντες εργάται, απήντησαν ότι εις τώ μέρος όπου ειχον καταχωσθῆ ήσαν μόνον, άλλ' ότι εις την πλέον μεμακρυσμένην γωνίαν την προς τουςμας, τοίς άφάνη ενίοτε ότι ήκουον κραυγάς και ενίοτε θρήνους.

Τότε η προσοχή όλη εστράφη προς εκεί. Εις λόχος εργατών κατέβη εις τώ βάραθρον, εν φ άλλος λόχος ήσχολετο να εξασφαλίση αυτού τώ στόμιον. Άλλά μετά βραχείαν απόπειραν ενόησαν ότι δι' οριζοντίου ορύγματος ήτον άδύνατον να μεταβώσιν προς τώ μέρος όπου υπετίθετο ότι έμεινον ακόμη δύο θύματα, διότι η κατακρημνισθείσα ύλη, καταβέουσα άνωθεν άμα έκινείτο η βάσις της, καθίστα πᾶσαν εργασίαν έντελώς άδύνατον. Άπερασίσθη λοιπόν να σκαφή όπή από την οροφήν τού ύπογείου θαλάμου εγκλωσίως δια τής δυτικῆς γωνίας προς τώ έδαφος τού παρακειμένου.

Μετά δύο ώρων εργασίαν, οι σκάπτοντες ήρχισαν ν' άντιλαμβάνωνται εκ τού μέρους προς θ διευθύνοντο ψιθυρισμού τινος άβεβήσιου, άλλοτε μεν άσθενεστέρον, άλλοτε δε ισχυροτέρον. Καθ' όσον δε προϋχώρουν, ήκούετο εύκρινέστερον η φωνή. Μετά μίαν ώραν ακόμη διεκρίναν ζωήρον θρήνον εξερχόμενον εκ των σπλάγγων τής γής. Έπειτα τον θρήνον διεδέχοντο κραυγαί καταπληκτικαί, αυτές έπειτα λέξεις προκερούμεναι μεγαλοφώνως, έπειτα καγγασμοί κλονιόντες τους ύπογείους θόλους, και έπειτα πάλιν θρήνοι. Περὶ τώ τέλος τής νυκτός, η φωνή ήγνωρίζετο ως φωνή γυναικός, και αι λέξεις άς επρόφραζε μεταξύ τού όλολυγμού και τού γέλωτος ήσαν άποτρόπαιοι βλασφημιαί.

Ο ήλιος άνέτελλεν ήδη, όταν οι σκάπτοντες έφθα-

σαν εις χασμάδα, κοινωνούσαν μετα τού μέρους όθεν εξήρχοντο αι κραυγαί. Άλλ' η χασμάς ήτον γενή, και χωρίς να πλατυνη τούλάχιστον κατά τώ τριπλάσιον, δέν έδύνατο να χρησιμεύση εις σωτηρίαν των καθαιργμένων. Κατά την στιγμήν δε ταύτην, μία των πλαγιών τού ήλιου ακτίνων, διεισδύσασα δια τού άνω στομίου και κατά τύχην πεσούσα επί τής χασμάδος ταύτης, εφώτισε τώ πέραν αυτής εκκλωβιον θηρίου, γυνή εκάθητο γονατιστή και με τās δύο της χειρας εκτύπα οδυρομένη τώ στήθος και την κεφαλήν της, ητις ήγγιζεν εις την οροφήν. Η γυνή είδε και αυτή δια τής βωγμῆς τους εργάτας, και συρθείσα επί των γονάτων της προς τώ μέρος των, ύψωσε προς αυτούς τās χειρας ικετευτικώς.

— Σώσατέ με, σώσατέ με, ήρχισε να κράζει. Οί δαίμονες μεκλείσιν εις τον άδην δια τās άμαρτίας σας εκμα εις την γην. Με κρατούν από τον λαμόν, θέλουν να με πνιξουν διότι έπραγα την καρδίαν τριών παιδιών, και έπιχ τώ αίμα άλλων τριών. Σώσατέ με !

Και έπειτα, όταν εβλεπε τον διασταγμόν των σωτήρων της, τοίς άπέτεινε τās αισχροτέρας υβρεις, τους ήπειλει ότι με τους άνυγίας της θα τοίς εξορύξη τους οφθαλμούς, και τοίς κατηράτο τās τρομερώτερας κατάρας.

Άλλά τους άφρωσιμένους εργάτας ανεγαίτιζον όχι αι υβρεις της δυστυχούς, άλλ' άλλη ολεθρία και φοβερά περιπέτεια. Όλον τώ μέρος της οροφής τού μικρού θαλάμου δεξιώς της χασμάδος ερείετο, και εις τās πρώτας προσβολάς της σκαπάνης, έδύνατο να καταπέση, και να θάλη την παναθλίαν εις τὰ ερείπια του. Πολλήν ώραν έμεινον άμφιβάλλοντες τι να πράξωσι. Παρετήρησαν πανταχού μετά προσοχής εύλαβώς όλας τās γωνίας εδοκίμασιν, άλλ' είδαν ότι ο κίνδυνος ήτον πανταχούθεν ο ίδιος. Εν τούτοις η γυνή, λαμβάνουσα με τās δύο της χειρας τὰ χείλη της χασμάδος, εξηκολούθει τās ικεσίας της, και ο φόβος εφάνετο άποδιώξας την παρηγορήσιν ην ειχε παραγάγει ο φόβος.

— Μη με άφίνετε, έλεγε. Αυπηθήτέ με ! πνίγουμε, ο άηρ με ελλείπει. Σπεύσατε, εκτείνατέ με τās χειράς σας. σώσατέ με, και να γίνω αιωνίως δούλη σας, και να φιλώ αιωνίως των ποδών σας τὰ ήγνη. Φέρετέ με εις τον ήλιον, δώσατέ με ν' άναπνεύσω τον καθαρόν άέρα. Ιδέτε, εδώ τρέμω, εδώ φοβούμαι.

Και έτρεμεν όλον τώ σώμα της, και ήκούετο έως επάνω ο βρυγμός των οδόντων της. Τότε ο διευθύνων την εργασίαν αξιωματικός, αισθανόμενος την καρδίαν του συντριβόμενην από τονόικτον, και έννοών ότι αν διεκόπτε την εργασίαν, ο θανάτός της ήτον βέβαιος και φρικτός, εν φ εκ τού ένκνυτου υπήρχε πιθανότερη σωτηρίας τούλάχιστον ήση με τού κινδύνου τον φόβον, έλαβεν άπηλπισμένην άπόρρασιν και διετάξε να εξακολουθήσωσιν, αλλά με μεγίστην προσοχήν και περισκεψιν. Μόλις όμως προσεβλήθη ο τοίχος από τās πρώτας σκαπάνας, και τρυγμός φοβερός ήκούσθη, και με πάταγον ως βροντήν άντηγήσαντα εις τὰ άχανή εκείνα βάραθρα, η οροφή κατεκρημνισθη

δολοκλήρος, και ὑπὸ τὰ συντρίμματά της κατε- κάλυψε τὴν γυναῖκα.

Οἱ σκαπανεῖς ὤρμησαν ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ διὰ τοῦ γενομένου ῥήγματος, ἐξ οὗ ἀνέθορε πνιγηρὸν νέφος κόνιος, και μετ' ἐπιπλοῦν ἀνέσκαψαν τὰ ἐρείπια, και ἐκχώσαντες τὴν γυναῖκα αἱματοκύρτον και νεκράν, ὡς ἐνόμιζον, τὴν ἀνετίθασαν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ὅπου περιεστῶτες ἐπροσμένονεν ἐν μεγίστῃ ἀγωνίᾳ τὴν λύσιν τοῦ τρομεροῦ τούτου δράματος. Ἀλλ' ἡ γυνὴ ἦτον ἡμιθανὴς μόνον, ὅχι νεκρά· ὥστε ἅμα ἀνελλοῦσα εἰς τὸν δροσερὸν ἀέρα, ἐστῆν ἄνεως και ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐγὼ ἰστάμην πλησίον της, και ἔκυψα νὰ τὴν βοηθήσω. Ἀλλὰ διὰ μιᾶς ἀνεπήδησα ὡς ἐκτὸς ἐμαυτῆς, και ἤσθάνθη τὰς τρίχας ὀρθωθεῖσας εἰς τὴν κεφαλὴν μου.

— Ἐπικατάρτατε! ἔκραξα, τὴν κόρην μου, ποῦ εἶναι ἡ κόρη μου; ποῦ εἶναι ἡ Ἐμμα μου;

Ἡ λεγομένη Μαίρου Χάγ ἀνεκίνησε τότε, ἔτεινε φοβερῶς τοὺς ὀφθαλμούς της, και μετ' ἠτένισεν ἀτακταδαμυκτί.

— Δὲν με γνωρίζεις; ἐξηκολούθησα· δὲν γνωρίζεις τὴν Λαίδου Σερφειλδ, ἧτις πεινώσασεν σὲ ἐθροῦσε, διψῶσαν σ' ἐπότισε, θρηνοῦσαν σὲ παρηγόρησε; ποῦ εἶναι ἡ Ἐμμα μου;

Ἡ γυνὴ ἔνευσε μετ' ὀλίγον πρὸς τὰ κάτω.

— Ποῦ; ποῦ; ἀνέκραξα. Ἀπέθανε; ὁμίλησε, ἀπόδος μοι τὸ τέκνον μου, και νὰ σὲ συγχωρήσω διὰ τὰς βασάνους μου εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, και ὁ αἰώνιος κριτὴς νὰ σὲ συγχωρήσῃ εἰς τὴν μετέπειτα. Ποῦ εἶναι ἡ Ἐμμα;

Τῆς γυναικὸς συνεστῆσαν βιαίως ὄλοι τοῦ προσώπου οἱ χαρακτῆρες, και μετὰ τινῶν στιγμῶν πρόδηλον ἀγῶνα ἀνοίξασα τὸ στόμα·

— Ἐκεῖ κάτω! κατώρθωσε νὰ εἰπῇ, δεικνύουσα τοῦ ὑπογείου τὸ στόμιον, και ἐν τῷ ἅμα κρουνοῦ αἵματος ἐξέβρουσεν ἐκ τοῦ στόματός της, και πεσοῦσα αὐτὴ ὑπτιᾶ, ἐξέπνευσεν.

Ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶδα τὸν θάνατόν της· ἅμα ἤκουσα τὰς δύο ἐκείνας λέξεις, ἐρίφθη πρὸς τὴν εἰσοδὸν τοῦ βαράθρου, ὡς φρενήρης κατευλίσθη ἀπὸ τὴν κλίμακα, χιλιᾶκις κινδυνεύασα νὰ κατακρημνισθῶ, και ὤρμησα πρὸς τὸ μέρος ὅπου ὁ ἀξιοματικὸς τοῦ μηχανικοῦ, εἰκάζων ὡς ἐκ τῶν παρατηρήσεών του ὅτι ἐπρεπε νὰ εἶναι κατακεκλισμένον τὸ μὴ εὑρεθὲν παιδίον, εἶχεν ἀρχίσει νῆαν ἀνασκαφήν. Ἡ θεὰ μου, ἡ παραρρορά μου, ἐξέπληξε τοὺς ἐργάτας, οὔτινες ἀποσυνθῆντες μ' ἔκαμην τόπον. Ἐγὼ δὲ ῥιφθεῖσα πρηνῆς εἰς τὸ χῶμα,

— Ἐμμα! Ἐμμα μου, φιλάττη μου Ἐμμα, ἔκραζον, και ἐσκαπτον τὴν γῆν μετ' ὄνυχας.

Ἡ γῆ ἐδῶ ἦτον μαλακὴ, και τὸ βάθος τοῦ κρημνίσματος ὅχι πολὺ, προσέτι δὲ και τὸ ἐναπομεινὸν μέρος τῆς ὀροφῆς εἶχε σχηματισθῆ εἰς στερεὸν θόλον, ὥστε μετὰ μιᾶς ὥρας ἐπίμονον ἐργασίαν ἡ εἰσοδὸς ἠνοίχθη πλατεία, και δι' αὐτῆς εἰσώρησα πρώτη ἐγὼ. Εἰς τὴν μάλλον μεμακρυσμένην γωνίαν τοῦ κατακρημνισθέντος μικροῦ θαλάμου ἐκεῖτο ἐκτεταμένον κατὰ γῆς και ἐντελῶς ἀκίνητον κοράσιον ῥάκη περιβεβλημένον, εἶχε δὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, τὴν κόμην λυτὴν εἰς τοὺς ὤμους,

τοὺς ὀφθαλμούς κλειστοὺς, και ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐκοιμάτο. Ἀλλ' οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του δὲν διεκρίνοντο εἰς τὸ ἀμυδρὸν φῶς τοῦ λύχνου, ὅστις μετ' ὄνυχας ἐνεύειεν.

— Ἐμμα μου! Ἐμμα μου! ἔκραξα, και ῥιφθεῖσα ἐπὶ τοῦ κορασίου τούτου, ἐλειποθύμῃσα. Ὁ χειρουργὸς ὅστις ἦν παρὼν διὰ νὰ παρέξῃ ἀμέσως τὴν ἀναγκαίαν βοήθειαν εἰς τοὺς ὅσοι ἤθελον εὑρεθῆ ζῶντες, μετ' ἀνετίθασεν εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα μετὰ τοῦ κορασίου, και μετ' ἔδραμῆσε τὰς περιποιήσεις του. Μετ' ὀλίγον ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς, και εὐθὺς κατ' ἀρχὰς τοὺς προσήλωσα ἀπλήστως εἰς τοῦ παιδίου τὸ πρόσωπον, και ἐζήτησαν εἰς τοὺς χαρακτῆρας του ὁμοιότητα πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς θυγατρὸς μου, ἣν ἐφύλαττον ζωηράν ἐντὸς τῆς καρδίας μου. Ἀλλ' οἱ χαρακτῆρες ἐκεῖνοι ἦσαν ἀκίνητοι ὡς μαρμαρίνου ἀγάλματος, και κατεῤῥυπαμένοι ἀπὸ ἀσβόλην. Καὶ πότε μὲν γλυκεῖά τις ἤρμεια, ἐπιχειρημένη εἰς τὸ ἄψυχον πρόσωπον, ἀθῶόν τι μειδιάμα διαστέλλον τὰ λευκὰ ἐκεῖνα χεῖλη, συνεχίζον βραδύως τὴν μητρικὴν μου καρδίαν, και τότε ἐσφιγγον περιπαθῶς τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας μου, πότε δὲ πάλιν, τὸ πρόσωπόν του μοι ἐφαίνετο ἐντελῶς πρὸς τὰς ἐνθυμήσεις μου ζῆνον, και τὸ ἀπόθων μετ' ἀπελπισίας. Ἀλλὰ διὰ νέκρας συνδρομῆς τοῦ ἱατροῦ, ἡ κόρη ἀνέπνευσε βραδύως και ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς. Τινὰς στιγμὰς ἔμεινε τεθορυβημένη, και ἐβλεπεν ὡς μετ' ἐκστάσεως ὅλα τὰ περὶ αὐτὴν ἀντικείμενα ἀλληλοδιαδόχως. Τέλος τὸ βλέμμα της ἐστηρίχθη και ἐπέμεινε.

— Μαμά! ἔκραζεν ἀφνης, και ἐρίφθη ἐπάνω μου, και μ' ἐκράτησε μετ' ὄνυχας τὰς δύο της χεῖρας ὡς φοβουμένη μὴ φύγῃ, και ἐγέλα συγχρόνως και ἔκλαιε. Φαντασθῆτε τὰ αἰσθήματά μου. Ἦτον ἡ Ἐμμα. Νομίζω ὅτι ἐμπρὸς ὅλων τῶν περιεστῶτων ἔπεσα εἰς τὰ γόνατα και προσηυχθῆν.

— Λοιπόν! εἶπεν ὁ λόρδος Βαλντ, ἀπεθυνόμενος πρὸς τὴν Ἐμμαν, εἶναι ἀληθὲς ὅτι διετρίψατε τρία ἔτη εἰς τὰ φοβερά ἐκεῖνα καταγῶγια, ὅτι ὑπεμείνατε τὴν ἀποτρόπαιον ἐκείνην δίκαιαν;

— Ἀληθέστατον, ἀπεκρίθη ἡ Ἐμμα, και πρέπει νὰ διακόψῃ τὴν μητέρα μου διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐγὼ τὴν αὐτοβιογραφίαν μου.

— Ὅταν κατ' ἀδειαν τῆς παιδαγωγοῦ μου ἔφερα τὸ πρόγευμα εἰς τὴν γυναικᾶ, ἧτις κατώκει εἰς τὸν οἰκίσκον τοῦ κήπου, αὐτὴ μ' ἐκράτησε πλησίον της μετ' ἀπορόρους ὁμιλίας, ἤρχισε νὰ μοι διηγῆται μύθους, ἔπειτα κατέβη μ' ἐμὲ εἰς τὸν κήπον, και μ' ἔδειξε πολλὰ παιγνίδια. Ἐπειτα μετ' ἔπεισε νὰ τὴν ἀκολουθήσω ἐκτὸς τοῦ κήπου. Μετὰ ταῦτα μοι εἶπεν ὅτι ἔχει νὰ μοι δείξῃ κᾶτι, εἰς ἕνα ὠραῖον μέρος, ὅτι πρέπει ὅμως νὰ ὑπάγῃ ὀλίγον δρόμον μαζὴ της. Ἐγὼ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἤμπορῶ, δὲν τολμῶ χωρὶς τὴν ἀδειαν τῆς μητρὸς μου, ἀλλὰ μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ἀναλαμβάνει ἐκείνη νὰ τὸ εἰπῇ εἰς τὴν μητέρα μου, και ὅτι δὲν θ' ἀργήσωμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν. Μικρὰ και ἀνόητος, τὴν ἐπίστευσα και τὴν ἠκολούθησα. Ἀφ' οὗ ἐπεριπατήσαμεν πολλὴν ὥραν, μοι εἶπεν ὅτι διὰ νὰ παίξωμεν ν' ἀφήσω νὰ μοι δέσῃ τὰ ὀμμάτια. Ἡ πρότασις μοι ἐφάνη νοστιμιωτάτη ἀφ' οὗ δὲ μοι τὰ ἔδρασε, μ' ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας της και ἤρχισε

νὰ τρέχῃ γελῶσα, και ἐγέγων μαζὴ της κ' ἐγὼ διὰ τὸ εὐθυμον τοῦτο εἶδος τῆς τυφλομυίας. Ἀλλὰ μετ' ἱκανὴν ὥραν ἠθέλησα νὰ λύσω τοὺς ὀφθαλμούς μου, και εἶδα ὅτι ἦμην εἰς μέρος ἐντελῶς ἀγνωστον εἰς ἐμέ. Τότε ἤρχισα ν' ἀνησυχῶ, και ἐζήτησα νὰ ἐπιστρέψω ἀμέσως εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ Μάγνη, ὡς ἔλεγεν ὅτι ὀνομάζεται ἡ γυνὴ, συγκατένευσεν ἀμέσως, και μετέβαλε τὴν διεύθυνσιν τοῦ δρόμου. Ἀλλ' ἐπεριπατήσαμεν ἱκανὴν ὥραν ἀκόμη, και ἐνίστε ἐβάδιζον περὶ, ἐνίστε μ' ἔφερον εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἀλλὰ πάντοτε δὲν ἐβλεπον τὴν οἰκίαν μας. Δις ἡ τρίς μετέβαλε δρόμον, λέγουσα ὅτι ἠπατήθη, και τέλος μοι ὡμολόγησεν ὅτι ἐπλανήθη. Ἐγὼ ἤρχισα τότε νὰ κλαίω. Ἀλλὰ μοι εἶπε νὰ σιωπήσω, διότι ἅμα ἀπαντήσωμεν ἀνθρώπους θὰ ἐρωτήσωμεν τὸν δρόμον και θὰ τὸν εὑρωμεν. Ἐξηκολούθησαμεν ὁμοῦ διερχόμενοι διὰ στενωπῶν μεμονωμένων, ὅπου δὲν ἀπηγγεῖσθαι ψυχὴν γεννητήν. Τέλος ἐνύκτωσε, και ἤρχισα νὰ φωνάζω. Ἀλλὰ μακρόθεν ἴδομεν φῶς, και ἡ γυνὴ μοι εἶπε νὰ παύσω, ἴσως εἶναι αὐτὴ ἡ οἰκία μας. Ὅταν ἐφθάσαμεν πλησίον, ἦτον μικρὰ καλύβη και ῥυπαρά ἐντὸς τοῦ δάσους. — Σιωπῆ, μοι εἶπεν ἡ γυνὴ μετ' ὀλίγον τραχὺν ὅστις μ' ἐτρόμαξε, νὰ μὴ ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου. Δὲν ἤξεύρομεν τί ἀνθρώποι εἶναι αὐτοὶ ἐδῶ, πρέπει νὰ σὲ νομίσουν κόρην μου, και αὖριον ὅταν ἐξημερώσῃ μαθάνομεν εὐκόλως τὸν δρόμον. Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν καλύβην, μοι ἔδρασε ὀλίγον μαῦρον ὄρον, και μ' ἐστρωσεν ὀλίγον ἄχυρον, ὅπου ἀπαυδήσασα ἀπὸ τῆς ἡμέρας τὸν δρόμον, ἀπεκοιμήθη ἀμέσως.

Τὸ πρωτὸ μ' ἐξύπνησε. — Βέσσυ, μοι εἶπε, — τότε πρῶτον μοι ἔδρασε τὸ ὀλέθριον τοῦτο ὄνομα, — ἐξύπνησα, κόρη μου, νὰ πηγαίνωμεν. Καὶ ἔπειτα πλησιάζασα εἰς τὸ ὠτίον μου, ἔμαθα τὸν δρόμον, ἐπρόσθεσεν.

Ὅπως ἐκινήσαμεν· ἀλλ' ἐπεριπατήσαμεν πολλὰς ὥρας πάλιν εἰς ἀγνωστα πάντα μέρη. Τέλος ἐγὼ ἠρνήθη νὰ προχωρήσω· ἐκάθησα εἰς ἐνὸς δένδρου ῥίζαν, και ἤρχισα νὰ φωνάζω ὅτι θέλω νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν μητέρα μου. Ἀλλὰ τότε μ' ἔλαβεν ἀπὸ τὴν κόμην, και μ' ἐκτύπησε, μ' ἐκτύπησε μετ' ὄνυχας και μετ' ὄνυχας, ὥστε μ' ἀφῆκε σχεδὸν ἡμιθανῆ.

— Νὰ μάθῃς, μοι εἶπε, νὰ ζητῆς τὴν μητέρα σου. Ἀλλὰν μητέρα ἀπὸ ἐμὲ δὲν ἔχεις. Ἄν ἀνοίξῃς ποτὲ τὸ στόμα σου νὰ εἰπῇς εἰς κᾶνένα ὅτι ἔχεις ἄλλην μητέρα, θὰ κόψῃ μετ' ὄνυχας τὴν γλῶσσάν σου· και ἀπὸ τὸν κόλπον της λαβοῦσα μοι ἔδειξε μεγάλην ψαλλίδα. Ἡ γυνὴ μ' ἐνέπνευσεν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀνυπέροβλητον τρόμον. Ἐκείνην τὴν νύκτα ἐκοιμήθημεν εἰς τὸ ὑπαιθρον.

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωτὸ μ' ἔβιασε νὰ ἐκδυθῶ τὰ φορέματά μου, και νὰ ἐνδυθῶ ἐν φόρεμα ἐσχισμένον και ῥυπαρὸν, ὅπερ εἶχε λάβει τὴν προτεραίαν ἀπὸ τὴν καλύβην ὅπου ἐμείναμεν, χωρὶς νὰ μοι εἰπῇ διατί.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἀπηγγεῖσθαι ἕνα ἐφιππον εἰς τὸν δρόμον, και καθὼς τὸν εἶδα, ἤρχισα νὰ φωνάζω — τὴν μητέρα μου θέλω! τὴν μητέρα μου θέλω! — Ἡ γυνὴ ἤρχισε νὰ με δαίρει, ἀλλ' ὅ ἐφιππος, ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, ἠρώτησε τί ἔχει τὸ παιδίον και

κλαίει. — ὦ! κύριε, εἶπεν ἡ ὑποκριτίς· εἶναι πολὺ πεισιματώδης ἡ κόρη μου. Θέλω νὰ τὴν ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον, και κάμνει τόσον κακὸν διὰ νὰ μὴν ὑπάγῃ.

— Ὅχι! τὴν μητέρα μου, τὴν μητέρα μου θέλω! ἔκραξα ἐγὼ. Ἀλλ' ὁ κύριος,

— Παιδί μου, μοι εἶπε, πήγαινε εἰς τὸ σχολεῖον. Εἶναι διὰ τὸ καλὸν σου. Ἀφ' οὗ μάθῃς γράμματα, θὰ ἐλθῃς πάλιν εἰς τὴν μητέρα σου. Καὶ κεντήσας τὸν ἵππον του, ἀνεχώρησε.

Τότε ἡ ἀγρία ἐκείνη γυνὴ, μείνασα μόνη μαζὴ μου, μ' ἔριψε κατὰ γῆς, και πατήσασα τὸ στήθος μου μετ' ὄνυχας, ἐπίσσε μετ' ὄνυχας τοὺς σιδηροὺς της δακτύλους τὸ πρόσωπόν μου, και ἐβίασε τὸ στόμα μου ν' ἀνοίχθῃ. Λαβοῦσα δὲ ἀπὸ τὸν κόλπον της φοβερὸν ἐργαλεῖον,

— Ἄ! αὐτὰ με κάμνεις; ἀνέκραξε πλήρης λύσσης. Θὰ σ' ἐβγάσω τὰ δόντια σου ἕνα πρὸς ἕνα. Κάθε φορὰν ὅπου φωνάζεις τὴν μητέρα σου ἀπὸ ἕνα θανά σ' ἐβγάσω, και ἂν δὲν σὲ μάθω νὰ σιωπῆς, τότε θὰ σὲ κόψω τὴν γλῶσσαν.

Και εἰσεῖγεν εἰς τὸ στόμα μου ἤδη τὴν ὀδοντάγραν, ὅταν ἀπὸ τὸν τρόμον με κατέλαβε σπασμὸς και εἶδος λειποθυμίας. Τοῦτο μ' ἔσωσε, διότι ἐφοβήθη ἡ γυνὴ μὴ ἀποθάνω, και στερεθῆ τῶν ὠρμημάτων ὅσα ἤλπιζεν ἀπ' ἐμέ.

Ἀφ' οὗ πολλὰς ἀκόμη ἡμέρας με περιέφερε, κλειδώσασα τὸ στόμα μου διὰ τοῦ φόβου, με ὠδήγησε τέλος εἰς Γλουμουάουθ, και λαβοῦσα ἡ ἴδια τὸ ὄνομα Μαίρου Χάγ, με παρουσίασεν ὡς κόρην της, χωρὶς νὰ τολμῆσω νὰ τὴν ἀναίρῶσω. Ἡ διεύθυνσις μᾶς ἐδέχθη ἀμοφτεράς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, και οὕτως ἐκέκλιθη αὐτὴ ἀντὶ ἐνὸς, δύο σελίνια καθ' ἡμέραν.

Τὴν πρώτην ἐσπέραν καθὼς ἔμεινε μόνη μαζὴ μου,

— Ἀκουσε, μοι εἶπεν, ἂν σοὶ συμβῆ ν' ἀνοίξῃς ποτὲ μόνον τὸ στόμα, και νὰ εἰπῇς ὅτι δὲν εἶσαι κόρη μου, ἤξευρέ το ἀπ' ἐμέ, θὰ τρυπήσω ὅλον τὸ σῶμά σου με πυρωμένα σίδερα, και ἔπειτα θὰ σὲ κόψω εἰς δέκα κομμάτια.

Ἐγὼ δὲ, ἤξεύρουσα ὅτι αὐτὰ δὲν ἦσαν μάταια ἀπειλαί, ποτὲ οὔτε ἐζήτησα νὰ εἰπῶ εἰς κᾶνένα λέξιν, και οὔτε μοι ἦτον δὲ δυνατόν, διότι οὐδὲ στιγμὴν δὲν με ἄφινε μόνην. Τὴν νύκτα ἐκοιμήμην πλησίον της εἰς τὰ ἄχυρα, τὴν ἡμέραν ὅλην ἠργαζόμην πλησίον της εἰς τὰ λατομεία. Τὸ πρῶτον ἔτος, ἡ ὑπηρεσία μου ἦτον νὰ κᾶθῃμαι εἰς μίαν ὑγρὰν τῶν ὑπογείων γωνίαν, ὅπου ποτὲ τὸ ἀμυδρότερον φῶς τῆς ἡμέρας δὲν ἔφθανε, και ν' ἀνοίγῃ ἀνὰ πᾶν λεπτόν, ὅσκιος δὴλ. διήρχοντο αἱ χεῖράμαξαι, ἐν διάφραγμα ἡ θύραν χρῆσμεύουσαν εἰς τὴν διακρυσθῆν τοῦ ἀέρος. Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἤρχιζε μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου και ἐτελείωνε μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν του· ὥστε εἰς τὸ διάστημα ἐνὸς ὀλοκλήρου ἔτους οὐδὲ ἅπαξ δὲν εἶδα τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Καθὼς ὁμοῦ ἐγίνα ἐξαιτῆς περιπόου, και ἐκρίθη ὅτι ἔχω δυνάμεις, ὥστε νὰ σύρω χεῖράμαξαν, μ' ἔζωσαν μετ' ὄνυχας τὸ σῶμα, και μ' ἄλλα λωρία τὴν κεφαλήν, και δι' αὐτῶν δεκατέσσαρας ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον ἔσυρον βαρεῖαν ἁμάξαν πλήρη ἀνθρώπων ἐντὸς διαδρόμου τόσον ταπεινοῦ, ὥστε μόνον ἐρπούσα μετ' ὄνυχας

χειρας και με τα γόνατα εδυνάμην να τον διέλθω. Ίδατε το παιδίον εκείνο, τον Βόβ Χόβ εις το άνθρακωρυγειον. Η τύχη μου ήτον ή ίδια, και έτι χειροτέρα, διότι ο αυλών της ύπηρεσίας μου ήτον ακόμη χαμηλότερος, διότι αι δυνάμεις μου ήσαν ασθενέστεραι και διότι όταν αύται εξητλούντο και έπιπτον σχεδόν ήμιθανής εις το έδαφος, ή μέγαιρα ήτις μ' έπετήρει και ήργάζετο πάντοτε ου μακράν μου, φοβουμένη μη αποβληθώ από το κατάστημα, έπήρχετο κατ' έμου και μ' έμάστιζε διά να έγερθώ.

Τοιαύτην ζών ηζήσα τρία έτη εις το Γλουμμάουθ.

— Ω φρίκη! άνεκραξεν ο λόρδος Βαρλέυ. Και υποφέρετε ακόμη να βλέπητε τον ολέθριον τουτον τόπον; Τί δύναται να σας παρακινήση να επανέλθητε εις αυτόν, εν ώ έπίστευον ότι ήθέλατε αποσρέψει απ' αυτού αιωνίως και μετά μίσους το πρόσωπον.

— Από της στιγμής της σωτηρίας της Έμμας μου, απέκριθη ή Λαίδυ Σερφειλδ, κατ' έτος εις την επέτειον εκείνην ήμέραν, ήτις είναι συγχρόνως και ή μνήμη του θανάτου του άνδρός μου, έρχόμεθα εις Γλουμμάουθ. Η Έμμα κατάβαινει εις το άνθρακωρυγειον, βλέπει ή ίδια την κατάστασιν των έργαζομένων παιδιών, εξετάζει τας περιστάσεις των, και αποσπώσαι έντευθεν πέντε, τα αξιώτερα έλεύο και βοηθείας, φροντίζομεν περι της ανατροφής των και περι της περαιτέρω αποκαταστάσεώς των. Εν εξ αυτών ίδατε ο ίδιος όταν περιηρόμεθα εκεί κάτω. Περι αυτού και περι των άλλων τεσσάρων συνεννοήθημεν ήδη μετά του Κ. Φόκνερ.

Κατά την έπομένην επέτειον ήμέραν της σωτηρίας της Έμμας, άντι πέντε, δέκα παιδία εξήχθησαν από τα βάραθρα του Γλουμμάουθ, τα μεν πέντε εν ονόματι της Λαίδυ Σερφειλδ, τα δε έτερα πέντε εν ονόματι της Λαίδυ Έμμας Βαρλέυ.

A. P. P.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

ΚΕΦΑΛΗ ΝΙΚΗΣ.

Το Μουσείον των Παρισίων απέκτησε πρό τριών έτών την ένταυθα υπό δύο επόψεις δημοσιευομένην αρχαίαν κεφαλήν, ήτις, ως απέδειχθη, άνήκει εις άγαλμα των αετωμάτων του Παρθενώνος. Έκασον τρίμμα λίθου από την γλυφίδα πεσον του θανάτου Φειδίου, είναι πολύτιμος θησαυρός, υπέρ χρυσόν και υπέρ αδάμαντα άσπαστον εις τους φίλους του καλού εν τη τέχνη, και τα άγάλματα των αετωμάτων του Παρθενώνος, θεωρούμενα ως τα γνήσια τέκνα της μούσης του καλλιτέχνου εκείνου, εισίν ο,τι θαυμασιώτερον περιελείφθη μέχρις ήμών εκ των άριστουργημάτων της αρχαίας λιθοξοίας. Αλλά τα διατηρηθέντα εξ αυτών εισί κατά δυστυχίαν άκεφαλα ολα, πλην μόνου του Θησεώς, ού όμως ή κεφαλή είναι εις τον έσχατον βαθμόν ήκρωτηριασμένη. Εννοείται έπομένως πόσον σπουδαίον διά την αρχαιολογίαν και διά την τέχνην είναι το εύρημα φειδαί-

κής κεφαλής, δηλ. του μέρους εκείνου του σώματος, έφ' ου έπιπνέει πάσα του τεχνίτου ή ευφυία, και συγκεφαλαιοῦται εις την υπερτάτην έκφρασιν πάσα αυτού ή επιδειξιότης. Δέν θέλει έπομένως φανή, ως έλπίζομεν, άκαιρον οτι αναγγέλλομεν την άνεύρεσιν του πολυτίμου τούτου τμήματος, και οτι άφιερώνομεν τινάς λέξεις εις την ιστορίαν αυτού.

Εκ των δύο αετωμάτων του Παρθενώνος, το προς ανατολάς παρίστα την γέννησιν της Αθηνάς, το δε προς δυσμάς την έριν της θεάς ταύτης προς τον Ποσειδώνα. Τοῦτο μανθάνομεν από τον Πικουσιαν, οστις πρώτος και τελευταίος μεταξυ των αρχαίων όμιλει περι των πλαστικων τούτων έργων. Εν 1674 ο πρέσβυς της Γαλλίας εις Κωνσταντινούπολιν Μαρκεσιος Νοϊντέλος, διαβάς δι' Αθηνών, και εύρων τον Παρθενώνα ακόμη άκέραιον, αφήκεν ένταυθα τον ζωγράφον του Καρρέυ, όπως αντιγράψη τα εως τότε σωζόμενα γλυπτικά του ναού κοσμήματα. Τα σχέδια του ζωγράφου τούτου, δι' έρυθρού χρωστήρος εκτελεσθέντα, έστάλησαν και διατηρούνται ακόμη εις την βιβλιοθήκην των Παρισίων, και εισίν ή μόνη πηγή, εξ ης γνωρίζονται σήμεραν τα πλείστα των συμπλεγμάτων εκείνων. Ο Καρρέυ εύρε και άντέγραψε το δυτικόν αέτωμα σχεδόν ολόκληρον· εν η δύο μόνα ζώδια έλλειπον, και τινα ήσαν άκέραια ή άλλως ήκρωτηριασμένα. Αλλά του ανατολικού αετώματος τα πλείστα άγάλματα ήσαν επ' αυτού ήδη κατεστραμμένα, και εξ αυτού άντέγραψε μόλις δέκα τεμάχια, εν ω εκ του άλλου υπέρ τα εικουσι.

Αλλά μετά δεκατρία έτη, εν 1687, απεράσισεν ο Ένετός Ναύαρχος Μοροζίνης να κυριεύση τας Αθήνας, κατεχομένας τότε υπό των Τούρκων. Ο Γερμανός στρατηγός Κοϊνιγσμάρκ έπολιόρχησε κατά διαταγήν του την ακρόπολιν, και άπαισία βόμβα, εκ των πυροβόλων αυτού σφενδονισθείσα, και υπό του κακού δαίμονος της Ελλάδος οδηγουμένη, ενέσκυψεν εις τον Παρθενώνα, χρησιμεύοντα τότε ως πυριτοθήκην των Τούρκων, και άνέτρεψε το μέγιστον του οικοδομήματος μέρος, αλλά τα δύο αυτού άκρα, οί δύο αετοί, διεσώθησαν. Ο Μοροζίνης εκυρίευσε μετ' ου πολυ τας Αθήνας. Αλλά μάταιος θρίαμβος, εξαγορασθείς δια τοιαύτης τιμής! Ο άπερίσκεπτος νικητής άνεγνώρισε σχεδόν άμέσως οτι δέν εδύνατο να διατηρήση την λείαν του, και απεράσισε να εκκενώση τας Αθήνας, άφ' ου τας εκάλυψε διά των έρειπίων του ωραιότερου αυτών κοσμήματος, και να εγκαταλείψη τους Αθηναίους άφ' ου τους εξανήγειρε κατά των δορικτητόρων των και τους εξέθεσεν εις αυτών την εκδίκησιν. Θέλων δε κομπαστικώς να φέρη εις την πατρίδα του και τα τρόπαια του τοιούτου του κατορθώματος, απεράσισε να γυμνώση μέχρι τέλους το σεβάσιμον οικοδόμημα, ού ή άκουσία καταστροφή έπρεπεν ήδη να είναι ικανόν βάρος διά την συνείδησιν και την μνήμην του. Ίδου περι τούτου περιεργον άπόσπασμα έπιστολής του προς την Ένετικην Κυβέρνησιν, διατηρούμενον εις τα αρχεία του αγίου Μάρκου, και δημοσιευθην υπό του κόμητος Λαβόρδου. Η έπιστολή έχει ήμερομηνίαν, την 19 μαρτίου 1688.

α Αποράσισας να εγκαταλείψω τας Αθήνας, ήθελον

να λάβω μετ' έμου τινά των πρώτιστων αυτών κοσμημάτων, όπως αύξίσω την λαμπρότητα της ένδοξοτάτης Δημοκρατίας. Έγινε δοκιμή να αποσπασθώσι τα άγάλματα του Διός και δύο ίππων από το αέτωμα του ναού της Αθηνάς, όπου υπάρχουν εις αίσιον γλυφαί. Αλλά μόλις επετέθη χειρ επί του θριγκού, και ολα κατέπεσαν από μέγιστον ύψος, και θαύμα πώς οίεργάται δέν έπαθον τίποτε.

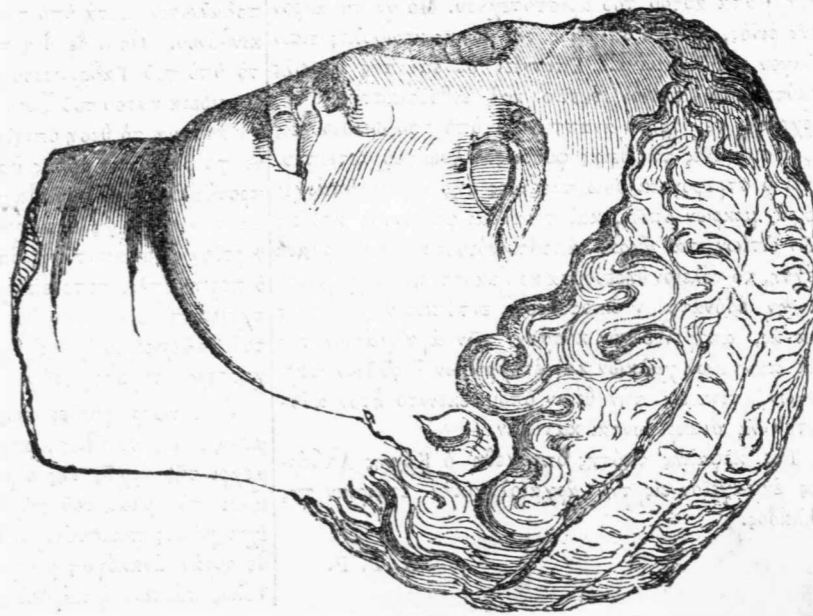
α Αδυνατούντες δε να φέρωμεν εις την ακρόπολιν τας κεραίας των πλοίων, όπως τας μεταχειρισθώμεν άμοχλους, δέν επανελάβομεν πλέον την επικίνδυνον αυτην δοκιμήν. Αλλά και τα ωραιότερα δέν υπάρχουν πλέον, τα δε περισωθέντα είναι πολυ κατωτέρας αξίας και κατά μέρος συντετριμμένα.

Ούτω λοιπόν διά της άνεπιδεξίου άποπειρας ταύτης κατεκρημνίσθησαν και συντριβήσαν τα του δυτικού αετώματος άγάλματα, τα επί Καρρέυ, ως έδομεν, έντελώς σχεδόν διατηρούμενα, και εν οίς ο Ζεύς κατείχε το μεσαίτατον σημειον του αετου, ως δικαστής μεταξυ Ποσειδώνος και Αθηνάς. Και όταν μετά έκατον εικοσιπέντε έτη ήλθεν ο λόρδος Έλγιν και συνεπλήρωσε το έργον τώσων καταστροφών, τότε σχεδόν μόνα τα άγάλματα του ανατολικού αετώματος εύρων, άπήγαγεν εις Αγγλίαν, εκ δε του δυτικού εν μόνον άγαλμα, τον Θησεία, και τινα συντρίμματα κατά το μάλλον και ήττον άμορφα.

Αλλά του Μοροζίνη οί αξιωματικοί, ήττον άπαιτητικοί του στρατηγού των, δέν περιεφρόνησαν εις την επιστημονικήν των λαφυραγωγίαν και τα ήκρωτηριασμένα εκείνα συντρίμματα, και εξ αυτών ό μεν Δανός ύπολοχαγός Όρν, έπεμφεν εις Κοπεγχάγγην άποκεκομμένην κεφαλήν εκ μιας μετόπης το ωραιότατον σήμεραν έρχόσκημα του αρχαιολογικού της Δανίας Μουσείου, αξιωματικοί δε Γερμανοί μετεκόμισαν εις Κάσσελ στήλας και επιγραφάς, Ένετοί δε

Κεφαλή Νίκης άνατολ.

Κεφαλή Νίκης έμπροσθεν.

έφερον εις την πατρίδα των πλήθος ωραίων γλυφών, και μεταξυ άλλων και εν τμήμα της ζωοφόρου του Παρθενώνος. Ο δε γραμματεύς του Μοροζίνη, Γάλλος το όνομα, αύτος εξέλεξετο δι' εαυτον μικράν μεν, αλλά την άρίστην πασών μερίδα, την κεφαλήν, ως έφρόνει, της θεάς εις ην ο ναός αφιέρωται, τμήμα του διά της άπρονοησίας του στρατηγού του συντριβέντος συμπλέγματος.

Κατά την εσφαμμένην εξήγησιν των αρχαιοτέρων κριτικων, ο δυτικός και όχι ο ανατολικός αετός περιείχε την παράστασιν της γεννήσεως της Αθηνάς. Εν τω μέσω αυτού παρίστατο ο Ζεύς γυμνός και όρβιος, δεξιώς δε του Διός, γυνή επί άρματος, συρομένου υπό δύο ίππων θυμοειδών. Αύτη λοιπόν εξέλαμβάνετο ως ή Αθηνά, εισαγομένη δ' ήθεν υπό του πατρός της εις την θεϊαν χορείαν, και ταύτης την κεφαλήν εξέλεξετο ο γραμματεύς Γάλλος. Αλλά μετά ταύτα,

ορθότερα εξέτασις τῶν ἰχθυογραφημάτων τοῦ Καρρέου, ἀπέδειξεν ὅτι δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ Ἀθηνα, ἀλλ' ἡ προσαναβάτης ἡ ἡνίοχος αὐτῆς, ἡ ἀπτερος Νίκη, ἡ δὲ θεὰ ὅτι καταβάσα τοῦ ἀρματος ὅπως μετασχῆ τῆς πάλης, ἴστατο ἐμπρὸς τῶν ἵππων καὶ πλησιάζατα τοῦ Διός.

Ταύτην λοιπὸν τῆς Νίκης τὴν κεφαλὴν ἔφερον ὁ Γάλλος εἰς Ἔνετιαν, καὶ τὴν ἐνετείχισεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου ἔμεινε μέχρις οὗ εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἐκρημνίσθη ἡ οἰκία ὅπως πλατυνθῆ ἡ ἀκαδημία ἐκείνης τῆς πόλεως. Τότε δὲ εἶχεν ἤδη λησμονηθῆ ἡ καταγωγὴ τῆς κεφαλῆς ταύτης, καὶ ἐπωλήθη αὐτὴ εἰς μαρμαροκόπον, κατασκευάζοντα σκιρωτὰ ἐδάφη ἀπὸ συνθέσεως ἀσβέστου καὶ κεράμου. Εἶχε λοιπὸν φθάσει ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἔμελλε τὸ ἀριστούργημα τοῦτο νὰ κατατριβῆ εἰς κόνιν, ὅταν Γερμανός τις, Βέβερ κλούμενος, ἀκούσας ἢ ὑποπτεύσας ὅτι ἡ κεφαλὴ ἐκείνη ἀνήκειν εἰς τὰς τοῦ Παρθενῶνος γλυφάς, τὴν ἠγόρασεν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ τὴν πραγματοποιῆ, καὶ ἐδημοσίευσεν τὰ περὶ τῆς εὑρέσεως αὐτῆς διὰ τῶν ἐφημερίδων τῆς Ἀγγλίας καὶ Γερμανίας.

Τότε ὁ Κ. κόμης Λαβόρδος, Γάλλος, υἱὸς δὲ τοῦ περιδόξου συγγραφέως καὶ στρατηγῶ Λαβόρδου, καὶ διάδοχος τοῦ πατρὸς του εἰς τὴν ἀκαδημαϊκὴν ἔδραν, περιηγήειτο τὸν Παρθενῶνα, καὶ ἰδίως εἶχε λάβει ὡς ἀντικείμενον τῶν σπουδῶν του τὸν Παρθενῶνα. Ἀκούσας λοιπὸν περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ λευφάνου τούτου, διήλθεν ἐπιτηδὲς διὰ τῆς Ἔνετίας, καὶ νεορᾶν ἔχων τὴν ἐντύπωσιν τῆς φειδαϊκῆς γλυφίδος, ἄμα εἶδε τὸ καλλιτέχνημα τοῦτο, τὸ ἀνεγνώρισεν ὡς γνήσιον αὐτῆς προῖον, καὶ ἀγοράσας αὐτὸ τὸ ἔφερεν εἰς Γαλλίαν.

Ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶναι κατὰ τοῦτο ἀνεκτίμητος, ὅτι εἶναι ἡ μόνη ἀκεραίως σωζομένη ἐκ τῶν ἀγαλμάτων τῶν ἀετιῶν τοῦ Παρθενῶνος, ἅτινα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰσὶν ἔργα αὐτοῦ τοῦ φειδίου, ἢ τοῦλάχιστον ἐκεῖνα ἐξ ὧν τῶν γλυπτικῶν τοῦ ναοῦ κοσμημάτων ἅτινα κατὰ προτίμησιν ἐξετελέσθησαν ὑπὸ τῆν ἄμεσον ἐπιμελίαν καὶ κατὰ τὰ διαγράμματα αὐτοῦ τοῦ ἀριστοτέχνου. Μόνον τὸ ἄκρον τῆς ἰνός, καὶ ὁ ὀπίσθιος τῆς κόμης κρῶβυλος εἰσὶν ὀλίγον βεβλαμμένα. Ἐπιπνέει δὲ ἐπὶ τῆς μορφῆς ταύτης τὸ σεμνὸν ἐκεῖνο καὶ ἐνθουσιαστικὸν τῆς ἀρχαίας τέχνης τὸ ἀναπτυχθὲν ὑπὸ τοῦ φειδίου εἰς ὕψος συγγενὲς τῆς θείας φύσεως. Ἄνω τοῦ μετώπου, περὶ ὃ στρέφονται δύο πλεξίδες τῆς κόμης, ὑπάρχει σειρά μικρῶν ὀπῶν, καὶ τοιαῦται φαίνονται καὶ εἰς τῶν ὠτίων τὰ ἄκρα, ἀποδεικνύουσαι ὅτι ἡ ἀρχαία τέχνη, τὸ τέλειον θηρεύουσα καθ' ἑαυτὸ, καὶ οὐχὶ μόνον δι' ἣν ἐδύνατο ν' ἀποτελέσῃ ἐντύπωσιν εἰς τοὺς θεατὰς, ἀπῆρτιζε τὸν κόσμον τῶν ἀγαλμάτων τῆς διὰ παντοίων χαλκῶν καὶ ἐπιχρῦσων ἢ ἄλλων παρέρων ἅτινα εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἔκειντο ἦτον ἀδύνατον νὰ διακρίνωνται κάτωθεν.

Τῆς κεφαλῆς ταύτης ὑπεσχέθη ὁ Κόμης Λαβόρδος ἐκμαγεῖον εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐταιρίαν τῆς Ἑλλάδος.

A. P. P.

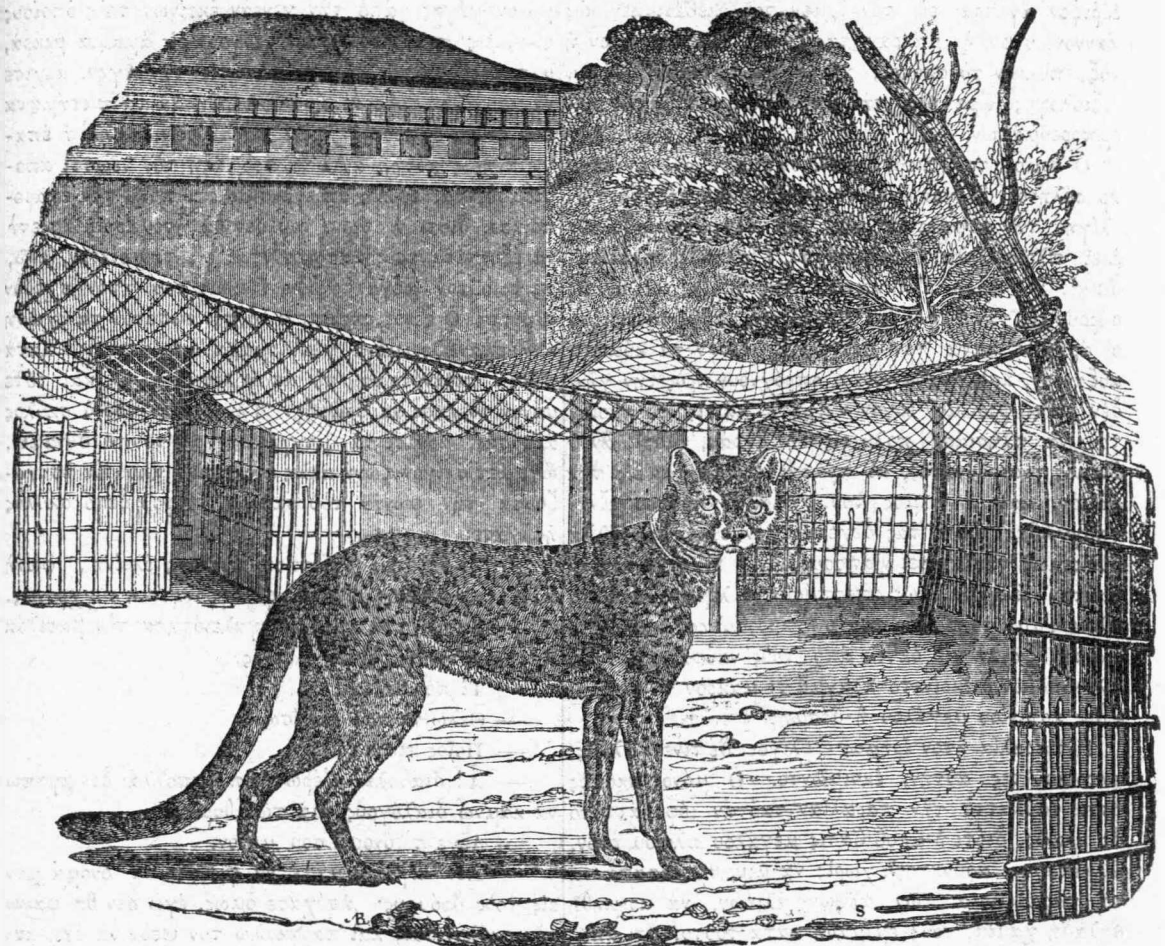
ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Περὶ τοῦ πάνθηρος, τῆς λεοπαρδαλεως, παρδαλεως καὶ αἰλουροπαρδου.

Τὰ τέσσαρα ταῦτα εἶδη τῶν σαρκοράγων ζώων ἔχουσι πρὸς ἄλληλα τοσαύτην σχέσιν, ὥστε ἐπεχείρησαν οἱ φυσιολόγοι νὰ περιλάβωσιν αὐτὰ ὑπὸ ὄνομα κοινόν, μὴ προσδιορίζοντες εἰς ἕκαστον διακριτικούς χαρακτῆρας. Τὰ ζῶα ταῦτα ἔχουσι πατριδα τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὰ θερμὰ μέρη τῆς Ἀσίας, καὶ ὅλα περιβάλλονται μὲ ὠραίας καὶ καταστικτοὺς δοράς, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν ὡς διφθέραις. Ἐχουσι δὲ πάντα ὁμοίως γαμψόνυχας οὐρὰς καὶ συστατοὺς, ὡς τοὺς τοῦ αἰλούρου· τὰ ὠτία βραχέα, κηλίδας μελανὰς, στρογγύλας, πεποικιλμένας ἐπὶ δέρματος ξανθοῦ τὰ τρία πρῶτα εἶδη· τὸ δὲ τέταρτον τὴν τρίχα βραχεῖαν, στιλπνὴν καὶ λευκὴν ἐπὶ τῆς κοιλίας, σῶμα ἐπίμηκες καὶ κεφαλὴν στρογγύλην. Συνηθίζουσι δ' αὐτὰ ν' ἀναβαίνωσιν ἐπὶ τῶν δένδρων, ὅθεν ἐπιπίπτουσι κατὰ τῆς λείας των. Ὅλοι οὗτοι οἱ χαρακτῆρες εἶναι κοινοὶ εἰς τὰ ζῶα ταῦτα, διὸ καὶ κατ' ἀρχὰς τοῖς ἐδόθη τὸ κοινὸν ὄνομα τοῦ πάνθηρος· διακρίνοντο δὲ ἐκ τοῦ μεγέθους ἢ ἐκ τοῦ τόπου τῆς κατοικίας των. Οὕτως ἡ λεοπαρδαλις ἐκαλεῖτο πάνθηρ τῆς Σενεγάλης, ἡ πάρδαλις ὁ μικρὸς πάνθηρ, καὶ ὁ αἰλουροπαρδος, ὁ πάνθηρ τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ Βύρρων ἔκρινε καταλληλότερον νὰ διατηρήσῃ μὲν εἰς ἕκαστον εἶδος τὸ δημῶδες ὄνομά του, νὰ περιγράψῃ ὅμως τὰς ὑπαρχούσας μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰς, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐπράξαμεν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ζῶα ταῦτα ὀλίγον διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν κεφαλὴν, ἀρκεῖ, ἵνα δῶσωμεν ἰδέαν αὐτῶν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, νὰ θέσωμεν ὑπ' ὄψιν των τὴν λεοπαρδαλιν μόνον.

Ὁ πάνθηρ, ἡ λεοπαρδαλις καὶ ὁ αἰλουροπαρδος εἶναι ἀτίθασσα, καὶ ποτὲ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐπεχείρησαν νὰ καθυποβάλωσιν αὐτὰ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς οἰκειότητος ἀνευ κινδύνου. Ὅσον δὲ διὰ τὴν πάρδαλιν, ἀμφιβάλλεται τὸ ὑπὸ τοῦ Ταβερνιέρου ἰστορούμενον, ὅτι δηλαδὴ ἡ εὐπειθεια αὐτοῦ τοῦ ζώου εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἵππεὺς δύναται νὰ τὸ θέσῃ ὀπισθὲν του, καὶ ἀπαντῶν δορκάδα νὰ τὸ βίψῃ κατ' αὐτῆς ἵνα τὴν κυνηγήσῃ· ἡ πάρδαλις προσβάλλει τὴν φυγάδα μετὰ δύο ἢ τρία πηδημάτα, καὶ τὴν φέρει ὡς ὁ εὐαγωγότατος κύων. Ἐάν δὲ τὸ θηρεῖον ζῶον ἀποτύχῃ, ὅπερ συμβαίνει σπανίως, λέγει ὁ περιηγητῆς, τότε ἐπιφέρει τετραραγμένον καὶ ἔχον σχῆμα τραπεζοειδὲς ἰκέτου. Ἄλλ' ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Ταβερνιέρου ἔχει ἀνάγκη νὰ βεβαιωθῇ διὰ νουνεχεστέρων παρατηρητῶν.

Ὁ πάνθηρ φθάνει ἕως ἐξ ποδῶν μῆκος, μετρούμενος, ὡς συνήθως, ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ βύρρους μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς οὐρᾶς, τῆς ὁποίας τὸ μῆκος εἶναι τὸ ἕμισυ τοῦ σώματος. Ἡ λεοπαρδαλις δὲν ἔχει μῆκος περισσότερον τῶν τεσσάρων ποδῶν, ἔχει δὲ οὐρὰν ἀναλόγως μακροτέραν τῆς τοῦ πάνθηρος. Τέλος πάντων ἡ πάρδαλις, ἔτι μικροτέρα τῆς λεο-

Ἡ Λεοπαρδαλις.

παρδαλεως, ἔχει οὐρὰν ἐπίσης μακράν ὡς τὸ σῶμά της. Τὴν αὐτὴν ἐπίσης ἔχει καὶ ὁ αἰλουροπαρδος, μέγεθος δὲ ὅμοιον μὲ τὴν λεοπαρδαλιν, καὶ δὲν διακρίνονται πραγματικῶς τὰ δύο ταῦτα ζῶα, εἰμὴ ἔτινων παραχρῶσεων καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ σώματος διακλιδώσεως.

Λέγεται, ὅτι ὁ αἰλουροπαρδος συγκροτεῖ ἐνίοτε μάχην μὲ τὸν ἀλλεγάτορα (κροκοδείλον τῆς Ἀμερικῆς), ἤτις τελειώνει διὰ τοῦ θανάτου ἐνὸς τῶν διακωρομένων. Ἐάν οἱ δύο οὗτοι ἐχθροὶ ἀπαντηθῶσι παρὰ τὴν ἐχθρὴν τοῦ ὕδατος, ὁ αἰλουροπαρδος ῥίπτεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀλλεγάτορος, καὶ ἐμπήγει τοὺς ὀνυχὰς του εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πολεμίου του, κῆσίων καλῶς ὅτι ματαίως ἤθελε προσβάλλει αὐτὸν εἰς τὸ λοιπὸν σῶμά του, τὸ ὁποῖον εἶναι τεθωρακισμένον ἀπὸ λέπιδας. Ὁ ἀλλεγάτωρ, τυφλωθεὶς, πᾶσι παραχρῆμα, καὶ ἀμφότεροι ἀφανίζονται ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ πνίγονται. Ἐάν τοῦτο ἀληθὲς, ἡ Ἀμερικὴ δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ μόνον θέατρον τῆς τοιαύτης μάχης· διότι ὁ πάνθηρ, ἡ λεοπαρδαλις καὶ ἡ πάρδαλις ἦτον φυσικὸν νὰ ᾖναι ἐκτεθειμένοι καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν εἰς τὰς προσβολὰς τῶν κροκοδείλων καὶ νὰ ἀμύνωνται μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν τούτοις οἱ περιηγηταὶ δὲν ἀναφέρουσι τίποτε περὶ τούτου.

Ἡ λεοπαρδαλις ἔχει τὸ προνόμιον νὰ ζωγραφηταὶ ἐπὶ τῶν παρασημάτων, ν' ἀσχολῆ τοὺς περὶ οἰκο- (Φυλλάδιον 32 τὸμ. Β')

σῆμων συγγραψάντας, νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς ποιητὰς εἰκόνας καὶ παραβολὰς. Ὁ μέγας πάνθηρ ἔχει πραγματικῶς περισσότερα δικαιώματα εἰς τὴν τοιαύτην δόξαν παρὰ τὸ ζῶον, εἰς τὸ ὁποῖον δίδεται σήμερον εἰδικῶς τὸ ὄνομα τῆς λεοπαρδαλεως, διότι αὐτὴ δὲν ἦτο γνωστὴ οὔτε εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας, οὔτε εἰς τοὺς σταυροφόρους ἱπποτάς, ἐν ᾧ ὁ μέγας πάνθηρ καὶ ἡ πάρδαλις ἢ μικρὸς πάνθηρ, παρετηρήθησαν πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, τοὺς ὁποίους ἡ ἐμπορία, ὁ πόλεμος ἢ ἡ ἀπλὴ περιέργεια ἔφερον εἰς τὴν Ἀσίαν. K. Σ. K.

Ο ΥΠΟΚΟΜΗΣ ΤΗΣ ΒΡΑΖΕΛΟΝΝΗΣ. ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΗΜΑ ΝΕΩΤΑΤΟΝ. ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

(Συλλεξις. Ἰδὲ φυλλάδιον ΔΑ')

Α. ΔΑΦΡΕΜΠΟΡΕΥΜΑ.

Δύο ἡμέρας μετὰ τὰ ἰστορηθέντα συμβάντα, ἐνῶ, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν, ὁ στρατηγὸς Μῶγις ἐπεριμένατο εἰς τὸ στρατόπεδόν του καὶ δὲν ἐπέστρεφε, πλοιάριον ὀλλανδικὸν μὲ δέκα ἀνθρώπους ἦλθε καὶ 23.

ἔβριψεν ἄγκυραν εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Σιεβένιγκεν, ὡς καννονίου βολὴν μακρὰν τῆς ξηρᾶς. Βαθεῖα ἦτον ἡ νύξ, πυκνὸν τὸ σκότος, καὶ ἡ παλίρροια ἀνέβαινε. Λξιόλογος ὦρα διὰ τὴν ἀποθίβασιν ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων.

Ὁ ὄρμος τοῦ Σιεβένιγκεν, σχηματίζων μεγίστην ἡμισέληνον, ὀλίγον ἔχει τὸ βάθος, καὶ πρὸ πάντων ὀλίγην τὴν ἀσφάλειαν· ὅθεν καὶ δὲν ἀγκυροβολοῦν ἐκεῖ πλοῖα ἄλλα, εἰμὴ μεγάλα ὀκλάδες φλαμανδικαί, ἢ βάρκαι ὀλλανδικαί, τὰς ὁποίας οἱ ἄλιεῖς σῴζουσι εἰς τὴν ἄμμον ἐπὶ κυλίνδρων, καθὼς συνείθιζαν οἱ ἀρχαῖοι, κατὰ τὸν Βιργίλιον. Ὅταν τὰ κύματα αὐξάνουν, καὶ, ἀναβαίνοντα, σπρόχουν πρὸς τὴν γῆν, δὲν εἶναι φρόνιμον ἔργον ν' ἀφήσῃ κανεὶς τὸ πλοῖόν του νὰ πλησιάσῃ πολὺ εἰς τὴν ξηρὰν, διότι, ἂν ὁ ἄνεμος ᾖ δυνάτος, αἱ πρῶραι βυθίζονται εἰς τὴν ἄμμον, καὶ ἡ ἄμμος τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου εἶναι σπογγώδης, ὥστε τὰς δέχεται μὲν εὐκόλως, ἀλλὰ δυσκόλως τὰς ἀφίνει ν' ἀποσυρθοῦν. Διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἀναμφιβόλως ἀπεσπάσθη ἡ λέμβος ἀπὸ τὸ πλοῖον, ἅμα τὸ πλοῖον τοῦτο ἀγκυροβόλησε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ξηρὰν μὲ ὀκτῶ ἀπὸ τοὺς ναύτας, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνετο πρᾶγμα τι μακρὸν τὸ σχῆμα, εἶδος κορινίου μεγάλου ἢ δέσμης.

Ἡ παραλία ἦτον ἔρημος· ὀλίγοι δέ τινες ἄλιεῖς, κατοικοῦντες αὐτὴν, ἐκοιμῶντο. Ὁ μόνος σκοπὸς ὅστις ἐφύλαττε τὴν παραλίαν ταύτην (ἐφυλάττετο δὲ κακῶς, διότι ἡ ἀποθίβασις μεγάλου πλοίου ἦτον, ὡς εἶπαμεν, ἀδύνατος), χωρὶς νὰ μιμηθῇ καταπάντα τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων ἁλιέων, νὰ κοιμηθῇ δηλαδὴ χαμαὶ, τοὺς ἐμιμήθη κατὰ τοῦτο, ὅτι ἀπεκοιμήθη ὀρθὸς εἰς τὴν σκοπιάν του τόσο βαθέως, καθὼς ἐκείνοι εἰς τὰς κλίνας των. Ἄλλος ἦχος λοιπὸν δὲν ἤκούετο παρὰ τὸν συριγγμὸν τῆς νυκτερινῆς αὔρας, διαπερώσης τὰς ἐρείκας τοῦ αἰγιαλοῦ. Ἄλλ' οἱ πλησιάζοντες ἄνθρωποι ἦσαν ἀναμφιβόλως δὺσπιστοί, διότι καὶ ἡ παραγματικὴ σιωπὴ καὶ ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον μοναξία δὲν τοὺς ἠσύχαζαν. Ὅθεν ἡ λέμβος των, μόλις ὄρατὴ ὡς μαῦρον ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ σημείον, ἐπλησίασε χωρὶς κρότον, διότι ἀπέφευγε νὰ κωπηλατῇ φοβουμένη μὴ τὴν ἀκούσουν, καὶ ἄραξεν ἠσύχως εἰς τὴν ξηρὰν.

Μόλις ᾗθάνθησαν ὅτι ἐβασκαν τὴν γῆν, εἰς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ἐπῆλθεν ἔξω τῆς λέμβου, ἀφοῦ πρῶτον ἔδωκε διαταγὴν σύντομον μὲ φωνὴν ἐμφαίνουσαν τὴν ἐξὶν τῆς ἀρχηγίας. Κατὰ συνέπειαν τῆς διαταγῆς ταύτης, τουφέκια πολλὰ ἐφάνησαν ἀμέσως ἀστράπτοντα εἰς τὴν ἀδύνατον λάμψιν τῆς θαλάσσης, τοῦ καθρέπτου τούτου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ μακροεἶδες ἐκεῖνο πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀνεφέραμεν, περιέχον ἀναμφιβόλως λαθρεμπόρευμα, μετεφέρθη εἰς τὴν ξηρὰν μὲ ἄμετρον προφύλαξιν. Παρθευῆς, ὁ πρῶτος ἀποθιβάσθεῖς ἄνθρωπος ἔτρεξε διαγωνίως πρὸς τὸ χωρίον Σιεβένιγκεν, διεθυνημένος εἰς τὴν πλησιεστέραν ἄκρην τοῦ δάσου. Ἐκεῖ ἐζήτησε τὴν οἰκίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν εἶδαμεν ἄλλοτε μεταξὺ τῶν δένδρων, καὶ εἶπαμεν ὅτι ἦτον κατοικία πρόσκαιρος, κατοικία μικρὰ καὶ ταπεινὴ, τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ὅστις ἐκαλεῖτο κατὰ φιλοφροσύνην βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας.

Καὶ ἐκεῖ, ὡς καὶ παντοῦ, ὄλοι ἐκοιμῶντο. Σκύλος

μόνον μέγας, ἀπὸ τὴν γενεὰν ἐκείνων τοὺς ὁποίους οἱ ἄλιεῖς τοῦ Σιεβένιγκεν ζεύγουσι εἰς ἀμάξια μικρὰ, μεταφέροντα τὰς ἁλιείας των εἰς τὴν Ἀγην, ἄρχισε νὰ γαυγίξῃ φοβερὰ, ἅμα ἠκούσθησαν τὰ πατήματα τοῦ ξένου ἐμπροσθεν τῶν παραθύρων. Ἀλλ' ἡ ἐπιγρύπνησις αὐτῆ, ἀντὶ νὰ τρομάξῃ τὸν νεωστὶ ἀποθιβάσθεντα, ἐφάνη ἀπ' ἐναντίας ὅτι πολὺ τὸν ἐχαραποίησε, διότι ἡ φωνὴ του δὲν θὰ ἦτον ἴσως ἀρκετὴ νὰ ἐξυπνίσῃ τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνῷ, μὲ τοιοῦτον μέγα βοηθὸν, ἡ φωνὴ του ἦτον σχεδὸν περιττὴ. Ὁ ξένος ἐπερίμενε λοιπὸν ἐως οὗτου τὰ τυχῶδη καὶ ἐπανελημμένα γαυγίσματα νὰ φέρουν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὸ ἀποτέλεσμά των, καὶ τότε μόνον ἠβηθησε νὰ φωνάξῃ. Τὴν φωνὴν του ὁ σκύλος ἀκούσας, ἄρχισε νὰ μουγκρίζῃ μὲ τόσην δύναμιν, ὥστε μετ' ὀλίγον φωνὴ ἄλλη ἐσωτερικῆ ἠκούσθη ἡσυχάζουσα τὴν φωνὴν τοῦ σκύλου. Ἀφοῦ δὲ ὁ σκύλος ἠσύχασε:

— Τί θέλετε; ἠρώτησεν ἡ φωνὴ ἐκείνη, φωνὴ ἀδύνατος, ἀποκομμένη καὶ φιλοφρονητικὴ συγχρόνως.

— Ζητῶ τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν βασιλέα Κάρολον τὸν Β', εἶπεν ὁ ξένος.

— Τί τὸν θέλεις;

— Θέλω νὰ τοῦ λαλήσω.

— Ποῖος εἶσαι;

— Ἄ! διάβολε! μ' ἐρωτᾷς πρᾶπολλά· δὲν ἀγαπῶ νὰ κάνω διαλόγους διὰ τῶν θυρῶν.

— Λέγε τ' ὄνομά σου μόνον.

— Δὲν ἀγαπῶ μήτε νὰ φωνάξω τ' ὄνομά μου εἰς τοὺς δρόμους· ἡσύχασε ὅμως, ἐγὼ δὲν θὰ φάγω τὸν σκύλον σου, καὶ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ ἔχη καὶ αὐτὸς πρὸς ἐμὲ τὴν αὐτὴν διακρίσιν.

— Μᾶς φέρεις νέα ἴσως, ἂν εἶναι ἀλήθεια, κύριε; ἐπανέλαθεν ἡ αὐτὴ φωνὴ, ἡσυχος καὶ ἐξεταστικὴ ὡς φωνὴ γέροντος.

— Σοῦ λέγω ὅτι φέρω νέα, καὶ νέα μάλιστα ἀπροσδόκητα! Ἄνοιξε λοιπὸν, σὲ παρακαλῶ, αἱ!

— Κύριε, ἠκολούθησεν ὁ γέρον, εἰς τὴν ψυχὴν σου καὶ εἰς τὴν συνείδησίν σου, νομίζεις ὅτι τὰ νέα σου ἀξίζουν τὸν κόπον νὰ ἐξυπνίσω τὸν βασιλέα;

— Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, φίλτατέ μου κύριε, ἀπόσυρε τοὺς μοχλοὺς, καὶ σοῦ ἠμύνω ὅτι δὲν θὰ μετανοήσῃς διὰ τὸν κόπον σου. Ἀξίζω ὅσον χρυσίον ζυγίζω, λόγον τιμῆς.

— Κύριέ μου, δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ ἀνοίξω, ἂν δὲν μοῦ εἴπῃς τ' ὄνομά σου.

— Πρέπει λοιπὸν ἀφεύκτως νὰ τὸ εἴπῃ;

— Τοιαύτῃ εἶναι ἡ διαταγὴ τοῦ κυρίου μου.

— Πολὺ καλὰ, τ' ὄνομά μου σοῦ τὸ λέγω . . . ἀλλὰ σοῦ προαναγγέλλω ὅτι ἀπὸ τ' ὄνομά μου δὲν θὰ μάθῃς τίποτε, διόλου τίποτε.

— Δὲν πειράζει, λέγε το πάντοτε.

— Πολὺ καλὰ! Εἶμαι ὁ ἱππότης Ἀρτανιάν.

Ἡ φωνὴ μετεβλήθη εἰς κραυγὴν.

— Ἄ! Θεέ μου, εἶπεν ὁ γέρον ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς θύρας. Ὁ κύριος Ἀρτανιάν! Τί εὐτυχία! Καλὰ τὸ ἔλεγα ἐγὼ ὅτι ἐγνώριζα τὴν φωνὴν αὐτὴν.

— Νά! εἶπεν ὁ Ἀρτανιάν, ἐδῶ γνωρίζουν τὴν φωνὴν μου. Μεγάλῃ τιμῇ δι' ἐμὲ.

— Ὡ! ναι, τὴν γνωρίζομεν, εἶπεν ὁ γέρον ἀποσύρων τοὺς μοχλοὺς· καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις.

Καὶ, ταῦτα εἰπὼν, ἔμβασε τὸν Ἀρτανιάν, ὅστις, εἰς τὸ φῶς τοῦ φαναρίου τὸ ὁποῖον ἐβάσταζεν, ἀνεγνώρισε τὸ πεισματῶδες τοῦ διαλόγου του πρόσωπον.

— Ἄ! διάβολε! ἐφώναξεν, εἶναι ὁ Παρρῦ! ἔπρεπε νὰ τὸ μαντεύσω.

— Ὁ Παρρῦ, ναι, φίλτατέ μου κύριε Ἀρτανιάν, ἐγὼ εἶμαι. Τί χαρὰ ὅτι σ' ἐξαναβλέπω!

— Καλὰ εἶπες, τί χαρὰ! εἶπεν ὁ Ἀρτανιάν σφιγγὼν τὰς χεῖρας τοῦ γέροντος· θ' ἀναγγεῖλῃς τῶρα τὸν ἐρχομόν μου εἰς τὸν βασιλέα, δὲν εἶναι ἀλήθεια;

— Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς κοιμάται, ἀγαπητέ μου κύριε.

— Ὡ! διάβολε! ἐξύπνισέ τον, καὶ δὲν θὰ σὲ ἐπιπλήξῃ διότι τὸν ἐξύπνισες· σοῦ τὸ λέγω ἐγὼ.

— Ἐρχεσαι ἐκ μέρους τοῦ κ' μητος, δὲν εἶναι ἀλήθεια;

— Ποῖου κόμητος;

— Τοῦ κόμητος τῆς Φέρας.

— Ἐκ μέρους τοῦ Ἀθωνος; Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὄχι· ἐρχομαι ἐκ μέρους μου. Ἐλα, γρήγορα, Παρρῦ, τὸν βασιλέα! χρειάζομαι τὸν βασιλέα!

Ὁ Παρρῦ δὲν ἐνόμισε πρέπον ν' ἀντισταθῇ περισσότερο, διότι ἐγνώριζεν ἀποπολλῆς τὸν Ἀρτανιάν, καὶ ἤξευρεν ὅτι, ἂν καὶ Γάσκωνος, οἱ λόγοι του δὲν ὑπέσχοντο ποτὲ περισσότερα παρ' ὅσα ἠδύνατο νὰ πράξῃ. Διῆλθε λοιπὸν τὴν αὐλὴν καὶ μικρὸν κηπᾶριον, ἡσύχασε τὸν σκύλον, ὅστις ἤθελε μὲ τὰ σωσά του νὰ δοκιμάσῃ τὴν σάρκα τοῦ ξένου, καὶ ἐπῆγε καὶ ἔκρουσε τὸ παράθυρον κοιτῶνός τινος, ἀποτελοῦντος μόνον τὸ κάτω πάτωμα μικροῦ δώματος.

Μικρὸν σκυλάκιον, κατοικοῦν τὸν κοιτῶνα τούτου, ἀπεκρίθη παρθευῆς εἰς τὸν κατοικοῦντα τὴν αὐλὴν μέγαν σκύλον.

— Πτωχέ βασιλεῦ! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀρτανιάν, βλέπων τοὺς δῶα τούτους σωματοφύλακας. Εἶναι ἀληθῆς μολαταῦτα ὅτι δὲν φρουρεῖται διὰ τοῦτο χειρότερα.

— Ποῖος μὲ θέλει; ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κοιτῶνος.

— Μεγαλειότατε, εἶναι ὁ κύριος ἱππότης Ἀρτανιάν, ὅστις μᾶς φέρει νέα.

ἠκούσθη κρότος εὐθὺς εἰς τὸν κοιτῶνα, θύρα τις ἠνοιχθή, καὶ φῶς μέγα ἐπεριχύθη εἰς τὸν διάδρομον καὶ εἰς τὸν κήπον.

Ὁ βασιλεὺς εἰργάζετο πλησίον τοῦ λύχνου. Χαρτία πολλὰ ἦσαν διεσπαρμένα εἰς τὸ γραφεῖόν του, καὶ εἶχεν ἀρχίσαι τὸ σχέδιον ἐπιστολῆς, ἧτις, ἀπὸ τὰ πολυάριθμα σθύγματα, ἔδειχνεν ὅτι μέγαν ἀγῶνα ἐδοκίμαζε νὰ τὴν γράψῃ.

— Ἐμβά, κύριε ἱππότη, εἶπε καὶ ἐστράτη.

Ἐπειτα, βλέπων τὸν ἀλιέα·

— Τί μοῦ ἔλεγες λοιπὸν, Παρρῦ; καὶ ποῦ εἶναι ὁ κύριος ἱππότης Ἀρτανιάν; ἠρώτησεν ὁ Κάρολος·

— Εἶναι ἐμπροσθέν σου, βασιλεῦ, εἶπεν ὁ Ἀρτανιάν.

— Μὲ τοιαύτην φροεσίαν;

— Ναί. Κύτταξέ με, βασιλεῦ· δὲν μὲ γνωρίζεις

ὅτι μὲ εἶδες εἰς Βλουᾶ, εἰς τοὺς προθαλάμους τοῦ βασιλέως Δουδοβίκου τοῦ Δ';

— Πολὺ καλὰ, κύριε· καὶ ἐνθυμούμαι μάλιστα ὅτι ἔλαβα ἀφορμὴν νὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ ἀπὸ μέρους σου.

Ὁ Ἀρτανιάν ἐπροσκύνησεν.

— Ἦτον χρέος μου νὰ φερῶ καθὼς ἐφέρθη, ἀφοῦ ἐγνώρισα τὴν Μεγαλειότητά σου.

— Μοῦ φέρεις νέα, λέγεις;

— Ναι, Μεγαλειότατε.

— Ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας ἀναμφιβόλως.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν ὄχι, βασιλεῦ, ἀπάντησεν ὁ Ἀρτανιάν. Ἡ Μεγαλειότης σου εἶδες ἐκεῖ βέβαια ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἐνησχολεῖτο μόνον περὶ τῆς ἐδικῆς Του Μεγαλειότητος.

Ὁ Κάρολος ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανόν.

— Ὄχι, ἠκολούθησεν ὁ Ἀρτανιάν, ὄχι, βασιλεῦ· ἐγὼ φέρω νέα ἀποβλέποντα συμβάντα προσωπικά. Μολαταῦτα, τολμῶ νὰ ἐλπίσω ὅτι ἡ Μεγαλειότης σου θὰ τ' ἀκούσῃς, συμβάντα καὶ νέα, μὲ κάποιαν εὐνοίαν.

— Λάλει, κύριε.

— Ἄν δὲν ἀπατώμαι, βασιλεῦ, ἡ Μεγαλειότης σου ὠμίλησες πολὺ εἰς Βλουᾶ περὶ τῆς ἀμνηχανίας εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται τὰ πράγματα τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ Κάρολος ἐκοκκίνισε.

— Κύριε, εἶπεν, ἐγὼ μόνον εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας διηγήθη...

— Ὡ! ἡ Μεγαλειότης σου ἀπατάσαι, εἶπε ψυχρῶς ὁ ὑπολοχαγός· ἤξεύρω νὰ ὀμιλῶ μὲ τοὺς δυστυχοῦντας βασιλεῖς, καὶ αὐτοὶ μάλιστα ὅταν ᾖναι δυστυχεῖς μοῦ ὀμιλοῦν· ἀφοῦ εὐτυχίσουν, δὲν μὲ κυττάζουν πλέον. Ἐγὼ λοιπὸν πρὸς τὴν Μεγαλειότητά σου ὄχι μόνον σέβας βαθυτάτον, ἀλλὰ καὶ ἀφοσίωσιν ἄκραν, καὶ τοῦτο, πιστεύσέ με, εἰς ἐμὲ, βασιλεῦ, κατὶ σημαίνει. Ἀκούων λοιπὸν τὴν Μεγαλειότητά σου νὰ παραπονῆσαι διὰ τὴν εἰμαρμένην σου, ἦρα ὅτι ἦσουν εὐγενῆς, γενναῖος, καὶ ὑπέφερες θαυμασίως τὴν δυστυχίαν.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ὁ Κάρολος ἐκθαμβος, δὲν ἤξεύρω τί πρέπει νὰ προτιμήσω, τὴν ἐλευθεροστομίαν σου ἢ τὸ σέβας σου.

— Τώρα ἐκλέγεις, βασιλεῦ, εἶπεν ὁ Ἀρτανιάν. Ἐπαρκαποθένης λοιπὸν εἰς τὸν ἀδελφόν σου Λουδοβίκον ὅτι εὕρισκας δυσκολίαν νὰ ἐμβῆς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ν' ἀναβῆς εἰς τὸν θρόνον σου, χωρὶς ἀνθρώπων καὶ χωρὶς χρήματα.

Ὁ Κάρολος ἔδειξεν ἀκουσίως ὀργὴν τινα καὶ ἀπαρέσκειαν.

— Καὶ τὸ κυριώτερον ἐμπόδιον τὸ ὁποῖον εὕρισκας εἰς τὸν δρόμον σου, ἠκολούθησεν ὁ Ἀρτανιάν, ἦτον κάποιος στρατηγός, κυβερνῶν τοὺς στρατοὺς τοῦ κοινοβουλίου, καὶ διαδραματίζων ἐκεῖ πέραν τὸ πρόσωπον ἄλλου Κρόμβελ. Δὲν εἶπες αὐτὰ, Μεγαλειότατε;

— Ναι, πλὴν ἐπικυκλιθῶν, κύριε, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι ἦσαν διὰ μόνας τὰς ἀκοὰς τοῦ βασιλέως.

— Ναι, πλὴν ἐπικυκλιθῶν, κύριε, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι ἦσαν διὰ μόνας τὰς ἀκοὰς τοῦ βασιλέως.

— Και τώρα βλέπεις, βασιλεῦ, ὅτι ἦτον εὐτύχημα νὰ ἐμβοῦν εἰς τὰς ἀκοάς τοῦ ὑπολοχαγοῦ τῶν δορυφόρων του. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὁ ἐμποδίζων τοὺς σκοποὺς τῆς Μεγαλειότητός σου, ἦτον, νομίζω, ὁ στρατηγὸς Μώγκ. Ἦκουσα καλὰ τ' ὄνομά του, βασιλεῦ;

— Ναί, κύριε, πλὴν, πάλιν σ' ἐρωτῶ, πρὸς τί ὄλαι αὐταὶ αἱ ἐξετάσεις;

— Ὡ! ἤξεύρω βασιλεῦ, ὅτι ἡ ἐθιμοταξία δὲν συγχωρεῖ νὰ ἐρωτοῦνται οἱ βασιλεῖς. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι, ἐντὸς ὀλίγου, ἡ Μεγαλειότης σου θὰ μὲ συγχωρήσῃς διὰ τὴν ἑλληνικὴν ταύτην τῆς ἐθιμοταξίας. Ἡ Μεγαλειότης σου ἐπέροσθητε ὅτι, ἂν μολαταῦτα ἦτον δυνατὸν νὰ τὸν ἰδῆς, νὰ συνομιλήσῃς μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν ἐχῆς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, θὰ ἐθριάμβευες, εἴτε διὰ τῆς βίας εἴτε διὰ τῆς πειθοῦς, κατὰ τοῦ προσκόμματος τούτου, τοῦ μόνου σοβαροῦ, τοῦ μόνου ἀνίκητου, τοῦ μόνου πραγματικοῦ, ἀπὸ τὰ ὅσα εὕρισκεις εἰς τὸν δρόμον σου.

— Ὅλα ταῦτα εἶναι ἀληθινὰ, κύριε· ἡ εἰμαρμένη μου, τὸ μέλλον μου, ἡ δυστυχία μου, ἡ ἡ δόξα μου, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον τούτον· ἀλλὰ ποῦ θέλεις νὰ κατανηθήσῃς;

— Εἰς τοῦτο καὶ μόνον· ὅτι, ἂν αὐτὸς ὁ στρατηγὸς Μώγκ στενοχωρῆ τόσον τὴν Μεγαλειότητά σου, καθὼς λέγεις, εἶναι καλὸν ν' ἀπαλλαγθῆς ἀπ' αὐτὸν, ἢ νὰ τὸν κάμῃς σύμμαχον.

— Κύριε, βασιλεῦς ὅστις δὲν ἔχει οὔτε στρατὸν οὔτε χρήματα (διότι ἤκουσες πλέον τὴν ὀμιλίαν μου μὲ τὸν ἀδελφόν μου) δὲν ἔχει τίποτε νὰ πράξῃ ἐναντὶον ἀνδρὸς τοιούτου, ὁποῖος ὁ Μώγκ.

— Ναί, βασιλεῦ, αὐτὴ ἦτον ἡ γνώμη σου, τὸ ἤξεύρω· ἀλλὰ, κατ' εὐτυχίαν σου, δὲν ἦτον καὶ τ' ἐδική μου.

— Τί θέλεις νὰ εἰπῆς;

— Ὅτι, χωρὶς στρατὸν καὶ χωρὶς ἑκατομμύριον, ἕκκα ἐγὼ ὅ,τι ἡ Μεγαλειότης σου δὲν ἐνόμιζες κατορθωτὸν, παρὰ μὲ στρατὸν καὶ μ' ἑκατομμύριον.

— Πῶς! τί λέγεις; τί ἕκκαμες;

— Τί ἕκκαμα; Ἰδοὺ τί ἕκκαμα, βασιλεῦ· ἐπῆγα ἐκεῖ πέραν καὶ ἐπῆρα τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ὅστις στενοχωρεῖ τόσον τὴν Μεγαλειότητά σου.

— Εἰς τὴν Ἀγγλίαν;

— Μάλιστα, βασιλεῦ.

— Ἐπῆρες καὶ ἐπῆρες τὸν Μώγκ εἰς τὴν Ἀγγλίαν;

— Μήπως τάχα ἕκκαμα κακά;

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶσαι τρελλὸς, κύριε.

— Καθόλου, βασιλεῦ.

— Ἐπῆρες τὸν Μώγκ;

— Ναί, βασιλεῦ.

— Καὶ ποῦ;

— Εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου του.

Ὁ βασιλεὺς ἐτινάχθη ἀνυπομόνως καὶ ἐσήκωσε τοὺς ὤμους.

— Καὶ, ἀφοῦ τὸν ἐπῆρα εἰς τὴν λιθόστρωτον ὁδὸν τῆς Νιουκαστλε, εἶπεν ἀφελῶς ὁ Ἄρτανιάν, τὸν φέρω εἰς τὴν Μεγαλειότητά σου.

— Μοῦ τὸν φέρεις; ἐφώνησεν ὁ βασιλεὺς μὲ ἀγα-

νάκτησιν σχεδὸν, διότι ἐθεώρει τὸ πρᾶγμα ὡς ἐμπαιγμὸν.

— Ναί, βασιλεῦ, ἀπεκρίθη ὁ Ἄρτανιάν μὲ τὸν αὐτὸν τόνον, σοῦ τὸν φέρω. Εἶναι ἐκεῖ κάτω, ἐντὸς μεγάλου κιβωτίου, τρυπημένου πανταχόθεν ὥστε νὰ ἀναπνέῃ.

— Θεέ μου!

— Ὡ! μείνε ἡσυχος, βασιλεῦ, ἐλάβομεν ἀπειρον φροντίδα δι' αὐτόν. Ἐρχεται εἰς πολλὰ καλὴν κατάστασιν καὶ καλὰ συγκρισμένος. Θέλεις, Μεγαλειότητε, νὰ τὸν ἰδῆς, νὰ ὀμιλήσῃς μὲ αὐτόν, ἢ νὰ τὸν ῥίψωμεν εἰς τὴν θάλασσαν;

— Ὡ! Θεέ μου! ἐπανέλαβεν ὁ Κάρολος. Ὡ! Θεέ μου! κύριε, λέγεις ἀλήθειαν; Μήπως μ' ἐμπικίζεις μὲ ἀναξίας ἀστείότητος; Ἐκαμες ἀληθινὰ τὸ ἀνήκουστον τοῦτο τόλμης καὶ εὐφυίας κίνημα! Ἀδύνατον!

— Μὲ συγχωρεῖς, Μεγαλειότητε, ν' ἀνοίξω τὸ παράθυρον; εἶπεν ὁ Ἄρτανιάν ἀνοίγων αὐτό.

Ὁ βασιλεὺς δὲν ἔλαβε καιρὸν μήτε νὰ εἰπῇ ναί. Ὁ Ἄρτανιάν ἐσύριξε συριγμὸν ὄξυν καὶ παρατεταμένον, καὶ τὸν ἐπανέλαβε τρεῖς εἰς τὴν σιωπὴν τῆς νυκτός.

— Τώρα, εἶπε, τὸν φέρουν ἐμπροσθεν τῆς Μεγαλειότητός σου.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΚΑΛΔΕΡΩΝ

Ο ΑΥΛΙΚΟΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

Ἔπο' Ε. Α. Βούλγερ.

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ

ὑπὸ * * *

(Συνέχεια. Ἴτε φυλλάδιοι Α' καὶ ΑΑ').

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Τὸ δέλεαρ τῆς φιλοδοξίας.

Ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ δωματίου, εἰς τράπεζαν γεμάτην ἀπὸ χαρτί, παρεκάθητο ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ γραμματεὺς του. Τὸ συνῆθος σοβαρὸν, σκυθρωπὸν καὶ σιωπηλὸν πρόσωπον Φιλίππου τοῦ Γ' ἀφινεν εἰς ἀπάτην καὶ τὸν ἐμπειρότερον αὐλικὸν περὶ τῆς κατὰ καιροῦς ἐπικρατούσης εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἢ ὀρέξεως. Ἡ ἀνατροπὴ ἕκαμε τὸν ἡγεμόνα τοῦτον κατάλληλον διὰ τὸν μοναστικὸν βίον· ἀλλ' αἱ ἀνάγκαι τῆς δεσποτείας, πλησίον τῆς δουλικῆς δεσπομονίας, ἐπέροσθησαν εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἰκανότητά τῆς πονηρίας. Ἀπεπερατώθη ἡ ὑπόθεσις διὰ τὴν ὁποίαν εἶχε προσκληθῆ ὁ Καλδερῶν, μὲ σιωπὴν διακοπτομένην ἀπὸ τὰς μονοσυλλάβους ἐρωτήσεις τοῦ βασιλέως καὶ τὰς συντόμους ἐξηγήσεις τοῦ γραμματέως του, καὶ ὁ Φιλίππος, ἐγερθεὶς, ἔνευσεν εἰς τὸν Καλδερῶνα ν' ἀναχωρήσῃ. Τότε ὁ βασιλεὺς, εὐφρων ἡλιθίον, ἀλλ' ἀτενὲς βλέμμα πρὸς τὸν μαρκήσιον, εἶπε μὲ πολλὴν δυσκολίαν:

ὡς νὰ ἦτον ἀγὼν ἀλγεῖνός εἰς αὐτὸν πᾶσα ὀμιλία. Ὁ υἱὸς μου ἀνεχώρησεν ἀπεδῶ ὀλίγας σιγμάς πρὶν ελθεῖν τὸν εἶδες μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν σου;

— Ναί, Μεγαλειότητε· ὁ βασιλόπαις μ' ἐτίμησε σήμερον μὲ τὴν παρουσίαν του.

— Ὁμιλήσατε περὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων;

— Γνωρίζεις, ἐλπίζω, Μεγαλειότητε, ὅτι ὁ δούλος σου ὀμιλεῖ περὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων μόνον μὲ τὴν Μεγαλειότητά σου, ἢ μὲ τοὺς διωρισμένους ἀπὸ τὴν Μεγαλειότητά σου ὑπουργούς.

— Ὁ υἱὸς μου σ' εὐνοεῖ, κύριε Ροδερίκε.

— Μ' ἐπρόστωξες, Μεγαλειότητε, νὰ θηρεύσω τὴν εὐνοίαν ταύτην.

— Ναί, ἀλήθεια. Εὐτυχὴς ὁ μονάρχης, τοῦ ὁποῖου ὁ πιστὸς ὑπρέτης χαίρει τὴν εὐνοίαν τοῦ διαδόχου τοῦ στέμματος!

— Ἀνὸς βασιλόπαις συλλαβὴ τὸν παραμικρὸν στοχασμὸν ὅστις νὰ δυσχερεσθῇ τὴν Μεγαλειότητά σου, νομίζω ὅτι ἤμπορῶ νὰ τὸν ἀνακαλύψω, καὶ νὰ τὸν ἀποπνίξω εἰς τὴν γέννησίν του. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς τὴν Μεγαλειότητά σου υἱὸν εὐγνώμονα καὶ καταπάντα ἀξίον.

— Τὸ πιστεύω. Ἡ φιληδονία του τὸν προφυλάττει ἀπὸ πᾶσαν φιλοδοξίαν. Τοῦτο ἄς ἦναι· δὲν εἶμαι αὐστηρὸς πατήρ. Ἔχε τὴν εὐνοίαν του, κύριε Ροδερίκε· αὐτὸ μ' εὐχαριστεῖ. Μήπως ὅμως τὸν ἐδυσχερεστήσῃς εἰς τίποτε;

— Πιστεύω ὅτι δὲν ὑπέπεσα εἰς τοιαύτην μεγάλην συμφορᾶν.

— Ἐν τούτοις, δὲν ὀμίλησες περὶ σοῦ μὲ τοὺς συνήθεις τοῦ ἐπαίνους. Αὐτὸ τὸ ἐπαράτηρσα, καὶ σοῦ τὸ λέγω μὲ σκοπὸν νὰ διορθώσῃς τὸ λάθος σου. Δὲν ἤμπορεῖς καλλίτερα νὰ μὲ ὑπηρετήσῃς, εἰμὴ προφυλάττων αὐτὸν ἀπὸ πᾶσαν σχέσιν καὶ φιλίαν, εἰς τὰς ὁποίας νὰ μὴν ἤμπορῶ νὰ ἐμπιστευθῶ. Ἐξηγήθην ἀρκετὰ.

— Τοῦτο πάντοτε ἔλαβα πρὸ ὀφθαλμῶν· πλὴν δὲν ἔχω τὴν νεότητά τοῦ βασιλόπαιδος, καὶ ἤμπορουν οἱ ἄνθρωποι νὰ μὲ κακολογήσουν, ὅτι, θέλων ν' ἀποκτήσω τὴν ἐμπιστοσύνην του, συμμερίζομαι τὰς κλίσεις του.

— Δὲν πειράζει· ἄς λέγῃ ὁ κόσμος ὅ,τι θέλει. Οἱ πιστοὶ ὑπουργοὶ σπανίως εὐλογοῦνται ἀπὸ τὸν ὄχλον ἢ ἀπὸ τοὺς αὐλικούς. Γνωρίζεις τοὺς σκοποὺς μου· τὸ ἐπαναλαμβάνω, μὴ χάσῃς τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλόπαιδος.

Ὁ Καλδερῶν ἐπροσκόνησεν ἐδαφικίως καὶ ἀνεχώρησε. Διαβαίνων δὲ ἀπὸ τὰ διάφορα δώματα τῶν ἀνακτόρων, εἶδεν εἰς μίαν τῶν στοῶν, πλησίον τοῦ παραθύρου, τὸν νέον βασιλόπαιδα καὶ τὸν κορυφαῖον τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ δούκα τῆς Οὐζέδης. Τὴν αὐτὴν στιγμήν, ἀπὸ ἀντίθετον ἄλλην θύραν, ἐμβῆκεν ὁ καρδινάλιος δούξ τῆς Λέρμης· καὶ ἡ αὐτὴ ἀπαίσια τῶν δύο ἐκείνων ἐχθρικῶν πλανητῶν συζυγία προσέβαλε καὶ τὰ βλέμματα τοῦ ραδιοῦργου πρωθυπουργοῦ. Κυρίως διότι ὁ νέος ἐκεῖνος ἦτον υἱὸς τοῦ δούκος, ὁ δούξ τὸν ἐφοβεῖτο καὶ τὸν ὑπόπτεινε πρὸς πάντα ἄλλον.

Οἱ ἔχοντες γνώσιν τῆς ἰσπανικῆς κωμωδίας δὲν ἐλείψαν βέβαια νὰ παρατηρήσουν τὰς πολυπληθεῖς καὶ ἀλληλομαχοῦσας ραδιοουργίας, αἵτινες ἀπετέλουσαν

τὸν κυριώτερον αὐτῶν χαρακτήρα. Κατὰ τοῦτο, ἡ κωμωδία αὕτη ἦτον καθρέπτῃς πιστὸς τοῦ ἰσπανικοῦ βίου, κατ' ἐξοχὴν εἰς τοὺς κύκλους τῆς αὐλῆς, τὸν λαβύρινθον τοῦτον τῶν παντὸς εἶδους σκευωριῶν. Πανουργία, δόλος, ἀπάτη, προδοσίαι, καὶ διπλοπροδοσίαι ἐβασίλευαν εἰς ὅλας τὰς οἰκογενείας. Δὲν ὑπῆρχεν οἰκία, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι δὲν ἦσαν διηρημένοι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐχθροί.

Μόλις ὁ δούξ τῆς Λέρμης ἐστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς του ἀπὸ τὸ δυσάρεστον δι' αὐτὸν θέαμα τῆς αἰφνιδίας ἐκείνης μεταξὺ τοῦ δούκος τῆς Οὐζέδης καὶ τοῦ ἐπιδόξου διαδόχου τοῦ στέμματος οἰκειότητος, οἰκειότητος τὴν ὁποίαν ἐφρόντιζε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ προλάβῃ καὶ νὰ καταπολεμήσῃ, τὸ βλέμμα του ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ Καλδερῶνος. Νεύσας πρὸς αὐτὸν σιωπηλῶς νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ἀνεχώρησε, χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ ἀπὸ τοὺς δύο συνομιλοῦντας, διὰ τῆς αὐτῆς θύρας διὰ τῆς ὁποίας εἶχεν ἐμβῆ. Ὁ Καλδερῶν τὸν ἐνόησε καὶ τὸν ἠκολούθησεν. Ἐμβῆκαν ἀμφοτέροι εἰς μικρὸν δωμάτιον, καὶ ὁ δούξ ἐκλείσεν ἐπιμελῶς τὴν θύραν.

— Τί σημαίνει τοῦτο, Καλδερῶν; τὸν ἠρώτησε μὲ φωνὴν πλήρη δειλίας, διότι ὁ ἀδύνατος γέρων ἐσυστέλλετο τὸν ὄπαδόν του. Πόθεν ἡ νέα αὕτη καὶ ἀπαίσια φιλία;

— Δὲν ἤξεύρω, Ἐξοχώτατε· γνωρίζεις ὅτι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπέστρεψα εἰς Ματρίτ' ἀπορῶ καὶ ἐγὼ ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν Ἐξοχώτητά σου.

— Μάθε τὴν αἰτίαν τούτου, ἀγαθὲ μου Καλδερῶν· ὁ βασιλόπαις ἔδειξε πάντοτε ὅτι ἀπεστρέφετο τὸν υἱὸν μου. Ἐπανάφερε τὸν εἰς τὰ αὐτὰ αἰσθήματα· ἡ οἰκειότης σου εἶναι μεγάλη μὲ τὴν Ἰψηλότητά του! Ἄν ὁ δούξ τῆς Οὐζέδης κερδίσῃ μίαν φορᾶν τὴν ἐμπιστοσύνην του, ἐχάθης σὺ διαπάντα.

— Ὄχι δὰ, ἐφώνησεν ὁ Καλδερῶν μὲ ὑπερηφάνειαν· ἐγὼ εἶμαι ὑπρέτης τοῦ βασιλέως. ἤμπορῶ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν βασιλικὴν προστασίαν του, διότι ἔχω δικαιώματα ἐπὶ τῆς βασιλικῆς εὐγνωμοσύνης.

— Μὴν ἀπατάσαι, εἶπε μὲ χαμηλοτάτην φωνὴν ὁ πρωθυπουργός· ὁ βασιλεὺς δὲν ἔχει πολὺν ἀκόμη καιρὸν νὰ ζήσῃ· τὸ γνωρίζω ἀπὸ πηγὴν θετικὴν, τὸν ἰατρὸν του. Παρεκτὸς τούτου, τρομερὰ συνωμοσία ἐγείρεται κατὰ σοῦ εἰς τὴν αὐλήν. Ἄν ἐλείπα ἐγὼ καὶ ὁ πνευματικὸς τοῦ βασιλέως, ὁ Φιλίππος ἐσυγκατατίθετο εἰς τὸν ὀλεθρὸν σου. Ἡ μεγαλητέρα ὑποστήριξις σου πλησίον του συνίσταται εἰς τὴν ἐπιβρότην σου ἐπὶ τοῦ βασιλόπαιδος, ἐπιβρότην τὴν ὁποίαν αὐτὸς γνωρίζει ὅτι ἐξασκεῖς ὑπὲρ τῆς δειλῆς καὶ ζηλοτύπου πολιτικῆς του. Ἄν ἡ ἐπιβρότη αὕτη λείψῃ, οὐτ' ἐγὼ οὔτε ὁ Ἀλιάγας ἀρκοῦμεν νὰ σὲ προστατεύσωμεν. Φθάνει! προσπάθησε νὰ κλείσῃς πᾶσαν εἴσοδον εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Φιλίππου πρὸς τὸν δούκα τῆς Οὐζέδης.

Ὁ Καλδερῶν ἐπροσκόνησε σιωπῶν, καὶ ὁ δούξ, παραιτῶν αὐτόν, διευθύνθη πρὸς τὸν βασιλέα.

— Τί τρελλὸς, νὰ νομίζω ὅτι ἦτον ἀκόμη δὲ νατὸν νὰ ἔχω συνειδήσιν! ἐμουρμούρισεν ὁ Καλδερῶν κινῶν χλευαστικῶς τὰ χεῖλη του· πλὴν θὰ κατασχύνω καὶ πάλιν τὸν ἐχθρὸν μου.

Τὴν ἀκόλουθον αὐγὴν, ὁ μαρκήσιος τῶν Ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν παρευρέθη εἰς τὴν ἔγερσιν τοῦ βασιλό- παιδος τῆς Ἰσπανίας.

Περὶ τὸν εὐνοούμενον τούτον, τοῦ ὁποίου τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα ἐξεῖχεν ὄλων τῶν ἄλλων, ἐσυσσωρεύοντο εὐλαβῶς οἱ μεγιστᾶνες. Ἰδὲ ἀγέρωχον μειδίημα ἐπλα- νάτο ἀκόμη εἰς τὰ χεῖλη του, ὅταν ἡ θύρα ἠνοιχθῆ καὶ ὁ βασιλόπαις ἐμβῆκε. Τὸ πλῆθος, ὑποχωρήσαν ἀμέσως, ἀφῆκε τὸν Καλδερώνα ἔμπροσθεν τοῦ Φιλίπ- που, ὅστις, ἀφοῦ ἐρρίψαν ἐπ' αὐτοῦ αὐστηρὸν βλέμμα, ἀπέστρεψε μὲ φανεράν ἀπαρέσκειαν τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τὰ ἐδαφιαία τοῦ αὐλικῆ προσκυνήματα. καὶ ἄρχισε σιγαλὴν καὶ φαιδρὰν συνομιλίαν μὲ τὸν Κονσάλβον Λεών, ἓνα τῶν φανερῶν ἐχθρῶν τοῦ Καλ- δερώνας.

Οἱ περιεστῶτες ἀντήλλαξαν πρὸς ἀλλήλους βλέμ- ματα χάρας καὶ ἀπορίας· καὶ ἕκαστος τῶν εὐγενῶν, τῶν πρὸ ὀλίγου φιλοτιμουμένων ποῖος ἐξ αὐτῶν νὰ βρῆ πρὸς τὸν ὑπουργὸν δουλοπρεπέστερος, ἔσπευσε προφυλακτικῶς ν' ἀναχωρήσῃ.

Ἀρχὴ ὠδίνων τούτο διὰ τὸν Καλδερώνα. Ἐντὸς ὀλίγου, ὁ δούξ τῆς Οὐζέδης, ὁ πρότερον ξένος σχεδὸν εἰς τὰ δώματα ταῦτα, ἐνεφανίσθη πλήρης θάρρους καὶ οἰκειότητος· ὁ βασιλόπαις ἤλθε περιχαρὴς εἰς ἀπάν- τησίν του, καὶ, μετ' ὀλίγα λεπτά, εἶδαν τὸν δούκα ἀκολουθούντα τὸν βασιλόπαιδα εἰς τὸ ἰδιαιτέρον του δωμάτιον. Ὁ ἥλιος τῆς εὐνοίας τοῦ Καλδερώνας ἐφαίνετο περὶ τὴν δύσιν του. Οὕτως ἐνόμιζαν οἱ αὐλικοί· ἀλλ' ὁ ἀγέρωχος ὑπουργὸς δὲν ἦτον αὐτῆς τῆς γνώμης. Μειδίημα ἀκόμη θριάμβου ἐσώζετο εἰς τὰ χεῖλη του, καὶ ζωηρὸν ἐρυθρῆμα εἰς τὰς ὠχρὰς παρειάς του, ὅταν, ἀποσυρόμενος ἐν μέσῳ τοῦ μηδὸ- λως εἰς αὐτὸν προσέχοντος πλῆθους, καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ ὄχημά του, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Μόλις ἐμβῆκεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὁ Φονσέκας, ἀκριβῆς εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν τῆς συνεντεύξεως ὥραν, ἐξήτησε νὰ τὸν ἰδῆ.

— Τί νεώτερα, ὦ κάλλιστε τῶν φίλων μου; ἤρρωτησεν ὁ ἀξιωματικὸς.

Ὁ Καλδερών ἐσεισε μελαγχολικῶς τὴν κεφαλὴν.

— Ἀγαπητὲ υἱέ μου, εἶπε προσποιούμενος βαθυ- τάτην συμπάθειαν, ἐλπίς πλέον δὲν μένει διὰ σέ. Ἀησιμόνησε τὸ μάταιον ὄνειρόν σου· ἐπίστρεψε εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἡμπορῶ νὰ σοῦ ὑποσχεθῶ προβιβά- σιμόν, βαθμούς, τιμὰς· ἡ χεὶρ ὅμως τῆς Βεατρίας εἶναι ὑπεράνω τῆς ἐξουσίας μου.

— Πῶς! εἶπεν ὁ Φονσέκας γενόμενος κατακί- τρινος καὶ πίπτων ἐπὶ τοῦ πλησίον θρόνου. Τί λέγεις; ποῦθεν ἡ τοιαύτη αἰφνιδία μεταβολή; Μήπως ἡ βα- σιλισσα ...

— Δὲν εἶδα τὴν Μεγαλειότητά της· ἀλλ' ὁ βασι- λεύς εἶναι ἀμετάπειτος· τὸσον ἰσχυρὰ εἶναι ἡ δύ- ναμις τῆς Ἱεροκρισίας! Ἡ ἐκκλησιεὶς παραπονεῖται διὰ πολλὰ τελευταῖα περιστατικὰ ἀσεβοῦς καὶ ἀντιπολιτικῆς ἐλαττώσεως τῆς φοβερᾶς ἐξουσίας της· ἡ αὐλή δὲν τολμᾷ νὰ ἐπεμβῆ. Ἡ δόκιμος πρέπει νὰ μείνῃ εἰς τὴν γενομένην ἐκλογὴν της.

— Δὲν εἶναι λοιπὸν κάμμία ἐλπίς;

— Κάμμία· ὅθεν ἀνάλαβε πάλιν τὴν ἀμιλλαν τοῦ εὐγενεοῦς σου σταδίου.

— Ποτέ! ἀνέκραξεν ἐμμανῶς ὁ Φονσέκας. Ἄν, πρὸς ἀμοιβὴν ὄλων μου τῶν αγῶνων, τῆς κινδυνευ- σάσης ζωῆς μου, τοῦ χυθέντος μου αἵματος, δὲν ἦναι δυνατὸν ν' ἀπολαύσω χάριν, τῆς ὁποίας ἡ παραχώ- ρησις εἶναι τὸσον εὐκόλος, παραιτῶ τὴν στρατιω- τικὴν ὑπηρεσίαν, ὅπου καὶ ἡ δόξα αὐτὴ δὲν ἔχει πλέον δι' ἐμὲ θέληγτρα. Καὶ ἀκουσε, Καλδερών. Μάθε ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον δὲν παραιτῶ τὸν σκοπὸν μου. Τὸ ὠραῖον καὶ ἀθῶον ἐκεῖνο θῆμα δὲν θὰ μείνῃ καταδικασμένον εἰς τὸν ζωντανὸν τάφον του. Καὶ διὰ τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηρίου, καὶ διὰ τῶν κατασκόπων τῆς Ἱεροκρισίας, ὁ ἔρωθ θὰ μοῦ ἀνοίξῃ τὸν δρόμον· καὶ εἰς μεμακρυσμένην τινὰ χώραν θὰ ἐνώσω ἀκόμη τὴν εὐδαιμονίαν μὲ τὴν τιμὴν. Δὲν φοβοῦμαι τὴν ἐξορίαν· δὲν φοβοῦμαι τὰ δυσυχήματα· δὲν φοβοῦμαι οὐτ' αὐτὴν τὴν πτω- χείαν. Ὅλα τὰ Κράτη, ὅπου ὁ ἦχος τῆς σάλπιγγος δὲν εἶναι ἄγνωστος, ἠμποροῦν ν' ἀνοίξουν στάδιον εἰς τὸν στρατιωτὴν ὅστις ἄλλο τι ἀπὸ τὸν οὐρανὸν δὲν ζητεῖ παρά τὴν ἐρωμένην του καὶ τὸ ξίφος του.

— Ὡὰ ζητήσης λοιπὸν ν' ἀρπάξῃς τὴν Βεατρίαν; εἶπεν ἰσχυρῶς καὶ ἀδιαφόρως ὁ Καλδερών. Ναι, αὐτὸ ἠμπορεῖ νὰ ἦναι τὸ καλλίτερον μέσον, ὅταν λάβῃς τὰς ἀπαιτούμενας προφυλάξεις. Ἀλλ' ἠμπορεῖς νὰ τὴν ἰδῆς; ἠμπορεῖς νὰ συνομιλήσῃς μαζί της;

— Πιστεύω ναι· ἐλπίζω ὅτι προητοίμασα ἤδη τὴν ὁδὸν τῆς συνεντεύξεως. Χθὲς, ἀφοῦ σὲ παραι- τησα, ἐξήτησα ποῦ κεῖται τὸ μοναστήριον· καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐκκλησιὰ αὐτοῦ εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ περιέργα θεάματα τῆς πόλεως, τὴν περιέτριψαν ταῦτην ἐμε- ταχειρίσθη ὡς πρόφασιν. Κατ' εὐτυχίαν, ἐγνώρισα τὸν θυρωρὸν τοῦ μοναστηρίου, χρηματίσαντα ἄλλοτε ὑπηρετὴν τοῦ πατρός μου· ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μὲ γνωρίζει παιδιόθεν, καὶ δὲν εὐχαριστεῖται εἰς τὴν σημερινὴν θέσιν του. Ὡὰ συγκατατεθῆ λοιπὸν νὰ μᾶς συνοδεύσῃ φεύγοντας, καὶ νὰ συμμερισθῆ τὴν τύχην μας. Ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ ἐπιστολὴν μου εἰς τὴν Βεα- τρίαν, καὶ νὰ μοῦ φέρῃ ἀπάντησιν.

— Τὰ ἄστρο αὐτὸ βοήθου, κύριε Μαρτίνε, εἶπεν ὁ Καλδερών. Ὅταν μᾶθῃς τίποτε περισσότερον, ἔλα πλὴν νὰ μὲ συμβουλευθῆς. Τώρα βλέπω ὅτι παρου- σιάζεται μέσον νὰ σὲ συνδράμω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ΄.

Σκευωρία ἐπὶ σκευωρία.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, μὲ μεγάλην ἀπορίαν τῶν αὐλικῶν, ὁ Καλδερών καὶ ὁ βασιλόπαις τῆς Ἰσπανίας ἐφάνησαν ὁμοῦ εἰς τὸν δημόσιον περίπατον, καὶ ὁ ὑπουργὸς ἔλαβε τὴν τιμὴν νὰ ἦναι ἀπὸ τοὺς ὀλίγους εὐνοουμένους ἀνδρας. οἵτινες συνώδευσαν τὴν βασι- λικὴν Αὐτοῦ Ἰψηλότητα εἰς τὸ θέατρον. Ἡ πρὸς αὐτὸν εὐνοία ἐφαίνετο λοιπὸν μεγαλύτερα, ἢ δυνάμεις του ἰσχυροτέρα παρά πρότερον· ἐπειδὴ δὲ οὔτε τῆς ἐριδος οὔτε τῆς διαλλαγῆς τὰ αἴτια ἦσαν γνωστά, ἀπέδωκάν τινες τὸ φαινόμενον τούτο εἰς τὴν ἰδιο- τροπίαν, καὶ ἄλλοι εἰς τὸν δόλιον τοῦ πονηροῦ Καλ- δερώνας σκοπὸν τοῦ νὰ ἐμπαίξῃ καὶ περιφρονήσῃ περισσότερον τὸν δούκα τῆς Οὐζέδης, τοῦ ὁποίου,

μετὰ τὴν ἐφήμερον εἰς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον προσ- ἐγγισιν, ἐγένετο οὕτω καταφανέστερα ἢ εἰς τὴν σκιὰν καταδίκην.

Ἐν τούτοις, ὁ Φονσέκας ἠτύχει ἐπέκεινα τῶν ἐλπίδων του. Ἡ δυστυχὴς δοκίμος, νεῖανι πλήρης ζωῆς, κινήσεως καὶ πάθους, εἶχε παραιτήσῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ οἰκιακοῦ βίου καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἐμβῆ εἰς τὴν ἐρημίαν τοῦ μοναστη- ρίου, χωρὶς νὰ ἐκτιμῆσῃ ἀποχωρῶντως τὸ μέγεθος τῆς μεταβολῆς. Καρδίαν πάλλυσαν ἀπὸ τὰ θερμὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς νεότητος αἰσθήματα, αἱ περι- πτάμεναι σκιάι, αἱ ψυχραὶ διατυπώσεις, αἱ αὐτηραὶ τοῦ μοναστικῆ βίου τελεταί, ἀπομιμήματα ὅλα τοῦ θανάτου, τὴν ἐξέπληξαν καὶ τὴν ἐτρόμαξαν. Μόνη παρηγορία τῆς ἐμεινεν ὅτι ἐλυτρώθη ἀπὸ τὸν ἰσχυ- ρὸν καὶ ἐπικίνδυνον ἐραστὴν της, τὸν ὁποῖον οὔτε φόβος ἀνεχαιτίξεν οὔτε συνείδησις, καὶ διετήρησε τὴν πίστιν της πρὸς τὸν ἀπόντα Φονσέκαν.

Περιστατικὸν ἄλλο, συνδυαζόμενον μὲ τὸν θάνατον τῆς γρηναίας φίλης της, καὶ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Μαρ- τίνου, ἐπίκρανε τὴν καρδίαν της, καὶ τὴν ἔκαμε νὰ μὴν αἰσθανθῆ κατ' ἀρχὰς τὸ βάρος ὄλον τοῦ μονα- στικῆ ζυγοῦ. Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης τῆς πρεσβυ- τίδος ἐκείνης, ἥτις εἰσείχεν εἰς αὐτὴν τόπον μητρὸς, ἔμαθε μυστήριον κρυπτόμενον ἕως τότε ἀπὸ τὴν τυφωρὰν της νεότητα. Ζοφερά καὶ τραγικὴ ἦτον ἡ ἐπιβρόχὴ τοῦ ἐπιτελειαντος εἰς τὴν γέννησίν της ἀστέρος· θλίβερά ἡ κληρονομία τῶν ἐνθυμήσεων τῶν γονέων της! Ἐπιστολὴ, τότε πρῶτον περιελθούσα εἰς χεῖράς της, ἐπιστολὴ εὐρεθεῖσα εἰς τὰ ἐπιπλα τῆς μητρὸς της, τὴν ἔκαμε νὰ χύσῃ πλειότερα καὶ πικρότερα δάκρυα, παρ' ὅσα ποτὲ ἔχυσε διὰ τὰς ἰδίας της συμ- φορὰς. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀνέγνωσε τὴν ἔκ- τασιν καὶ τὴν πίστιν, τὴν θλίψιν καὶ τὴν πικρίαν τοῦ γυναικείου ἔρωτος· λυπηρὰ δὲ πρόγνωσις τὴν ἔπεισεν ὅτι ἡ κακὴ εἰμαρμένη τῆς μητρὸς κατεδί- κε καὶ τὴν θυγατέρα. Οἱ στοχασμοὶ οὗτοι τὴν ἐφιλιώσαν μὲ τὸν μοναστικὸν βίον, ἐωσότου ἐγνώρισε καὶ ἐγεύθη τὰς πικρίας του. Ὅταν ὅμως, μεσολαβούντος τοῦ θυρωροῦ, ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φονσέκα, πᾶν ἄλλο αἰσθημα ὑπεχώρησεν εἰς τὴν ὁμίαν τῆς φυσικῆς αὐτῆς καὶ ἐμπαθοῦς συγκινήσεως. Ὁ ἀπὸν ἐραστῆς ἐπανήλθεν, ἐλάλει καὶ πάλιν περὶ ἔρωτος, ἦτον ἀκόμη πιστός. Τὸν φοβερὸν ὄρον δὲν τὸν εἶχεν ἀκόμη ὁμόσει, ἀκόμη ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῆ ἐρωμένη του. Ἀπεκρίθη λοιπὸν, ἠναντιώθη, ἀνέφερεν ἀμφιβολίας κινδύνους, φόβους δι' ἐκεῖνον, αἰσχύνην παρθενικῆν δι' αὐτὴν· ἀλλ' ὁ ἔρωθ ἐχρωμάτισεν ὅλας αὐτὰς τὰς λέξεις, καὶ ἡ ἐπιστολὴ ἦτον πλήρης ἐλπίδων. Ἡ ἀλλη- λογραφία ἐξήκολούθησεν· αἱ ἔντονοι ἀπολογίαι τοῦ Φονσέκα, ὁ καθαρὸς καὶ διάπυρος ἔρωθ τῆς παρθένου, ἐπέφεραν ἐπὶ τὸ μᾶλλον ταχύτερον καὶ ἀσφαλέςτερον τὸ ἀφρευκτον αὐτῶν ἀποτελεσμα. Ἡ Βεατρία ἐνέ- δωκεν εἰς τὰς δεήσεις τοῦ ἐραστοῦ της, καὶ συγκα- τετέθη εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ προταθὲν περὶ ἀπαγωγῆς σχέδιον.

Προχωρούσης ἤδη τῆς νυκτὸς, ὁ Φονσέκας ἐπῆγεν εἰς τοῦ Καλδερώνας. Ὁ μαρκήσιος εὐρίσκειτο κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν εἰς τοὺς κήπους τῆς λαμπρᾶς οἰκίας του. Τὸ φῶς τῆς σελήνης ἐφώτιζε τὰς πυκνὰς δενδρο-

στοιχίας τῶν πορτοκαλλῶν καὶ τῶν ροδαῶν, τὰ λευκὰ καὶ πολυτόρευτα ἀνθοφόρα ἀγγεῖα καὶ τὰς μαρμαρίνας κρηπίδας των, τὰς πολυσείδεις κρήνας τῶν ὁποίων ἡ πολύκροτος μουσικὴ διεδίδετο εἰς τὴν ἱερὰν σιγὴν τῆς νυκτὸς. Ἐπὶ προχώματός τινος ὑψη- λοῦ, ἔχοντος θέαν ὠρασιότατην τῶν κωδωνοστασιῶν καὶ τῶν παλατιῶν τοῦ Μονδρίτ, ἔστεκεν ὁ Καλδερών μόνος· πλῆσιον δὲ αὐτοῦ, ἐρημος καὶ ὑπερμεγέθης ἀλόη ἐρρίπτε τὴν βαθειὰν καὶ μελαγχολικὴν τῆς σκιάν. Ἡ ἀκίνητος στάσις τοῦ μαρκησίου, οἱ στυρω- μένοι του βραχίονες, τὸ βλέμμα του, ἀναβαίνον ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὴν πολύαστρον τοῦ οὐρανοῦ σφαῖραν, ἐφανέρωναν καὶ τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν συγκέν- τρωσιν ἐνταυτῶ τῶν διαλογισμῶν του.

— Διατί κυριεύομαι ἀπὸ τοσαύτην φρίκην, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Τοιαύτη ὥρα ἦτον ὅταν ἔμαθα τὴν αἰσχύνην μου· τοιαύτη ὀλεθρία ὥρα προηγήθη τοῦ ἔργου τῆς φοβερᾶς μου ἐκδικήσεως, τῆς μεταβολῆς καὶ ἀναστατώσεως τοῦ πλήρους περιπετειῶν καὶ ἐκ- τάκτων συμβάντων βίου μου! Ἄ! πόσον εὐτυχὴς ἔξω πρότερον! Μαθητῆς εὐδαίμων καὶ ἡσυχος, ἐπίστευα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους οἵτινες ἦσαν δι' ἐμὲ ὡς οἱ ἀστέρες διὰ τὸν ἀστρολόγον. Ἀλλ' ὁ χρυσοῦς αἰὼν ἐκεῖνος μετεβλήθη εἰς αἰῶνα σιδηροῦν. Καὶ τώρα, ἰκολούθησεν ὁ Καλδερών γελῶν χλευα- στικὸν πρὸς ἑαυτόν γέλωτα, ἔρχεται ἐποχὴ τὴν ὁποῖαν οἱ ποιηταὶ δὲν ἐχρονολόγησαν· διότι ὁ δόλος, ἡ ὑπόκρισις, ἡ διασθορὰ, δὲν ἔχουντι κοινὸν μὲ τὴν ποιήσιν!

Τὸ ταχὺ τοῦ Φονσέκα βῆμα διέκοψε τὰς μελέτας τοῦ αὐλικῆ. Ἐστράφη, κατέβασε τὰ ὀφρύδια καὶ ἀνεστέναξε βαρέως, ὡς παρασκευαζόμενος εἰς ἀκούσιον ἀγῶνα· ἀλλὰ καὶ τὸ μέτωπον αὐτοῦ ἦτον λεῖον, καὶ ἡ ὄψις περιχαρῆς, ὅταν ἐφθασεν ὁ Φονσέκας πλε- σίον του.

— Σύγχαίρὲ με, σύγχαίρὲ με, φίλτατε Καλδερών! Συγκατετέθη τέλος πάντων. Καὶ λοιπὸν, ἀναμείνω τώρα καὶ τὴν ἐδικὴν σου συνδρομήν.

— Εἶσαι βέβαιος περὶ τῆς πίστεως τοῦ φίλου σου θυρωροῦ;

— Περὶ τούτου ἐγγυῶμαι.

— Ἐγένεον ἀντικλείδιον διὰ τὴν ὀπισθεν θύραν τῆς ἐκκλησίας;

— Ἰδοῦ, τὸ εἶω.

— Καὶ ἡ Βεατρία θὰ τὸ κατορθώσῃ νὰ κρυφθῆ εἰς τὸ ἐξομολογητήριον κατὰ τὴν ὥραν τῆς νυκτε- ρινῆς προσευχῆς;

— Δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι θὰ τὸ κατορθώσῃ ἀσφαλῶς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δοκίμων εἶναι τοσοῦτος, ὥστε μία ἐξ αὐτῶν δὲν θὰ παρατηρηθῆ ἂν λείψῃ.

— Ἐπραξες λοιπὸν καλὰ τὸ μέρος τῆς ἐπιχειρη- σεώς σου· τώρα ἀρχίζει τὸ μέρος μου. Γνωρίζεις τὴν ἀπόκεντρον ἐκείνην οἰκίαν τοῦ προαστείου, ἐπὶ τῆς λεωφόρου ἥτις φέρει εἰς Φουενκαρόαλ, τὴν ὁποῖαν γῆς σοῦ εἰδείξα; Ὁ ἰδιοκτῆτης αὐτῆς εἶναι οἰκειὸς μου. Ἐκεῖ, θὰ εὐρεθῶν ἵπποι ἐτοιμοὶ, καὶ φορέ- ματα διὰ μεταμφίεσιν. Ἡ Βεατρία πρέπει ἐξ ἀνάγκῃς νὰ ἐκδυθῆ τὰ καλογηρικὰ της φορέματα· καὶ σὺ μάλιστα νὰ φορέσῃς ποταπώτερα. Ἀφες τοὺς ἀρ- χοντικούς τίτλους εἰς τοὺς ὁποίους ὁ πατήρ σου ἔνα-

Ερύνεται τόσον, και περάσατε, συ και η νεανις, ως συμβολαιογράφος και σύζυγος αυτού, ταξιδεύοντες εις Γαλλίαν όπου τάχατε έχετε δικην περι κληρονομίας. Εις των γραμματέων μου θα σας προμηθεύση το διαβατήριον. Εν τούτοις, αύριον, εγώ πρώτος θα μάθω επισήμως την φυγήν της δακίμου, και θα στείλω τους καταδιώκοντας αυτήν εις δρόμον αντίθετον του αληθοῦς. Δέν διέθεσα καλώς τά πάντα, φονσεκά φίλτατε;

— Είσαι ο φύλαξ ήμων άγγελος! άνεκραξε περιπαθώς ο Μαρτίνος. Αι υπέρ σου προσευχαι της Βεατρίδας θα φθάσουν εις τον μέγαν θρόνον του Ύψιστου, επίσης εύπρόσδεκτοι από τας ελευθέρας κοιλάδας της Γαλλίας, καθώς από τά μελαγχολικά μοναστήρια του Μαδρίτ. Αύριον λοιπόν, το μεσονύκτιον, είμεθα εις την προσδιορισθείσαν οικίαν.

— Ναί, το μεσονύκτιον, τά πάντα θα ήναι ετοιμα.

Με βιάδισμα ελκρόν και με σκιρτώσαν καρδίαν, επέστρεφεν ο φονσεκάς από το παλάτιον του Καλδερώνος. Φύσει εύτολμος ών, και ζωηράν έχων την φαντασίαν, έβλεπε περιύπταμένας έμπροσθεν αυτού την χαράν και την έλπίδα· το δε μέλλον του έφαινετο γη άνήκουσα εξααιρετικώς εις τας δύο θεότητες της Δόξης και του Έρωτος.

Είγεν ήδη φθάσει εις τά μέσα της όδοῦ, εις την άρχην της οποίας ήτον η οικία του Καλδερώνος, όταν άνδρες έξ τών αριθμών, παραμονεύοντες αυτόν προδόντος εις μικράν απόστασιν, ήλθαν πλησίον του.

— Νομίζω, είπεν εις έξ αυτών, όστις έρχαινετο αρχηγός των άλλων, ότι έχω την τιμήν να λαλώ προς τον κύριον Μαρτίνον φονσεκά;

— Μάλιστα, κύριε.

— Εν όνόματι του βασιλέως, σ' έχομεν υπό κράτησιν. Ακολουθείμας.

— Υπό κράτησιν! Και επί τίνι λόγῳ; και εις τί έπταισα;

— Η αιτία φαίνεται εις το έγγραφον τουτο, φέρων την υπογραφήν της Αύτου Εξοχώτητος του καρδινάλιου δουκός της Λέρμης. Κατηγορείσαι δι' έγκλημα λειπαταξίας.

— Ψεύδεσαι, άρχρει! Εγώ με την άδειαν του στρατηγού άφ'εκα το στρατόπεδον.

— Είπαμεν όσα έπρεπεν. Ακολουθει μας.

Ο φονσεκάς, ών φύσει έρημητικός και εύερέθιστος, δέν εύρίσκετο την στιγμήν εκείνην εις διάθεσιν να υπολογίση ψυχρώς όλας τας συνεπειάς της αντίστασεως. Κράτησις, φυλακή, την προτεραιάν της ήμέρας καθ'ην έμελλε να γείνη ελευθερωτής της Βεατρίδας, τον έφεραν εις τσαούτην απόγνωσιν, ώστε πάσα άλλη παρατήρησις έμπροσθεν αυτής έξηφανίσθη. Ητοιμάσθη λοιπόν εις άμυναν. Έσυσε το ξίφος, έσπρωξε μακράν τον χωροφύλακα όστις επεχείρησε να έμποδίση τον δρόμον του, και επέδησε κατ'αυτού ως λέων μαινόμενος, φέρον έμπροσθεν αυτού την μίαν των χειρών με τον γρόθον κλειστόν, ως σημειον δυσπιστίας και προκλησεως, ενώ με την άλλην έπεισεν εις τον αέρα το εκλεκτόν του ξίφος, το όποιον είχεν

άκτινοβολήσει πολλακις εις το πεδίον της μάχης, όσάκις ήκούετο η συνήθης πολεμική κραυγή· « Άγιε Ιάκωβε και Ισπανία!»

Οι χωροφύλακες έσυσφίγγοντο περι τον αξιωματικόν, και η κλαγγή των όπλων ήκούετο ήδη, όταν, αιφνιδιώς, λαμπάδες ύψηλά φερόμεναι έβρίψαν την λάμπιν των εις την φωτιζομένην από την σελήνην όδον, και πεζοί δύο προτρέχοντες έκραύγασαν· «τόπον, τόπον εις τον εύγενέστατον μαρκήσιον των Επτά Εκκλησιών!» Το όνομα τουτο άκούσας, ο φονσεκάς έκλινε την αιχμήν του ξίφους του, οι χωροφύλακες αυτοί άπεσύρθησαν, και το μέγα άνάστημα και η ώχρά μορφή του Καλδερώνος διεκρίθησαν μεταξύ της ομάδος.

— Τι σημαίνει η ταραχή αυτή εις τά μέσα της όδοῦ και εις τσαούτην της νυκτός ώραν; ήρώτησε με συζαρόν ύφος ο ύπουργός.

— Καλδερών! άνεκραξεν ο φονσεκάς. Όποια εύτυχία δι' εμέ! Οι άρχρει αυτοί έτόλμησαν να επιθέσουν χείρα εις κρατιώτην της Ισπανίας, και να μεταχειρισθουν εις την κακώτροπον αυτών πράξιν το όνομα του συγγενούς του δουκός της Λέρμης.

— Εις τί κατηγορείτε τον εύγενή τουτον; ήρώτησεν ο Καλδερών ήσύχως, στραφείς προς τον ένωμοτάρχην όστις έδωκε την διαταγήν της κρατήσεως εις χείρας του ύπουργού. Ο Καλδερών την άνέγνωσεν εν άνέσει, και, επιστρέφων αυτήν εις τον ένωμοτάρχην, έβγαλε τον πιλόν του· τότε, λαβών κατ'ιδίαν τον φονσεκά;

— Τρελλός είσαι; του είπε με σιγαλήν φωνήν. Νομίζεις ότι δύνασαι ν' άντισταθής εις τον νόμον; Αν δέν είχα φθάσει εγκαίρως, θα μετέβαλλες κατηγοριαν έλαφράν εις πράξιν φέρουσαν κεφαλικήν ποινήν. Πήγαινε με τους άνθρώπους αυτούς· μη φοβήσαι· θα ιδώ τον δουκα, και θα κατορθώσω την άμεισον ελευθερωσίαν σου. Αύριον θα σ' επισκερθώ, και θα σε συνοδέω εις την οικίαν σου.

Ο φονσεκάς, σχεδόν έξω φρενών γενόμενος, ήθελε ν' άποκριθί, άλλ' ο Καλδερών έβαλεν έμφαντικώς τον άκτυλον εις τά χείλη, και, στραφείς, είπε προς τους χωροφύλακας·

— Εδώ πρέπει να ήναι λάθος· αύριον θα διορθωθί. Φερθήτε προς τον ίππότην τουτον με όλον το σέβας και την περιποίησιν τά όποια όφείλονται εις το γένος και εις την άξίαν του. Πήγαινε, κύριε Μαρτίνε, πήγαινε, επρόσθεσε με φωνήν χαμηλήν· πήγαινε, αν δέν επιθυμής να χάσης την Βεατρίαν διαπάντα. Μόνη η ύπακοή ήμπορεί να σε λυτρώση από την φυλακήν κατ'α το ήμισυ της ζωής σου.

Φοβηθείς και υποταχθείς δια της απειλής ταύτης, ο φονσεκάς, σκυθρωπάζων και σιωπών, έβαλε το ξίφος του εις την θήκη, και ήκολούθησε περιίλυπος τους χωροφύλακας. Ο Καλδερών επαστήρησε την άνχώρησιν των βεδυθισμένους εις ξένους διαλογισμούς· τότε δε, συνελθών από τον βεμβασμόν του, διέταξε τους λαμπαδηφόρους του να προχωρήσουν, και ήκολούθησε τον δρόμον του, διευθυνόμενος εις του βασιλόπαιδος της Ισπανίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Φανερά διαγωγή και κρύφιοι διαλογισμοί.

Την άλλην ήμέραν, περι την μεσημβρίαν, ο Καλδερών επέτεκθη τον φονσεκά; εις τον τόπον της φυλακής του. Ο νέος εκάθητο πλησίον παραθύρου, βλέποντος αύλην μεγάλην και μελαγχολικήν, εις το μέσον της οποίας ήτον κρήνη παρημελημένη και έτοιμόδροπος· έστήριζε δε την παρειάν του εις την χείρά του. Η μακρά του κόμη διεσκορπίζετο ατάκτως επί των ώμων του, η φορεσία του ήτον άτακτος επίσης, και κατηφής μελαγχολία έσκοτίζε πρόσωπον φύσει άδολον και ειλικρινές. Επήδησεν όρθιος, άμα είδε πλησιάζοντα τον Καλδερώνα.

— Την άπόλυσίν μου! έκραύγασεν· έφερές την άπόλυσίν μου;— άς έξέλθωμεν εύθύς!

— Άγαπητέ υίέμου, έσο φρόνιμος, έσο ήσύχος. Είδα τον δουκα· η αιτία της φυλακίσεώς σου είναι καθώς υπώπτεισα. Λόγοι τινές απερίσκεπτοι, άκουσθέντες ίσως από τον υπρέτην σου, διέφυγαν τά χείλη σου· λόγοι φανερόντες την άπόφασίν σου εις το να μη παραιτήσης την Βεατρίαν. Γνωρίζεις τον συγγενή σου, άνδρα έκδοτον εις δισταγμούς και εις φόβους, άνδρα δουλον των διατυπώσεων και προλήψεων. Κινούμενος από αγάπην απλήν προς τους συγγενείς του και προς σε τον ίδιον, ενήργησε την κράτησίν σου· όλαι αι υπέρ σου παρακλήσεις μου απέψησαν μάταια. Φοδούμαι ότι η φυλακίσις σου θα παραταθί, η έωστού δώσης έπίσημον ύπόσχεσιν να παραιτήσης πάσαν προσπάθειαν του ν' άποτρέψης την Βεατρίαν από τον μοναστικόν βίον της, η έωστού αυτή η ίδια όμωση τον τελευτάιον και όριστικόν περι τουτου όρκον της.

Ο φονσεκάς, ταύτα ακούσας, έμεινεν απόπληκτος και κατ'άρχας μεν έκύτταξεν έκλαμβος τον Καλδερώνα, μετά ταύτα δε έγέλασεν άγριον και φοβερόν γέλωτα. Ο Καλδερών ήκολούθησε·

— Μολαυτά, μην απελπίζεσαι. Εχς ύπομονήν είμαι πάντοτε πλησίον του δουκός· θα λάθω την τόλην, μην άμφισβάλης, να επικαλεσθώ υπέρ σου και την δικαιοσύνην αυτήν του βασιλέως.

— Και άπόψε εν τούτοις με περιμένει! και άπόψε έπρεπε να ελευθερωθί!

— ήμπορούμεν να της μηνύσωμεν την άποτυχίαν σου· ο θυρωρός θα σου κάμη βέβαια αυτήν την χάριν.

— Μακράν, φίλε πλαστέ, η προστάτα άνίσχυρη! Αυτά λοιπόν ήσαν αι ύποσχέσεις της συνδρομής σου; Πλην δέν με μέλει η περίστασις μου, το άδικόν μου, θα καθυποβληθουν εις τον βασιλέα· θα έρωτήσω αν κατ' αυτόν τον τρόπον φίλιππος ο Γ' άνταμείβη τους ύπερασπιστάς του στέμματός του; Κύριε Ροδερίκε Καλδερών, θέλεις να δώσης την άναφοράν μου εις χείρας της Αύτου Μεγαλειότητος; Τουτο κάμε, και θα σου γνωρίζω διαπάντα την χάριν.

— Όχι, φονσεκά, δέν θέλω να σ' άρνήσω· ο βασιλεύς θα δώση την άναφοράν σου εις τον δουκα της Λέρμης. Μη, δια τους οικτιρμούς του Θεού! Κατ' αυτόν τον τρόπον άνθρωπος νουνεχής δέν φέ-

ρεται προς την εναντίαν τύχην. Νομίζεις ότι εγώ θα ήμουν ό,τι σήμερα είμαι, αν, εις πάταν έναντιότητα της τύχης, έπαραφρόνουν καθώς συ, αντί να σκέπτομαι ήσύχως; Κάθου, και έλα να στοχασθώμεν τί πρέπει τώρα να κάμωμεν.

— Τίποτε, αν η θύρα της φυλακής δέν ανοιχθί μέχρι της δύσεως του ήλιου!

— Στάσου, εύτυχής ιδέα έρχεται εις τον νοϋν μου. Η φυλακίσις σου παύει όταν παραιτήσης την έλπίδα της Βεατρίδας. Αλλά τί θα γείνη αν κατορθώσωμεν να πιστεύση ο δουξ ότι σ' έγκριταλείπει αυτή η Βεατρία; τί, παραδείγματος χάριν, αν αυτή φύγη από το μοναστήριον, και πείσωμεν τον δουκα ότι έφυγε με άλλον;

— Α! σιώπα!

— Ω! ιδέα λαμπρά, ιδέα σωτήριος! Αν αυτή φύγη μόνη, η, ως ύποτεθη, με έρασην άλλον, ο δουξ δέν θα έχη πλέον συμφέρον να την καταδιώξη, να την τιμωρήση· λέν είναι τοιούτου γένους, ώστε το Κράτος να μεριμνήση πολυ, και να επεμβίη εις την ύπόθεσιν. ήμπορει να φθάση ασφαλής εις την Γαλλίαν· ναί, απειράκις ασφαλέςτερα παρ' αν έφυγε μετά σου, άνδρός εύγενούς και αξιωματικού, τον όποιον το Κράτος έχει συμφέρον ν' άπαιτήση, και εις τον όποιον η μισούσα τους εύγενείς Ιεροκρησία θ' αποδώση της Ιεροσυλίας το έγκλημα. Εξαιρετον σχέδιον, μα την άλλθειαν! Η φυλακίσις σου θα σας γείνη σωτηρία και των δύο· ο σκοπός σου θα κατορθωθί πολυ καλύτερα χωρις την έδικήν σου επέμβασιν, και, μετ' όλίγας ήμέρας, ο δουξ, πιστεύων ότι ο έρωσ σου θα μεταβληθί εξ ανάγκης εις μίσος και άγανάκτησιν, θα διατάξη την ελευθερωσίαν σου. Τότε ήμπορείς να φθάσης την Βεατρίαν εις τά όρια, και να φύγης μετ' αυτής εις την Γαλλίαν.

— Αλλά ποίος, είπε καταπλαγείς μεν, άλλ' όχι καταπεισθείς εις την πρότασιν ταύτην του Καλδερώνος ο φονσεκάς, ποίος θα λάθω την θέσιν μου πλησίον της Βεατρίδας; ποίος θα εισχωρήση εις τον κήπον; ποίος θα την έδγάλη από το μοναστήριον;

— Εγώ αναλαμβάνω το έργον τουτο δια χάριν σου. ίσως, επρόσθεσε χαμογελών ο Καλδερών, ίσως εγώ ο αύλικός είμαι επιδεξιότερος εις τά τοιαύτα παρ' σε τον στρατιώτην. Την φέρω εις την οικίαν περι της οποίας ώμιλήσαμεν· εκεί ήξέρω ότι ήμπορει να κρυφθί ασφαλώς, έωστού η έλαφρά καταδιώξις άδιαφορούντων υπαλλήλων πύση, και εκειθεν ήμπορω εύκόλως να εύρω μέσα να την μεταφέρω, υπό συνοδίαν ασφαλή και έντιμον, εις όποιοδήποτε μέρος θελήσης συ να προσδιορίσης.

— Και νομίζεις ότι η Βεατρία θα θελήση να φύγη μετά σου, μετ' άνδρός ξένου! Αδύνατον! Το σχέδιόν σου δέν μου άρέσκει ποσώς.

— Πολυ καλά! ούτ' εις εμέ δέν άρέσκει, είπε ψυχρώς ο Καλδερών. Ο κίνδυνος τον όποιον επρότεινα ν' άνδεχθώ είναι μέγας, και δέν με εύχαριστεί βέβαια. Σ' εύχαριστώ διότι με απαλλάττεις από την προσφοράν μου. Την έκαμα μόνον, φονσεκά, δια τον έξής φόβον· τί να γείνη αν αύριον ο δουξ ο ίδιος (είναι εκκλησιαστικός ο δουξ, σημείωσε) ιδί την δακίμον; αν την τρομάξη με απειλάς κατ' α σου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Δραπέτευσις.

ἂν πείσῃ τὴν ἡγουμένην καὶ τὴν ἐκκλησίαν νὰ βρα-
χύνουν τὸν καιρὸν τῆς δοκιμασίας; ἂν ἡ Βεατρία
ἀναγκασθῇ διὰ βίας ἢ δι' ἀπειλῶν νὰ ἐνδύθῃ ὀρυκτικῶς
τὸ μοναχικὸν σχῆμα; καὶ ἂν ἐκφυλακισθῆς, ἔσω καὶ
τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα, καὶ τὴν εὐρὴς χαμένην δια-
πάντα, τούλάχιστον διὰ σέ;

— Δὲν ἔμποροῦν ... δὲν τολμοῦν!

— Ὁ δούξ ὄλα τὰ τολμᾶ χάριν τῆς φιλοδοξίας του·
ὁ γάμος σου μὲ τὴν Βεατρίαν θεωρεῖται παρ' αὐτοῦ
ὡς κατασχὴν τῆς οικογενείας του. Μὴ νομίζῃς ὅτι
αἱ προφυλάξεις μου εἶναι χωρὶς αἰτίαν. Λαλῶ ἐν
γνώσει ὡς ὑπουργός· τοῦτο κυρίως ἀπεράσισιν ὁ
δούξ τῆς Λέρμης. Τίποτε ἄλλο δὲν θὰ μ' ἐβιάζε νὰ
σοῦ προτείνω νὰ περιφρονήσω ἐγὼ διὰ χάριν σου τὸν
κίνδυνον τοῦ νὰ παραβιάσω τὸν νόμον, νὰ περιφρο-
νήσω τοὺς φόβους τῆς Ἱεροκρισίας. Ἄλλ' ἄς εὐρωμεν
ἄλλον τινὰ τρόπον. Εἶναι δυνατὴ ἡ φυγὴ σου; Φο-
βοῦμαι πῶς ὄχι. Ὄχι· πρέπει νὰ ἐμπιστευθῆς εἰς τὴν
τυχαίαν ἐλπίδα τοῦ νὰ πείσω τὸν δούκα νὰ μὴ
προβῇ περαιτέρω εἰς τὴν καταδίωξιν· νὰ ἐμπιστευθῆς
εἰς ἄλλο ἐπιτυχέστερον σχέδιον τοῦ νὰ μεταβάλῃ τὰς
ιδέας του· νὰ ἐμπιστευθῆς εἰς μεταβολὴν ἐπὶ τὸ κρείττον
τῆς διαθέσεώς του μετὰ τὴν ἐπιμονὴν του· ἢ, ἴσως, εἰς
προσβολὴν τινα νευρικὴν, ἢ εἰς ἀποπληξίαν. Αὐτὰ,
τὸ κάτω κάτω, εἶναι αἱ τυχαῖαι τῆς ἀνθρωπίνης
εὐδαιμονίας περιπέτειαί, αἱ στρόφιγγες ἐπὶ τῶν
ὁποίων γυρίζουν οἱ ἐπίσημοι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου
τροχοί.

Ὁ Φονσέκας ἔμεινεν ἱκανὰς στιγμὰς σιωπηλός·
ἐπεριπάτει εἰς τὸν κοιτῶνα μὲ ταχεῖα καὶ ἀτακτα
βήματα, καὶ τελευταῖον διαμιάς ἀνέκραξε·

— Καλδερῶν, δὲν ἔχω ἄλλο τι νὰ ἐκλέξω· ἀφιε-
ρόνομαι εἰς τὴν γενναιότητά σου, εἰς τὴν πίσιν σου,
εἰς τὴν φιλίαν σου. Θὰ γράψω εἰς τὴν Βεατρίαν·
θὰ τῆς εἰπῶ, διὰ τὴν σωτηρίαν μου, νὰ ἐμπιστευθῇ
εἰς σέ.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἐστράφη εἰς τὴν τράπεζάν του,
καὶ ἔγραψε ταχεῖαν καὶ περιπαθῆ ἐπιστολήν, διὰ
τῆς ὁποίας ἐξώρικε τὴν ἐρωμένην του ν' ἀφιερωθῇ
εἰς τὴν ὁδηγίαν τοῦ κυρίου Ροδερίκου Καλδερῶνος,
τοῦ ἀρίστου, τοῦ μοναδικοῦ φίλου του· ἐνῶ δὲ ἔδιδε
τὴν ἐπιστολήν ταύτην εἰς χεῖρας τοῦ αὐλικοῦ, ἔφρασε
τὸ πρόσωπόν του εἰς τὰ ὀπίσω, θέλων νὰ κρύψῃ τὴν
ταραχὴν του. Ὁ Καλδερῶν αὐτὸς ἐσυγκινήθη βαθέως·
αἱ παρειαὶ του ἦσαν ἐρυθραὶ, καὶ ἡ χεὶρ του ἔτρεμεν,
ἐνῶ ἐδέχετο τὴν ἐπιστολήν.

— Ἐνθυμήσου, εἶπεν ὁ Φονσέκας, ὅτι σοῦ ἐμπι-
στεύομαι τὴν ζωὴν τῆς ζωῆς μου. Εἶθε, ὅσον πιστὸς
ὄκητις εἰς ἐμέ, τὸσον εὐσπλαγχνὸς νὰ γείνη εἰς σέ
ὁ Κύριος!

Ὁ Καλδερῶν δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλὰ διευθύνθη πρὸς
τὴν θύραν.

— Στάσου, εἶπεν ὁ Φονσέκας· ἐξέλασα νὰ σοῦ
δώσω τὸ ἀντικλεῖδιον· λάβε το.

— Ἀλήθεια· ὦ τῆς ἀνοησίας μου! Καὶ ὁ θυρωρὸς
θὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἐπίτροπόν σου;

— Μὴν ἀμφιβάλλῃς. Πλησιάζει τὸν μετὰ τὴν λέξιν·
« Γρανάτα. » — Ἄλλ' αὐτὸς περιμένει νὰ φύγῃ ἐπίσης.

— Αὐτὸ διορθώνεται. Ἀδριον μανθάνει τὴν ἐπι-
τροπίαν μου. Ὑγίαινε!

Ἦτον μεσονύκτιον, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μονα-
στηρίου.

Ἡ σελήνη ἔχυνε φῶς πολὺ εἰς τὰς μεγάλας τοῦ
ναοῦ διαίρεσεις, καὶ ἔδιδε φρικτὴν ὁμοιότητα ζωῆς
εἰς τοὺς ἀνδριάντας τῶν ἁγίων καὶ τῶν μαρτύρων,
τῶν ὁποίων αἱ μακρὰ σκιαὶ ἐκάλυπταν τὸ ἱερὸν
ἔδαφος. Ἀδυνατεῖ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς νὰ φαντασθῇ
πράγμα φοβερώτερον, πενθημιώτερον, ἐπιστημώτερον,
παρὰ τὸν ἅγιον ἐκεῖνον τόπον κατ' ἐκείνην τὴν
στιγμὴν. Οἱ ἀμαυρωμένοι καὶ σεβαστοὶ ἐκ τοῦ
χρόνου τοῖχοί του· τὸ πυκνὸν σκότος, τὸ ὁποῖον ἐπε-
σωρεύετο εἰς τοὺς μυχοὺς ἐκεῖνους ὅπου τὸ φῶς τῆς
σελήνης δὲν ἔφθανε· τὰ ἀρχαῖα καὶ μεγάλα μνή-
ματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίζοντο αἱ μαρμαρίναι
εἰκόνες πολλῶν μακαρίων γυναικῶν, αἵτινες ἐχρημά-
τισαν προστάτριαι καὶ ἡγουμένισσαι τοῦ μοναστη-
ρίου, καὶ μετήλλαξαν τὸν ζῶντα τάφον των μὲ τὰς
αἰωνίους μονὰς· ὄλα ταῦτα ἐτρόμαζαν τὸν νοῦν καὶ
κατεπάγονταν τὴν καρδίαν! Τὴν καρδίαν! ... Καὶ
μολταυτὰ (ὡς ἀνεξήγητα καὶ θαυμαστὰ τὰ μυστή-
ριά σου, ὦ καρδία τοῦ ἀνθρώπου!), καὶ ἐκεῖ ἀκόμη
ὅπου τσσαυτὰ ὁμιλῖαι ἐγίνοντο, καὶ τσσαυτὰ προ-
φυλάξεις ἐλαμβάνοντο κατὰ τῶν παθῶν καὶ τῶν
ἐλπίδων τῶν θνητῶν, καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ἐπαλλες ὑπὸ
πάθος ἔνθερον, μέγα, καθαρὸν, ὁποῖον ποτὲ δὲν
ἐφλόγιζε τὸ στήθος καὶ δὲν ἐλάμπρυνε τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς τοῦ κάλλους, εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα τὸν δροσί-
ζοντα τὴν Γουαδιάναν, ἢ μεταξὺ τῶν πυκνῶν χορῶν
τῶν παρθένων τῆς Καστιλίας!

Μορφὴ ἀνθρωπίνη, ὑψηλὴ τὸ ἀνάστημα, περιτυ-
λιγμένη ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν εἰς μανδύαν
μέγαν, διήλθε βραδέως τὴν πτέρυγα τοῦ ναοῦ. Ἄν
καὶ ἐλαφρὰ καὶ προφυλακτικὰ εἰς ἄκρον, τὰ βήματά
τῆς διήγειραν βαθεῖαν, βραγχώδη, ἀπαίσιον ἤχῳ,
ἥτις ἐφαίνετο ὅτι, περισσώτερον παρὰ τὰ βήματα
αὐτὰ, διατάραττε τὴν ἁγιότητα τοῦ τόπου. Ἐστάθη
ἀπέναντι ἐξομολογητηρίου, τὸ ὁποῖον μόλις διεκρί-
νετο ἀπὸ τὴν περὶ αὐτὸ πυκνοτάτην σκιάν. Ἐφάνη
τότε σχῆμα περιφοβὸν γυναικὸς, καὶ φωνὴ γλυκεῖα
ἐπιθύρισην.— Εἶσαι σὺ, Φονσέκα!

— Σιωπὴ! ἀπεκρίθη ἄλλη τις φωνή· περιμένει
ἐξώ! Ἠσύχασε, μὴν ὀμιλῆς, ἀκολούθει με.

Ἡ Βεατρία ὠπισθοδρόμησεν ἐντρομος καὶ ἀπό-
πληκτος, ἀκούσασα φωνὴν ξένην· ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος
ἐκεῖνος, λαθῶν αὐτὴν ἀπὸ τὴν χεῖρα, τὴν ἔσυρεν ἐξω
τοῦ ναοῦ, καὶ τὴν ἔφερε διὰ τοῦ κήπου εἰς μικρὰν
τινα ὀπισθινὴν θύραν, ἄγουσαν εἰς ὁδὸν στενὴν καὶ
σκοτεινὴν, περιστοιχιζούσαν τοὺς τοίχους τοῦ μονα-
στηρίου. Ἐκεῖ ἔστεκεν ὁ περιμένων θυρωρὸς, κρατῶν
δέσμην εἰς τὴν χεῖρα, τὴν ὁποῖαν ἀνοίξας ἐβγάλε
μανδύαν ἄλλον μακρὸν, ὁμοιάζοντα ἐκεῖνους τοὺς
ὁποίους αἱ γυναῖκες τῆς μέσης τοῦ Μαδρίτ τάξεως
ἐφόρουσαν τὸν χειμῶνα, μὲ τὴν συνήθη *mantillar*,
ἢ πέπλον. Μὲ ταῦτα, πρὶν ἀκόμη λαλήσῃ, ἐνδυσε
ταχεῖως ὁ ξένος τὸ σῶμα τῆς μοναχῆς, καὶ τὴν ἔσυρε

πάλιν μετ' ἐαυτοῦ, ἐωσότου, διακόσια περίπου βήματα
μακρὰν τῆς θύρας τοῦ κήπου, ἔφθασεν ἐμπροσθεν
ἀμάξης, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνέβασε τὴν Βεατρίαν, ἐπι-
θύρισην ὀλίγας τινὰς λέξεις εἰς τὸ αὐτίον τοῦ θυρωροῦ,
ἐκάθησε καὶ αὐτὸς πλησίον τῆς, καὶ ἡ ἀμάξια ἀνε-
χώρησε δρομαίως.

Ἰκανὴ στιγμὰι παρήλθαν ἐωσότου ἡ Βεατρία
συνῆλθεν ἀπὸ τὴν πρώτῃν ταραχὴν καὶ δειλίαν τῆς,
καὶ ὑψώθη τὴν παράδοξον θέσιν τῆς. Ἦτον μόνη
μετ' ἀνδρὸς ξένου! ποῦ ἦτον ὁ Φονσέκας; Ἐστράφη
λοιπὸν ταχεῖως πρὸς τὸν πλησίον τῆς, καί·

— Ποῖος εἶσαι; τοῦ εἶπε. Ποῦ μὲ φέρεις; καὶ
διατί;

— Διατί δὲν εἶναι ὁ κύριος Μαρτίνος πλησίον
σου; συγχώρησέ με, κυρία. Φέρω ἐπιστολήν τοῦ
Φονσέκα· μετ' ὀλίγον τὰ μανθάνεις ὄλα.

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν, ἡ ἀμάξια ἔφθασεν αἰφνιδίως εἰς
τὸ μέσον μεγάλου πλήθους ἀνθρώπων καὶ ἀμαξῶν,
ἐκ τῶν ὁποίων ὁ δρόμος ἐφράσαστο. Ἦτον λαμπρὰ
συναναστρόφῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλ-
λίας, ὅπου ἐμβαιων οἱ πλουσιώτεροι καὶ εὐγενέ-
στεροι τῶν κατοίκων τοῦ Μαδρίτ. Ὁ Καλδερῶν
ἐκλείσσε τὰς θυρίδας τῆς ἀμάξης, καὶ ἐπέβαλε μὲ βίαν
σιωπὴν εἰς τὴν Βεατρίαν. Ἰκανὸς καιρὸς παρήλθεν
ἐωσότου δυνθῆθ' ἡ ἀμαξήλατος νὰ διασχίσῃ τὸ πλῆθος,
καὶ τότε, ὡς θέλων ν' ἀποζημιωθῇ διὰ τὴν συμ-
βᾶσαν βραδύτητα, ἐδιπλασίασε τὴν ταχύτητα τῶν
ἵππων του, ἐκλέξας ἐπιμελῶς τὴν σκοτεινότεραν καὶ
ἐρημοτέραν ὁδόν. Τέλος πάντων, ἡ ἀμάξια ἐμβῆκεν
εἰς τὴν ὁδὸν τῶν προαγείων, τὴν ὁποῖαν καὶ σήμερον
ἀκόμη διέρχεται ὁ περιηγητής, ἀπερχόμενος ἀπὸ
Μαδρίτ εἰς Γαλλίαν. Οἱ ἵπποι ἐστάθησαν ἐμπροσθεν
μειονομένης τινὸς οἰκίας, κειμένης ὀλίγον μακρὰν
τῆς ὁδοῦ, ἥτις, ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αὐτῆς,
ἐφαίνετο παμπάλαιος. Ὁ ξένος κατέβη καὶ ἔκρουσε δις
τὴν θύραν. Ὁ ἀνοίξας αὐτὴν ἦτον γέρων, τὸν ὁποῖον
οἱ ἐμπροσθηκοὶ του χαρακτήρες, τὸ κυρτὸν σχῆμα
καὶ τὰ μακρὰ γένητα, ἐμαρτύρουσαν ὡς ἀνήκοντα εἰς
τὴν φυλὴν τοῦ Ἰσραήλ. Μετὰ σύντομον καὶ κρυφὴν
μετ' αὐτοῦ ὀμιλίαν, ὁ ξένος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Βεα-
τρίαν, τὴν ἐβούθησε σοβαρῶς νὰ καταβῇ ἀπὸ τὴν
ἀμάξια, καὶ, περάσας μετ' αὐτῆς τὰ κατώφλιον, καὶ
ἀναβὰς τὰς βαθμίδας τραχείας καὶ ἡμιφωτιστοῦ
κλίμακος, ἐμβῆκεν εἰς θάλαμον πολυτελεῖ καὶ πολυ-
κόσμητον. Τοὺς τοίχους αὐτοῦ ἐπέκασαν τὰ
πυπτεα, τῶν ὁποίων λαμπρὰ ἦσαν τὰ χρώματα,
τὰ δὲ κεντήματα θαυμασίως ἐξερχασμένα. Κρηπί-
δες ἀπὸ λευκότατον μάρμαρον, εἰς τὰς τέσσαρας
τοῦ θαλάμου τούτου γωνίας, ἐβάσταζαν λυχνίας
ἀργυρᾶς. Αἱ κλῖναι καὶ τὰ ἀνάκλιτρα ἦσαν τοῦ
ὕψους ἀλλὰ πολυτελοῦς συρμού, ὅστις ἦτον τότε
συνήθης εἰς τὰς λαμπρὰς οἰκίας τῆς Γαλλίας καὶ
τῆς Ἰσπανίας, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ Βενετία (τύπος ἑλληνί-
κων ξένων κοσμημάτων μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Ἰδ' Αὐδο-
βίκος διέφθειρε τὴν φιλοκαλίαν τῶν Παρισίων) ἦτον
πιθανῶς ὁ πρῶτος ἐφευρετής. Εἰς παστὸν κλυπτό-
μενον ἀπὸ ἀργυροῦν οὐρανὸν ἦτον τράπεζα ἡτοιμα-
σμένη μὲ πλῆθος φαγητῶν, ὀπωρικῶν καὶ κρασίων·
καὶ κατὰ πάντα ἡ ἐσωτερικὴ κομψότης καὶ πολυ-
τελεῖα παρίσταναν ξένην καὶ ἀλλόκοτον ἀντίθεσιν μὲ

τὴν ἐξωτερικὴν παμπάλαιον καὶ κρητωμένην σχεδὸν
μορφὴν τῆς οἰκίας, τὴν σκοτεινὴν καὶ τραχείαν
κλίμακα, καὶ τὸ ταπεινὸν καὶ δουλοπρεπὲς σχῆμα
τοῦ Ἰουδαίου, ὅστις ἔστεκεν, ἢ μᾶλλον ἐσκυπτεν, εἰς
τὴν θύραν, περιμένων νέας διαταγὰς. Δι' ἐλαφροῦ
τῆς χειρὸς κινήματος, ὁ ξένος ἀπέλυσε τὸν Ἰσραη-
λίτην, καὶ τότε, πλησιάζων εἰς τὴν Βεατρίαν, τῆς
ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν τοῦ Φονσέκα.

Ἐνῶ, μὲ μαγευτικὸν μίγμα σεμνότητος καὶ εὐκι-
νησίας, ἡ Βεατρία, ἐστραμμένον ἔχουσα κατὰ τὸ
ἦμισυ τὸ πρόσωπόν τῆς εἰς τὰ ὀπίσω, ἐσκυπτεν ἐπὶ
τῆς γνωστῆς καὶ φιλτάτης γραφῆς, ὁ Καλδερῶν
ἔβριψεν ἐπ' αὐτῆς ἐταστικὸν καὶ περιέργον βλέμμα.

Ὁ αὐλικὸς εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δὲν εἶχεν
ὄλωσδιόλου κακεντρεχεῖς σκοποὺς, καθὼς ἀπὸ τὰ
ἐξωτερικὰ φαινόμενα ἔμπορει νὰ ὑποθέσῃ ὁ ἀνα-
γνωστὴς. Τὸ σχέδιόν του ἦτον τὸ ἐξῆς· ἀπεράσισε
νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ βασιλόπαιδος,
διότι ἡ σωτηρία του ἐκρέματο ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν
τοῦ ταύτην. Ἄλλ' ὁ Φονσέκας δὲν ἔμελλε νὰ θυσιά-
σῃ ἄνευ ὄρου. Αἰσθανόμενος βαθεῖαν καταφρόνησιν
πρὸς τὸ γυναικεῖον φύλον, καὶ πεπεισμένος βαθέως
ὅτι πλανᾷ πάντοτε καὶ προδίδει τοὺς ἀνδρας, δὲν
ἐπίστευεν ὅτι ἡ ὑποκρίτρια αὐτῆ ἦτον ἄγγελος
φωτὸς καὶ ἀγνείας, ὁποῖαν τὴν ἐνόμιζεν ὁ ἐρωτο-
ληπτός Φονσέκας. Ἐστοχάσθη λοιπὸν νὰ τὴν ὑπο-
βάλῃ εἰς τὴν δοκιμασίαν τοῦ ἱκανοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα
βασιλόπαιδος. Ἄν ἡ Βεατρία ἐνέδιδε, δὲν ἐπροφύ-
λαττε τότε τὸν φίλον του ἀπὸ τὰς πλεκτάνας τῆς
πονηρᾶς ταύτης Κίρκης; Δὲν ἐγίνετο ἀξίος τῆς εὐ-
γνωμοσύνης τοῦ Φονσέκα διὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτῆν,
εἰς τὴν ὁποῖαν ἤθελε νὰ ὑποβάλῃ τὴν Βεατρίαν;
Ἄν ἐπειθε διὰ τῶν πραγμάτων τὸν Φονσέκαν περὶ
τοῦ δολίου χαρακτήρος τῆς, τότε καὶ τὸν φίλον του
εὐηργέτει, καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα πλησίον
τοῦ βασιλόπαιδος ἐπροφύλαττεν. Ἄν πάλιν ἡ Βεα-
τρία ἔμενε μετὰ τὴν δοκιμασίαν ἀκηλίδωτος, καὶ ἂν
ὁ βασιλόπαις, ἐρεθιζόμενος ἀπὸ τὴν ἀνένδοτον
ἀρετὴν τῆς, ἐφοβέριζε νὰ μεταβάλῃ τὸν ἔρωτα αὐτοῦ
εἰς βίαν, ὁ Καλδερῶν ἐγνώριζεν ὅτι κίνδυνον τοιοῦτον
οὔτε κατὰ τὴν πρώτῃν οὔτε κατὰ τὴν δευτέραν
συνέντευξιν εἶχεν ἡ νεάνις νὰ φοβηθῇ, καὶ τότε θὰ
εἶχε καιρὸν νὰ σκερθῇ περὶ τῆς φυγῆς τῆς διὰ
τοιοῦτων μέσων, ὥστε νὰ μὴ μάθῃ ὁ βασιλόπαις τὴν
συνενοχὴν του. Τοιοῦτου εἶδους συνυποσχετικὸν συνέ-
ταξε κατ' ἐαυτὸν ὁ Καλδερῶν μεταξὺ τῆς συνειδή-
σεως καὶ τῆς φιλοδοξίας του. Ἀλλ' ἐνῶ ἔβριψε τὰ
βλέμματά του εἰς τὴν δόκιμον, ἂν καὶ τὸ πρόσωπόν
τῆς ἐστρέφετο, ὡς εἶπαμεν, εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἐκα-
λύπτετο κατὰ τὸ ἦμισυ ἀπὸ τὸν τότε στολισμὸν
τῆς κεφαλῆς τῆς, αἰσθήματα ἀλλόκοτα, ἀπαίσια,
φοβερά, ὡς αἱ ἀνκμησεις ἐκεῖναι τοῦ Παρελθόντος,
ὅταν ἐρχωνται ἐνίοτε ὡς προφητεῖαι τοῦ Μέλλοντος,
ἐπεσωρεύθησαν μεμιγμένα καὶ σκοτεινὰ εἰς τὸ στήθος
του. Ἡ ἀφελὴς καὶ μαγευτικὴ χάρις τοῦ σχήματός
τῆς, ἡ θελακτικὴ τῆς νεότης, ἡ ἀθωότης ἐκεῖνη ἥτις
ἐφαίνετο εἰς ὄλα τῆς τὰ κινήματα ὡς ἐπικαλούμενη
ἀνδρὸς προστασίαν ὑπὲρ τῆς ἀδυναμίας αὐτῆς τῶν
ὠραίων καὶ μεγαλοπρεπῶν χαρακτήρων τῆς, ὄλα
ταῦτα ἔλεγε, ὅτι τὸν ἤλεγχον διὰ τὴν προδοσίαν

του, και διήγειραν ὅ,τι λείψανον εὐσπλαγγίας ἢ ἀνθρωπίνης γλυκύτητος ἔμενον εἰς τὴν καρδίαν του.

Ἡ νεανὺς ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἐνῶ, πλήρης ἀπορίας καὶ φόβου, ἐστράφη πρὸς τὸν Καλδεῶνα ζητοῦσα ἐξήγησιν, ἐπαρτήρησε πρῶτην τότε φορὰν τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου του, διότι εἶχε τότε ἐκδυθῆ τὸν μανδύαν του καὶ τὸν βαθὺν ἰσπανικὸν του πῖλον μὲ τὰ μεγάλα του περὰ. Τότε λοιπὸν τὸν εἶδαν οἱ ὀφθαλμοὶ της, καὶ, ἀνασκιρτήσασα, ἀφῆκε κραυγὴν μεγάλην.

— Καὶ ὀνομάζεσαι Καλδεῶν! Κύριος Ροδε-ρῖκος Καλδεῶν! Εἶναι δυνατόν; Δὲν εἶχες ποτὲ ἄλλο ὄνομα;

Καὶ, ταῦτα λέγουσα, ἐπλησίαζε πρὸς αὐτὸν μὲ βραδύτητα καὶ φόβον.

— Καλδεῶν, κυρία μου, εἶναι τ' ὄνομά μου, ἀπεκρίθη ὁ μαρκήσιος, ἀλλ' ἡ φωνὴ του ἐτραύλισεν. Ἀλλὰ τὸ ἐδικόν σου—τὸ ἐδικόν σου—εἶναι, ἀληθινὰ, Βεατρία Κοέλλου; ...

Ἡ Βεατρία δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἠκολούθησε νὰ προχωρῆ ἐωσότου ἢ πνοὴ της ἐπλησίασεν εἰς τὴν παρεῖάν του. Τότε ἔρριψε τὴν χεῖρά της εἰς τὸν βραχιόνά του, καὶ ἐκύτταξε τὸ πρόσωπόν του μὲ βλέμμα τόσον ὀξύ καὶ ἀτενές, ὥστε ὁ Καλδεῶν ἂν δὲν κατείχετο ἀπὸ παράδοξον καὶ φοβερόν στοχασμόν (ἐν μέρει θαυμασμόν, ἐν μέρει ὑποψίαν ἧτις εἰσῆλθε κατ' ὀλίγον εἰς τὸν ψυχὴν του καὶ τότε ὀλοτελῶς τὴν ἐκυρίευσεν) ὁ ἄμφιβαλλε βέβαια μήπως ἢ πτωχὴ νεανὺς ἐπα-ραφρόνησεν.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἡ Βεατρία ἀπέσυρε τοὺς ὀφθαλ-μοὺς της, ὅτινες ἔπεσαν ἐκείθεν εἰς μέγαν τινὰ καθρέ-πτην, κρεμάμενον εἰς τὸν ἀπέναντι τοῖχον, ὅπου ἐφαίνοντο ὀλοφώτιστα τὰ πρόσωπα τοῦ Καλδεῶνος καὶ αὐτῆς. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἡ φυσικὴ της εὐχροία εἶχε μεταβληθῆ εἰς ὠχρότητα, μόλις ὀλιγώ-τερον ἀγαλματικὴν τῆς ὠχρότητος τῶν παρεῖων τοῦ Καλδεῶνος αὐτοῦ, καὶ ὅλην τὴν γλυκεῖαν εὐκι-νησίαν καὶ χάριν τοῦ προσώπου της, τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὴν πρῶτην νεότητα, διεδέχθη ἡ ἀκίνητος ἀναι-σθησία τοῦ μαρμαρόν· ὅθεν ἡ παράδοξος τῶν δύο τούτων προσώπων ὁμοιότης, γενομένη καταφανὴς καὶ φοβερά, προσέβαλε ζωηρῶς καὶ διαμιάς καὶ τὴν Βεατρίαν καὶ τὸν Καλδεῶνα· ἀμφοτέροι λοιπὸν, κυτ-τάζοντες τὸν καθρέπτην, ἀφῆκαν ἀκουσίαν καὶ σύγ-χρονον κραυγὴν.

Μὲ τρέμουσιν καὶ σπεύδουσιν χεῖρα, ἡ δόκιμος ἠρεύνησε μεταξὺ τῶν πτυχῶν τῆς ἐσθῆτός της, καὶ ἤρξε μικρόν τι σκεῦος δερμάτινον, κλειόμενον μὲ ἀργυ-ρᾶς πόρπας. Κινήσασα τὸ ἐλατήριον, ἐβγαλεν εἰκόνα μικρογραφικὴν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔρριψε ταχὺ καὶ θολὸν βλέμμα· τότε, ὑψώσασα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Καλδεῶνα, ἀνέκραξε.— ἂ δὲν ἐλανθάσθην! ὄχι! εἶναι — εἶναι ὁ πατὴρ μου! ὦ καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητος εἰς τοὺς πόδας του.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον Δ. Παλλέτον.

Εἰς Βιέννην.

(Συνέχεια ἰδὲ φυλλάδιον λά.)

Ἰδὲ τὰς νέας Ἑλληνίδας—χροιά ζωηρά, βλέμμα γοήτρων ὑπούλων, αἰσθημάτων πλήρες καὶ εἰκὼν πιστὴ τοῦ γλυκοθέριου τῆς Μεσημβρίας κλίματος— κόμη μακρὰ μελανή, πρόσωπον κανονικόν, χροῖα λευκομελάγχρινον. — Κ' ἐδῶ ἐνίοτε τὴν μορφήν τῆς Ὀμηρικῆς Ελένης εὐρίσκεις — εὐρωπαϊζον ὄμως. Ἡ κιθάρα καὶ τὸ κλειδοκτύμβαλον, ὁ χορὸς, τὸ ἄσμη, οἱ τρόποι, ἡ κομψότης ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἔρχονται ὅλα, ἀλλὰ καὶ ὅλα ἐξευγενίζονται, κ' ἡ τέχνη κ' ἡ ἔθιμο-ταξία, καὶ ὁ νεωτερισμὸς ὅλα μὲ μορφήν, μὲ κίνησιν Ἑλληνικὴν, δημοκρατικὴν.—

Ἐπειτα, ἡ πόλις δὲν εἰν' ἄμοιρος καὶ μυστηρίων ὕλης. Δὲν ἔχομεν ἐδῶ εἰσέτι κανένα Σύιον, ἀλλ' ἂν ἐκεῖνος ἐδῶ ἦτον, θὰ ἔβλεπε τὰς Ἀθήνας μικρογρα-φίαν τῶν Παρισίων.

Οὐσιωδέστερα.

Μέχρι σήμερον, μέχρι τῆς νέας αὐτῆς ἡλικίας μου ἔσχον τὸ εὐτύχημα καὶ κόσμον ξένον νὰ ἴδω· διὰ τοῦτο δύναμαι τὴν Ἑλλάδα ἐν πεποιθήσει καὶ ἀφόβως, νὰ κρίνω, νὰ παραβάλλω, νὰ ἐκτιμῆσω.

Εἰς μίαν αἰθουσαν ὅπου τὸ κοινωνικὸν ἀναπτύσ-σεται πνεῦμα, τὸ κείμενον τοῦ διαλόγου ἀντακλᾷ τὸ πολίτευμα καὶ τὴν δημόσιον ἀνατροπὴν ἐνὸς ἔθνους — ἡμεῖς ἔχομεν συνταγματικὴν βασιλείαν—ἡ πολι-τικὴ λοιπὸν υπερβάλλει ὅλα τὰ διαλογαῖα κείμενα — ἄκουσε πόσῃν εὐροίαν λόγου καὶ ἰδεῶν καὶ κρί-σεων ἔχουν τὰ χεῖλη τῆς νέας αὐτῆς Ἑλληνίδος ὅταν ψελλίξῃ τῆς πολιτικῆς τὸ ἀλφάβητον ... μίᾳ παι-δαγωγὸς Γαλλίς ἐπιστέλλουσα κατηγόρει εἰς τὸν σύζυγόν της—ἐν Αὐστρία ἦτον αὐτός — τὴν μανίαν τῆς πολιτικῆς ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὁ σύζυγός της χλευά-ζων ἀνεγίνωσκεν εἰς ἐμὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· «*Qu'en laisse les dames, εἶπον ἐγὼ, et les demoiselles s'occuper de la politique plus que de la mode.*» Καὶ δὲν εἶναι νομίζω ἐσφαλμένη γνώμη— Εἰς τὸ πρῶτον διορθῶνεις τὰς στρεβλὰς ἰδέας ἀλλ' εἰς τὸ δεῦτερον παραβιάζεις τὸ ἄσυλον στοιχεῖον τῆς γυναικός· αὐτὴ θέλει νὰ ἔχῃ τὸ πνεῦμα, τὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ, καὶ παραλίπει χωρὶς γογγυ-σμὸν τὸν νοῦν εἰς τὸν ἄνδρα, διότι εἰς αὐτὸν ἀνίκει ἐκεῖνος.

Τὰς μακρὰς τοῦ χειμῶνος νύκτας ὁ χορὸς, ἡ μουσικὴ συμφωνία ἐδῶ, τὰ πολιτικὰ ἐκεῖ διαβούλια, ὁμάδες Βουλευτῶν, Γερουσιαστῶν, πολιτευομένων, ἀντιπολι-τευομένων, δικηγόρων, φιλολόγων, στρατιωτικῶν, πα-ρεκεῖ τὸ θέατρον μὲ δράματα Ἑλληνικά μὲ ... τὸ ξενο-δοχεῖον, τ' ὀλοφώτιστον καφρονεῖον, ἡ χαρῖσσα τρυφερὰ συναναστροφὴ, σήμερον μίᾳ, αὐριον ἄλλη ἔθνη κ' ἡ Βα-σιλικὴ ἐορτὴ, Μουσικὴ ὀργάνων, ἡ τηλεβόλων, λιγυρά, ἡ χροῖσσα, βροντώδης περὶ τὸ γλυκοχάραγμα, ἰδοὺ ἢ

κίνησις, ἡ ζωὴ τῶν κατοίκων — νομίζεις ἐνίοτε ὅτι λαὸς ὅλος εἰς δημοκρατικὰς τελετὰς συμφέρεται, καὶ κινεῖται καὶ τεκταίνει ἐπανάστασιν τινα, μέλλον τι ἀκατανόητον, μυστηριώδες, παγκόσμιον.

Τὰ ἦθη εὐάγωγα, εὐπλάστα τηροῦντα εἰσέτι ὡς λείψανον ἐξοντούμενον ἄγχιόν τι μεγαλεῖον τῆς ὀρε-σιτρόφου ἐλευθερίας, ἀφηνιώντα εἰς πᾶν ὅ,τι τὸ ἐπι-βάλλον, τὸ δόλιον ὑποκρύπτει καὶ τολυπεύει· βλέμμα τότε ἐλικώπιδος νεανίδος ἢ νεανίου ὑποβλήθη σφεν-δονίζεται, καὶ εἰσδύει καὶ τὰ ἔντοσθα τοῦ ἀριστο-κράτου διαχαράσσει καὶ τὴν μύχιον αὐτοῦ ἰδεῶν ἐξοντῶνει . . .

Ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Πλάτωνος τὴν περι-καλλῆ γλώσσαν προβαίνει νὰ σχηματισθῆ περικαλ-λεστέρα ἢ νέα Ἑλληνικὴ.

Ἡ πῶσις τῆς ἀρχαίας ἄρχετ' ἀπὸ τοῦ φιλοσόφου τῆς Χαίρωνείας ἢ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς του· παραδο-θεῖσα ἢ ἐκπεσοῦσα εἰς τοὺς Ἀλεξανδρινούς καὶ Βυζαν-τινοὺς συγγραφῆς τοῦ Μεσαιῶνος ἀπέβαλεν ὅλην αὐτῆς τὴν λάμψιν, καὶ περὶ τὸν 16 αἰῶνα ἡ τοπικὴ γλώσσα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦτο παρὰ τραγελαφικόν τι μίγμα τῆς ἀρχαίας, τῆς Ἰταλικῆς καὶ τῆς Ὀθα-μανικῆς· γλώσσα δηλ. ἐκ τριῶν ἔθνων, μεθ' ὧν ὁ Ἕλλην εἶχε τοπικὰς, φιλολογικὰς, ὡς οἱ ἄποικοι τῆς Φλωρεντίας, ἢ βιομηχανικὰς ἀναφορὰς,

Ἡμισυ αἰῶνα πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως ἔδωκεν ἡ γλώσσα τὰ πρῶτα προανακρούσματα τῆς ἐθνεγεσίας. Εἰς τοῦ Πρωτομάρτυρος Ρήγα τὰ ἐνθου-σιώδη ἄσματα καὶ τὰς ὀρεινὰς ὠδὰς τῶν ἀρματο-λῶν, οἵτινες ἀπὸ τῶν νεφοσκεπῶν ἀκρωσιῶν τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Πίνδου καὶ τῆς Ὀσσης κερανοῦς ἐξη-κόντιζον . . . εἰς τὴν ποιήσιν αὐτῆν τῶν βουνῶν, τὴν ἀγίαν, τὴν φλογερὰν αὐτῆν πνοὴν τῆς Ἐλευθερίας, ὑποδείκνυται καὶ ἀναγνωρίζετ' ὁ πλατωνι-σμὸς καὶ τὰ νεῦρα τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἀναγνωρί-ζεται τὸ ψυχικὸν ἐκεῖνο μέγεθος τὸ προσφουόμενον ἐντὸς τῶν σπλάγγων ἔθνους φύσει ἀνεξαρτήτου.

«... Μνήσαντο Ἀχαιοὶ πατρίδος αἴης.»

Καὶ ἡ γνώμη τῆς Εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς ἀπέ-δωκε τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς θρησκείας, τῶν ἠθῶν, τῆς γλώσσης.

Μέχρι τοῦ 1825 ἡ νέα γλώσσα ἔλαθε τὴν πρῶτην μορφήν της· ἡ τάξις τῶν γραμματικῶν καὶ τῶν φιλοσόφων ἔδωκεν αὐτῇ τὸν πρῶτον ἀκομψόν, καὶ πλέον ἢ ἀφελῆ σχηματισμόν· ἐπομένως ἦλθον αἱ τάξεις τῶν ποιητῶν, τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν λογο-γράφων.

Ἄξιόπιστος συγγραφεὺς Γάλλος λέγει· «*ἂν ἰδῆτε ἐν ἔθνος ἐξεληθὸν τῆς τυραννίας, θέλετε παρατηρήσει ὅτι ὁ στύλος του ἀνεγείρεται πρῶτον εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ καταβαίνει ἔπειτα εἰς τὸ ἀπλοῦν.*»

Τοῦτο συνέβη καὶ συμβαίνει ἐν Ἑλλάδι· οἱ ποιηταὶ ἔλαβον τὸ ὕψος των, οἱ λογογράφοι τὴν κρίσιν, οἱ ἐπιστήμονες τὴν σκέψιν.

Ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι νέοι φιλόλογοι ἢ ἐπιστήμονες τῆς Ἑλλάδος ἐσπούδασαν ἐν Γαλλίᾳ ἢ Γερμανίᾳ, τὸ ὕψος των ὤφειλε φυσικῶς νὰ σχηματισθῆ ἢ Γαλλικὸν ἢ Γερμανικὸν τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον μετεβίβασαν

εἰς τὸ ἔθνος των τὰς πλειοτέρας γνώσεις διὰ τῆς μεταφράσεως· ὅπως ἂν ἔχῃ, τὸ γαλλικὸν ὕψος εἶναι ἐπικρατέστερον ἤδη τοῦ γερμανικοῦ, ὅπερ ἐμφερές πως ἐστὶ πρὸς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικόν· ὑπάρχει ἐν τούτοις διαφορὰ, καὶ αὕτη καθιστᾷ μελωδικωτέραν, πλέον κομψὴν καὶ πλέον μεγαλοπρεπῆ τὴν νεάν, ἧτις σημερὸς ὠραίας θυγάτηρ ὠραιότερα ὦς εἶπεν ὁ ἔθνος Ζαμπέλιος, Ἕλλην αὐτὸς Ἀλφιέρης τῶν Ἰο-νίων, προστίθεισιν εἰς τὴν κληρονομικὴν καλλονὴν της τὸν ὠραϊσμόν καὶ τὴν λάμψιν τῆς νεότητος.

Κατὰ τὸ 1835 ἐμετροῦντο τριάκοντα χιλιάδες νέων λέξεων—τόσον ὁ σχηματισμὸς των εἶν' εὐχερῆς καὶ ὁ πλοῦτος αὐτῶν μέγας.

Τῆς ἀρχαίας ὁ θησαυρὸς ἀνασκάπτεται ὅλος διὰ νὰ στολίσῃ τὴν νεάν.

Ἡ ποιήσις, νεανικὴ, ὑψηλὴ, ἐλαστικὴ, γλαφυρὰ, ἐπέχει σχεδὸν ἤδη (εἰποις ἂν) τὸ τεχνικὸν αὐτῆς ἄυτον· ἡ λογογραφία ἐνισχυομένη συγχρόνως ἀπὸ τὸν λογισμόν καὶ τὸ ποιητικὸν πρῶσιμα ἐξομοιοῦται μὲ πλατύστερόν τινα ἀμαζόνια, ἧτις φέρει τὸ πρόσω-πον τῆς Παφίας καὶ τὸ μέγα ἵππου κράνος καὶ τὴν λόγχην καὶ τὴν εὐρύκυκλον αἰγίδα τῆς Παλ-λάδος.

Ἀλλὰ διατί εἰσέτι δὲν ἀνεφάνη κλασσικὸν Ἑλλη-νικὸν σύγγραμμα;

Θέλεις νὰ εἰπῶ διατί; δὲν ἐμπιστεύομαι πολὺ εἰς τὴν κριτικὴν ἰκανότητά μου — μολοντούτο θὰ εἰπῶ·

1) Ἰπουργὸς τῆς Παιδείας δὲν διετέλεσεν εἰσέτι οὐδεὶς Μοικῆνας, οὐ τινος ἢ τῶν ὄντι φιλοσοφικὴ φύσις ὄφειλε ν' ἀπλωθῆ ἐπὶ τῶν προωρισμένων διὰ τὴν παιδείαν·

2) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ἕως τώρα ἐκ-φοβίζει πάντα λογογράφον ἢ ἐπιστήμονα, προτιθέ-μενον νὰ ἐπιληφθῆ ἔργου ἔκτενοῦς, πολυμύχθου, πολυ-δαπανοῦ·

3) ἂν καὶ σήμερον εὐρίσκη τις πεντήκοντα χιλιάδας τόμων — εἰς Παρισίους ἐν ἑκατομμύριον! — εἰς τὴν ἀκαδημαϊκὴν βιβλιοθήκην, αὕτη οὔτε συγ-γνάζεται, οὔτε φοιτητὰς ἔχει ἐγκρατεῖς γλωσσῶν ξένων, διότι τῶν ἀρχαίων ἡμῶν συγγραφέων αἱ ἰδέαι ἀνήκουσιν εἰς ἐποχὴν παρελθούσαν, ὄχι εἰς κόσμον νέον, ὅστις τὸ μέγα καὶ ὠραῖον κρίνει ἐπὶ παντός ὅ,τι σήμερον ἔρχεται καὶ γεννᾶται εἰς τὸν κόσμον·

4) Ἡ ἐθνικὴ μεταπολίτευσις τοῦ 1843 περιέ-σπασε πᾶν πνεῦμα εἰς τὸν φανατισμόν ἢ τὸν ψυχρὸν σαρκασμόν· κατετάραξε τὸν τόπον, καὶ τοὺς ἐνθου-σιώδεις τῶν Πιερίδων θιασώτας προσεῖλκυσε ἢ εἰς τοῦ διπλωμάτου τὴν ξηρὰν γραφίδα, ἢ εἰς τοῦ ἀρεῶς τὴν μελίαν. Ἐδῶκε μὲν ἰσχυρὰν πνευματικὴν ὄψιν, ἀλλὰ δι' ἔργα τῆς ἡμέρας, δι' ἔργα πολιτικῶν περι-σπασμῶν, καὶ δι' οὐδὲν μόνιμον, δι' οὐδὲν αἰώνιον·

5) Διὰ νὰ δυνῆθῃ τις νὰ γράψῃ ὡς ὁ Μοντέ-σκιος ἢ Στάελ, ὁ Δάντης, ὁ Βολταίρος, ὁ Σούλλερ καὶ ὁ Σαικσπῆρος, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃ τὴν μεγα-λοφυῖαν αὐτῶν, πρέπει νὰ ζήσῃ ἐντὸς τῶν λαῶν, παρ' οἷς ἐκεῖνοι ἐξῆσαν, νὰ σπουδάσῃ ὅσα ἐκεῖνοι ἐσπούδασαν, καὶ νὰ γνωρίσῃ πρόσωπα, ὅσα καὶ ὅποια ἐκεῖνοι ἐγνώρισαν.

— Καὶ δὲν θ' ἀναστῆ ποτὲ λέγεις Δημήτριε!

τὸ μικρὸν αὐτὸ ἔθνος ἀπέναντι τῶν γιγάντων ἀντι-
πάλων του ὡς ὁ σφενδονίτης Δαβὶδ ἀπέναντι τοῦ
πέλωρος Φιλισταία ;

Ν' ἀφήσω λέγεις τὰ ὄνειρα Δημήτριε ; — ἄς τὰ
ἀφήσω.

Ἰγίαινε. — Ἰπάγω νὰ ἐπισκεφθῶ δύο φίλους μου.

Ἐποισιῶδη.

Ἐρχομαι ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν.

Εἶμαι εἰς τὸν θάλαμον, ἀλλὰ γράφων ὄνειρεύομαι
τοῦ Φειδία τὸ ἀριστούργημα.

Ὁλοκλήρου τοῦ παλαιοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου τὸ
πτῶμα βλέπεις ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου, ἢ μᾶλλον
παραθέτων αὐτὸν μετὰ τοῦ Θησέως τὸ ἄστρ ὄρας
κράτος κεκοιναμένον κατακαλύπτον τὴν κεφαλὴν
ὑπτιῶν νεκροῦ γίγαντος.

Einst ward die Welt bei seinem Namen bleich.
Jetzt ist's ein Stoff an Lehr und Sagen reich.

Ὁ Κόσμος μίνων ἄλλοτε ὠχρὸς εἰς τ' ὄνομά του
Πλουτεῖζει τῶρα μετ' αὐτὸ τὰ διδακτῆρά του.

Κύτταξε τὸ μαρμαρόστρωτον αὐτὸ ἔδαφος, τὰς
στήλας αὐτὰς, τὰ τεῖχη αὐτά, τὰς πύλας, λευκὰ
ἔλα, διαρρηγμένα, θραυσμένα, θαμμένα, κόνιν, κόνιν,
ἔλα, ἔλα !

Αἰῶνες πυγμαίων κυριαρχῶν ἐπῆλθον· πράφοροι
οἷτοι διὰ τὴν μεταγενεστέρων αὐτῶν ζωὴν, διὰ τῶν
νεκρῶν τὴν ἦσαν, ἐπέθεντο βέβηλον ἐκτρωματικὸν
στίγμα, καὶ τὸ στίγμα ἐκεῖνο μένει, μένει ἀκόμη.

Ὅταν ἀτενίζω τὸν Ἑλληνικὸν ὀρίζοντα ἀπὸ τοῦ
Παρθενῶνος τὸ μνήμα, θεέ μου !

Μ' ὠδήγει ποτὲ εἰς λοχαγὸς παρὰ τὰς ἐπάλξεις
τοῦ φρουρίου, καὶ μ' ἔλεγεν· ἄ ἐκεῖ εἰς τὴν περια-
λίαν ἀπέβη μετὰ πεντακοσίων πολεμιστῶν ὁ Γάλλος
στρατηγὸς Φαβιέρως — ἐκεῖ κάτω εἰς τοῦ βράχου τὰ
νώτα ἐστρατοπέδευον οἱ Τούρκοι. Εἰς ἀστερόεσσαν
νύκτα διήλθομεν ἡμεῖς ἐκεῖθεν. — Ἐδώθεν ... πέραν...
παρακάτω . . . » καὶ ποτὲ ὁ λοχαγὸς αὐτὸς δὲν
ἔπαυε λέγων, διηγούμενος, ἐπικρίνων, καὶ ποτὲ δὲν
ἔπαυον ἐγὼ ἀκούων, προσέχων.

Ὅταν ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος ἀναλογίζομαι τὴν
ἑλὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν, τὴν ὅλην Ἑλλάδα . . .
βεέ μου !

Φίλε ! συγχώρησε νὰ κλείσω τὴν ἐπιστολήν μου —
στάσου — ὀλίγας λέξεις πρὸς τοὺς Ἕλληνας·

« . . . Τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται·
Ἄλλ' ἄγε μίμνετε πάντες Ἑκνημίδες Ἀχαιοὶ
Αὐτοῦ εἰσόκειν ἄστρ μέγα Πριάμοιο ἔλωμεν. »

Ἀθῆναι, 25 Σεπτεμβρίου 1848.

Ὁ λ ο ς ο δ ς
I. E. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ο ΑΒΕΝΑΚΗΣ.

Κατὰ τοὺς τελευταίους πολέμους τῆς Ἀμερικῆς,
στίφος ἀγρίων Ἀβενάκων (φυλῆς τινος Ἀμερικανῆς),
προσεβάζαν, ἀψφῆσαν τοὺς Ἀγγλους, ἐν ἀπόσπασμα

ἐξ αὐτῶν. Οἱ Ἀγγλοι μὴ δυνάμενοι ν' ἀντισταθῶσιν
ἐπὶ πολὺ εἰς ἔχθρους τοιοῦτους, πλέον ἔλαφρους ἀπὸ
αὐτοὺς κατὰ τὴν ταχύτητα, καὶ μανιώδεις νὰ τοὺς
καταδιώκωσιν, ὑπεχώρησαν, καὶ οἱ Ἀβενάκαι, ἐπι-
πεσόντες κατ' αὐτῶν, τοὺς μετεχειρίσθησαν μετὰ βαρ-
βαρότητα οἰκείαν τῶν τόπων ἐκείνων, καὶ τῆς ὁποίας
ὀλίγα ἔχομεν παραδείγματα.

Νέος τις ἀξιωματικὸς Ἀγγλος, διωκόμενος ὑπὸ
δύο ἀγρίων, οἵτινες τὸν ἐπλησίαζον μετ' ὑψωμένον
τὸν πέλεκυν, καὶ μὴ ἐλπίζων νὰ ὑπεκφύγῃ τὸν
θάνατον, διελογίζετο μόνον πῶς νὰ πωλήσῃ ἀκρι-
βότερα τὴν ζωὴν του. Ταῦτοχρόνως γέρον τις
ἄγριος, ὠπλισμένος μετὰ τόξον, πλησιάζει εἰς αὐτὸν,
καὶ ἐτοιμάζεται νὰ τὸν διαπεράσῃ μετὰ βέλος,
ἀλλὰ, παρατηρήσας αὐτὸν καλῶς, χαμηλώνει τὸ τόξον
του, καὶ τίθεται μετὰξὺ τοῦ νέου ἀξιωματικοῦ καὶ
τῶν δύο βαρβάρων, οἵτινες ἤθελον νὰ τὸν κατα-
σφάζωσιν. Οἱ δύο ἄγριοι ἀπεμακρύνθησαν εὐθὺς μετὰ
ταπεινώσιν εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ γέροντος.

Ὁ γέρον λαμβάνει τὸν Ἀγγλον ἀπὸ τὴν χεῖρα,
τὸν ἐγκαρδιώνει διὰ τῶν θωπειῶν του, καὶ τὸν ὀδηγεῖ
εἰς τὴν καλύβην του, ὅπου τὸν μετεχειρίζετο πάν-
τοτε μετὰ γλυκύτητα, ξένην τῶντι εἰς τὰς χώρας
ἐκείνας. — Τὸν μετεχειρίζετο ὅχι ὡς αἰχμάλωτον,
ἀλλ' ὡς σύντροφόν του. Τὸν ἐδίδασκε τὴν διάλεκτον
τῶν Ἀβενάκων, καὶ τὰς τῶν λαῶν ἐκείνων συνήθει-
βαναύσους τέχνας, καὶ ἡ ζωὴ τῶν ἐπροχώρει ὡς
ὄνειρον. Πόσον ἦσαν εὐχαριστημένοι καὶ οἱ δύο ἀπὸ
τὴν συνάντησίν των ταύτην ! Ἐν μόνον πρᾶγμα ἀντι-
σύχει καπὸτε τὸν νέον Ἀγγλον· ἐνίοτε ὁ γέρον προσ-
ῆλθνε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' αὐτοῦ, καὶ, ἀφοῦ τὸν παρα-
τήρει μετὰ προσοχὴν, ἐπληροῦντο οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀπὸ
δάκρυα.

Ἐν τούτῳ, εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἔαρος, οἱ ἄγριοι
ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, καὶ ἠτοιμάσθησαν διὰ τὸν πό-
λεμον.

Ὁ γέρον, ὅστις ἀκόμη ἠδύνατο ν' ἀντέχῃ εἰς τοὺς
κόπους τοῦ πολέμου, ἀνεχώρησε καὶ αὐτὸς μετ' αὐτῶν,
συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν αἰχμάλωτόν του.

Οἱ Ἀβενάκαι, ὁδοιπορήσαντες πλεον τῶν δια-
κοσίων λευγῶν διὰ μέσου τῶν δασῶν, ἔφθασαν τέλος
εἰς μίαν πεδιάδα, ὅθεν ἀνεκάλυψαν ἀπόσπασμά τι
Ἀγγλικόν. Ὁ γέρον ἄγριος ἔδειξε τὸ ἀπόσπασμα
εἰς τὸν νέον ἀξιωματικόν, καὶ παρατηρῶν τὴν ἐκ-
πληξίν του, —

— Ἴδου οἱ ἀδελφοί σου, τῶ εἶπε, ἰδου αὐτοὶ ἐκεῖ,
μας περιμένωσι διὰ νὰ μάς κτυπήσωσιν. Ἄκουσον·
ἐγὼ σοῦ ἐφύλαξα τὴν ζωὴν, ἐγὼ σὲ ἔμαθα νὰ κατα-
σκευάζῃς μονόξυλα, τόξα, βέλη, νὰ συλλαμβάνῃς τὴν
ἀλκην εἰς τὸ δάσος, νὰ μεταχειρίζεσαι τὸν πέλεκυν,
καὶ ν' ἀραιρῇς τὴν κόμην ἀπὸ τοὺς ἔχθρους (1). Τί
ἦσο σύ, ὅταν σὲ ὠδήγησα εἰς τὴν καλύβην μου ; —

(1) Οἱ ἄγριοι τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν τὴν συνήθειαν νὰ
ἀραιρῶσι τὴν κόμην τῶν φονευμένων ὑπ' αὐτῶν φυλάττουσι
δὲ οὗτοι τὰς κόμας αὐτὰς ὡς τὰ δείγματα τῆς ἀξίας των,
καὶ ἡ δόξα ἐκείνου στρατιώτου εἶναι ἀνάλογος μετὰ τὸν
ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τῆς οἰκίας του προσρητημίων κομῶν.

Αἱ χεῖρές σου ἦσαν χεῖρες νεανίου, καὶ δὲν ἐχρη-
σίμουν μῆτε νὰ σὲ θρέψωσιν, μῆτε νὰ σὲ ὑπερα-
σπίσωσιν· ἡ ψυχὴ σου ἦτον εἰς νύκτα ἀνοίας, σὺ
δὲν ἤξευρες τίποτε, ὥστε μετὰ χρεωστὴς τὸ πᾶν. Θὰ
ἦσαι λοιπὸν τόσον ἀχάριστος, ὥστε νὰ ἐνωθῇς μετὰ
τοὺς ἀδελφούς σου, καὶ νὰ ὑψώσῃς τὸν πέλεκυν
καθ' ἡμῶν ;

Ὁ Ἀγγλος ἐβεβαίωσεν ὅτι ἐπιθυμεῖ κάλλιον νὰ
χάσῃ χιλιάκις τὴν ζωὴν του, παρὰ νὰ χύσῃ τὸ αἷμα
ἐνὸς Ἀβενάκου.

Ὁ ἄγριος ἔθεσε τότε τὰς δύο χεῖρας εἰς τὸ πρόσ-
ωπον τοῦ νέου, ἀσπαζόμενος τὴν κεφαλὴν του, καὶ
ἀφοῦ ἔμεινε καιρὸν τινα εἰς αὐτὴν τὴν στάσιν, ἐκύ-
ταξε τὸν νέον Ἀγγλον, καὶ τοῦ εἶπε μετὰ τόνον μετέ-
χοντα φιλοστοργίας καὶ λύπης·

— Ἐγὼ εἶπα πατέρα ;

— Ἐξῆ ἀκόμη, εἶπεν ὁ νέος, ὅταν ἄφησα τὴν
πατρίδα μου.

— Ὡ ! πόσον εἶσαι δυστυχὴς, ἐκραύγασεν ὁ ἄγριος·
καὶ, μετὰ στιγμὴν σιωπῆς, ἐπρόσθεσεν·

— Ἦξεύρεις ὅτι καὶ ἐγὼ ἤμην πατήρ ; . . . δὲν
εἶμαι πλέον. Εἶδον τὸν υἱόν μου νὰ πέσῃ εἰς τὴν
μάχην. Ἦτον πλησίον μου. Τὸν εἶδον ν' ἀποθάνῃ ὡς
ἀνδρείος· ἦτον σκεπασμένος ἀπὸ πτεγῶν, υἱέ μου, ὅταν
ἔπεσεν. Ἀλλὰ τὸν ἐκδικήθην . . . Ναὶ τὸν ἐκδι-
κήθην.

Καὶ ἐπανελάθε τὰς λέξεις ταύτας μετὰ φωνὴν δυνα-
τωτέραν. Ὅλον τὸ σῶμά του ἔτρεμεν. Ὀλίγον ἔλλειπε
νὰ πνιγῇ ἀπὸ λυγμῶν, τοὺς ὁποίους δὲν ἄφινε νὰ
εἰέλθουν. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν ἀπλανεῖς, τὰ δά-
κρυά του δὲν ἔρρεον. Τέλος ἠσύχασε κατ' ὀλίγον,
καὶ στραφείς πρὸς τὴν ἀνατολήν, ὅπου ὁ ἥλιος ἀνέ-
τελλε τὸν στιγμὴν ἐκείνην, εἶπεν εἰς τὸν νέον Ἀγ-
γλον·

— Βλέπεις αὐτὸν τὸν ὠραῖον οὐρανὸν λάμποντα
ἀπὸ τὸ φῶς ; Ἐγὼ εὐχαριστήσιν νὰ τὸν βλέπῃς ;

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Ἀγγλος, ἔχω πολλὴν εὐχαρί-
στησιν νὰ βλέπω τὸν ὠραῖον αὐτὸν οὐρανόν.

— Ἐγὼ ὁμως δὲν ἔχω πλέον, εἶπεν ὁ ἄγριος
γύνων ἄφθονα δάκρυα.

Μετ' ὀλίγον ἔδειξεν εἰς τὸν νέον Ἀγγλον ἐν φυτὸν,
τὸ ὅποιον ἦνθει κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον·

— Βλέπεις αὐτὸ τὸ ὠραῖον φυτόν ; τῶ εἶπεν· εὐ-
χαριστήσιν νὰ τὸ βλέπῃς ;

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Ἀγγλος, εὐχαριστοῦμαι τὰ
μέγιστα νὰ τὸ βλέπω.

— Ἐγὼ δὲν εὐχαριστοῦμαι πλέον, ἐπανελάθεν ὁ
ἄγριος μετὰ μεγάλης βίας, καὶ ἐπρόσθεσεν ἀμέσως·

— Πάρη ! ὑπάγε εἰς τὸν τόπον σου, διὰ νὰ δύ-
ναται ὁ δυστυχὴς πατήρ σου νὰ εὐχαριστήται βλέ-
πων τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, καὶ νὰ τέρπηται
θεωρῶν τὰ ἄρθρα τῆς ἀνοίξεως.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

**Γεώργιος Φῶξ ὁ τρέμων καὶ οἱ αὐτοῦ
ὄπαδοί.**

Γεώργιος Φῶξ ἐγεννήθη ἐν Δραυτιῶνῃ (Dragton)
κατὰ τὸ 1624, καὶ ἀπεβίωσε περὶ τὸ 1690 ἔτος.

Ἦτον υἱὸς ἀπόρου ὑφαντοῦ, φρονίμου δὲ ἀνθρώπου
ὅστις, ἂν καὶ δὲν εἶχε τοὺς τρόπους νὰ τὸν σπου-
δάσῃ, ἐπροσπάθησεν ὁμως νὰ τὸν διδάξῃ καὶ τὰ
κοινὰ λεγόμενα γράμματα καὶ νὰ τὸν συνεθίσῃ ἐξ
ἀπαλῶν ὀνύχων εἰς τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν σιωπὴν.
Μόλις εἶχε μάθει ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ, ὅτε
ἠναγκάσθη νὰ παραιτήσῃ τὴν σπουδὴν διὰ νὰ ζητήσῃ
πόρον ζωῆς, ἐπομένως ἀνέλαθε νὰ ποιμάνῃ τὸ ποι-
μνιον προβατευπόρου. Ἡ νέα αὕτη ζωὴ ἐσυμφω-
νοῦσε κάλλιστα μετὰ τὸν σκεπτικὸν καὶ μυθιστορικὸν
χαρακτῆρα τοῦ Γεωργίου, ἐπήυξησεν ὁμως ἐτι μᾶλλον
τὴν φυσικὴν αὐτοῦ μεγαλυχολίαν εἰς τρόπον τοιοῦτον,
ὥστε κατήντησε νὰ γείνη σχεδὸν μισάνθρωπος, διότι
ἀπομακρυνόμενος καὶ ἀποφεύγων τοὺς λοιποὺς συν-
ηλικιώτας καὶ συναδελφούς του, ἐπεριφέρετο πλανώ-
μενος εἰς ὄρη καὶ δάση, κατοικῶν οὐχὶ εἰς τὰς κα-
λύβας τῶν βοσκῶν, ἀλλ' εἰς τὰ κοιλὰ τῶν δένδρων.
Ἐφαίνετο πάντοτε σκυθρωπὸς, καὶ ὡς νὰ ἦτο βεβυ-
θισμένος εἰς ὑψηλὰς σκέψεις, δὲν ἀντελαμβάνετο πολ-
λάκις ὡς ἄλλος Ἀρχιμήδης τῶν περὶ αὐτὸν ἀντι-
κειμένων, καὶ τοι προσβαλλόντων ἰσχυρῶς τὰς αἰσθή-
σεις του. Ἡ φωνὴ του οὐδέποτε σχεδὸν ἠκούετο,
καθότι μόνον εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις ὠμίλει,
καὶ τότε πάλιν μόλις ἐπρόφερε λέξιν τινα μετὰ ἦχον
λυπηρὸν καὶ ὑπὸ λυγμῶν διακεκομμένον. Ἄν καὶ
τοιοῦτος ὁ τρόπος τῆς ζωῆς του, οὐδὲως ἡμέλει τὰ
χρῆτ' τῆς ὑπηρεσίας του· μολαταῦτα ἢ πρὸς τὰ
καθήκοντά του ἐπιμέλεια αὐτῆ δὲν ἤρκεσε νὰ τὸν
διατηρήσῃ ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν θέσιν του. Ὄθεν, ἀπο-
λυθεὶς τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ
ἄλλην ὑπηρεσίαν, καὶ οὕτως ἐπεχείρησε νὰ μάθῃ
τὴν σπαρτοποιίαν, τέχνην συναδούσαν μετὰ τὸν σκε-
πτικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, ὡς μὴ ἀκαιτοῦσαν συνο-
μιλίας καὶ πολλὴν τοῦ σώματος κίνησιν. Ἐξασκῶν
τὰ ἔργα τῆς νέας ὑπηρεσίας του μετὰ τὸν συνήθη σα-
βαρὸν τρόπον του, ἐφαίνετο πάντοτε ὡς καὶ ἄλλοτε
προσηλωμένος εἰς τὰς σκέψεις του, αἰτινες, ὡς ὁ
χρόνος ἀπέδειξε, περιστρέφοντο εἰς θρησκευτικὰ
ἀντικείμενα. Κατὰ τὰς στιγμὰς δὲ τῆς ἀναπαύ-
σεώς του κατεγίνετο ἀδιακόπως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν
τῆς Ἱερᾶς Βίβλου καὶ μετ' οὗ πολὺ ἔφθασε νὰ γνω-
ρίξῃ αὐτὴν ὅλην σχεδὸν ἐκ στίχους· εἰς αὐτὴν ἐζήτηί
νὰ εὕρῃ στερεάν, ὡς ἔλεγε, τῆς ψυχῆς του τροφήν,
διότι ἡ κοινὴ τῆς πατρίδος του λατρεία δὲν ἦτον
ικανὴ νὰ φέρῃ οὐδεμίαν εἰς τὸ πνεῦμά του ἀνάπαυσιν.
Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον διήγεν ὁ Φῶξ τὰς ἡμέρας
τῆς ζωῆς του, καὶ διέτρεχεν ἤδη τὸ 19 ἔτος τῆς
ἡλικίας του, ὅτε ἐφαντάσθη ὅτι ἤσθλην ἐσωτερικὴν
τινα ἔμπνευσιν ἢ φωνὴν, ἐπιβήλουςαν εἰς αὐτὸν
ἀπαραιτήτως τὸ χρέος τῶν νὰ μεταρρυθμίσῃ τὴν
ἐκκλησίαν, καὶ οὕτω νὰ σώσῃ τὸν χριστιανισμόν
τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου, καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ, ὡς
ἔλεγε, τὸ λογικὸν εἰς τὴν ἐξ ἧς παρεξέτραπῃ εὐθείαν
ὁδόν. Ἀφοῦ δ' ἄπαξ ἐφαντάσθη τοιοῦτόν τι, οὐδὲν
πλέον ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν του, ὅθεν
μὴ ἔχων χρήματα, πωλεῖ ἅμα ἅπαντα τὰ φορέ-
ματά του διὰ νὰ προμηθευθῇ ἕνα ἵππον, καὶ ἀντὶ
φορεμάτων ἐνεδύθη δέρματα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι
ποδῶν, καὶ οὕτως ἐπεριφέρετο ἐπιππος ἀπὸ ὁδοῦ
εἰς ὁδὸν καὶ ἀπὸ ἀγίας εἰς ἀγίαν, φωνάζων στεν-

τορεία τῆ φωνῆ· « Μετανοήσατε, μετανοήσατε ἡ βασιλεία γὰρ τοῦ Θεοῦ προσεγγίζει. » Πλὴν δὲν ἀρκεῖται εἰς τοῦτο μόνον· θέλει νὰ ἐνεργήσῃ πραγματικῶς θρησκευτικὴν μεταρρυθμίσειν, ἐπομένως κηρύττει ἐαυτὸν θεόπνευστον, καὶ μεταχειρίζεται πᾶσαν ἀγυρτείαν διὰ νὰ διαδώσῃ τὰς νέας δοξασίας του. Ἐνεκα τούτου καταμηνύεται, ὡς παραχοποιός, ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας· διὸ παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου, ὅπου ὁμῶς ἀντὶ ν'ἀπαντήσῃ εἰς τὰς κατ'αὐτοῦ κατηγορίας, ἐφώναζεν ἀδιακόπως πρὸς τὸν δικαστὴν· « Τρέμε, τρέμε ἐνώπιον τῆς τοῦ Θεοῦ φωτῆς. » Μὴ εὐρὸν δὲ τὸ δικαστήριον ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν (πιθανῶς θεωρῶσαν αὐτὸν ὡς φρενοβλαβῆ) τὸν ἀπέλυσε τῆς δίκης, ἀλλ' ἔκτοτε ἐπεκλήθη *Τρέμων* (ἀγγλιστὶ *Quaker*) ἂν καὶ πολλοὶ ἦναι γνώμης ὅτι τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἔλαβε, διότι κατὰ τὰς στιγμὰς, καθ' ἃς ἐκύρυττε καὶ ἐδημηγόρει, νομίζων ἐαυτὸν ὑπὸ τοῦ παναγίου πνεύματος ἐμπνευσμένον, ἐκίνει μανιωδῶς ὡς νευρόσπαστον τὰ μέλη αὐτοῦ καὶ ἔτρεμε καθ' ὅλον τὸ σῶμα. Ἴδου ὅποιοι ἀνὴρ ὑπῆρξε Γεώργιος Φῶξ ὁ Τρέμων!... Ἀλλὰ φεῦ!... ὅποια ἡ ἰσχὺς τῆς ἀμαθείας... ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἤθελε βεβαίως θεωρηθῆ ἄξιός λύπης καὶ συμπαιθείας, ὡς ἐστερημένος τοῦ πολυτιμωτέρου τῆς φύσεως δώρου, δηλονότι τοῦ λογικοῦ, καὶ ἐπομένως ἤθελε προξενεῖ οἶκτον καὶ γέλωτα μετὰ τὰς δημηγορίας του, ἐπροξένει ἀπ' ἐναντίας θαυμασμοῦν μέγιστον εἰς τοὺς ἀκροατὰς του, καὶ τοιοῦτον μάλιστα, ὥστε πολλοὶ ἐνηγκαλίσθησαν τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ ἀρχὰς, καὶ οὕτω τὸν ἀνέδειξαν ἀρχηγέτην θρησκευτικῆς αἰρέσεως, σωζομένης μέχρι τοῦδε καὶ γνωστῆς ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν τῶν *Τρεμότων* ἢ *Κρουακέρων*. Οἱ ὀπαδοὶ αὐτῆς φέρουσι τοιοῦτον πρὸς τὸν ἀρχηγόν των Φῶξ σέβας, ὥστε θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς ἄλλον Μεσσίαν, τὸ δὲ βραχίον αὐτοῦ, σωζόμενον μέχρι τοῦδε, φυλάττουσι μετ' εὐλαθείας ὡς πολύτιμον καὶ ἱερὸν κειμήλιον. Ἡ αἴρεσις αὕτη, ἂν καὶ ἀναγνωρίζῃ τὸν Χριστὸν, δὲν παραδέχεται ὁμῶς τὰ μυστήρια, οὐδὲ τὴν τῶν εἰκόνων προσκύνησιν, καὶ ἄλλα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως δόγματα. Εἶναι δὲ οἱ *Τρέμοντες* τοσοῦτον αὐστηροὶ ἠθικῆς, ὥστε καταντῶσιν εἰς τὸ ἀγέρωχον, καθότι δὲν τοῖς ἐπιτρέπεται οὐδενὸς εἶδους παιγνίδιον, οὐδὲ θεατρικαὶ παραστάσεις, οὐδὲ χορὸς, οὐδὲ μουσικὴ, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς φωνητικῆς, οὐδ' ἀνάγκως ποικιμάτων, μυθιστοριῶν καὶ ἄλλων τοιούτων διαισθητικῶν βιβλίων. Οὐδέποτε θέλουσι νὰ πράξωσιν ἢ ἐνεργήσωσι τι μὴ ἐντελλόμενον ῥητῶς ὑπὸ τῆς Γραφῆς, μάλιστα πάντοτε ζητοῦσι νὰ ἐκτελῶσιν ἀκριβῶς τὰς ἐντολάς αὐτῆς, ἦν ἕκαστος, ὡς οἱ Δικ-μαρτυροῦμενοι, μεθερμηνεύει κατὰ τὸ δοκοῦν, ἢ ὡς οὗτοι λέγουσι, κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ἐμπνευσιν. Παραδέχονται πρὸς τούτοις τὴν μεταξὺ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἰσότητα, καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδέποτε ἀποδίδουσι ἄλλους τίτλους πλὴν τοῦ ἀδελφοῦ, οὔτε ὀμιλοῦσι πληθυντικῶς οὐδ' εἰς αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς. Μπολοῦντι ἀναγνωρίζουσι τὴν ἐξουσίαν τῶν κυριαρχῶν, δὲν συγκατανεύουσι ποσῶς νὰ δώσωσι τὸν τῆς πίστεως καὶ ὑποταγῆς, οὐδ' ἄλλον ὅποιον δῆποτε ὄρκον, καὶ τοσαύτη εἶναι ἡ πρὸς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν γενικὴ πεποι-

θησις, ὥστε οὐδ' ἀπαιτοῦσιν ἀπ' αὐτῶν τὰ δικαστήρια ἄλλον ὄρκον πλὴν τοῦ *Ναὶ* καὶ τοῦ *Ὁχι*· οὔτε δὲ ὑποβάλλονται εἰς στρατολογίαν, ὡς καὶ αὐτὰ μὴ συνάδοντα, κατ' αὐτοὺς, μετὰ τὴν Γραφήν. Ἡ παράδοξος καὶ ἰδιότροπος αὕτη τῶν Τρεμότων διαγωγή προξενεῖ μικρὰν, κατ' εὐτυχίαν, εἰς τὴν ἀνθρωπότητα βλάβην, διότι αὐτοὶ εἰσὶν ὀλίγον τὸν ἀριθμὸν, καὶ σχεδὸν ἅπαντες, ἐκτὸς παραδοξοτρόπων τινῶν, ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατωτέραν τάξιν τῆς κοινωνίας.

I. ΔΕ ΚΙΓΑΛΑΣ.

Γεώργιος ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, διεφώνει πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς του περὶ διορισμοῦ ἀντιβασιλέως ἐν Ἰρλανδίᾳ. Οἱ ὑπουργοὶ ἀντέτεινον εἰς τὸν βασιλέα προτιμῶντα τοῦ δουκὸς τοῦ Λορσέτ τὸν Λόρδον Ἀρρίγγτων, τὸν ὅποιον ὑπερηγάπα. Ὁ βασιλεὺς ἀγανακτήσας ἠγέρθη ἀπὸ τοῦ συμβουλίου καὶ ἀπήλθεν εἰς τὴν αἰθουσάν του, ἀφήσας τοὺς ὑπουργοὺς εἰς πολλὴν ἀνησυχίαν. Τέλος βλέποντες οὗτοι, ὅτι ἡ Α. Μ. δὲν ἐπέστρεφεν, ἐπεμψαν πρὸς αὐτὸν τὸν Λόρδον Σχεστερφοιέλδ πεπειθότες εἰς τὸ πνεῦμά του, ὅτι θέλει καταπραῦνει τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ βασιλέως, καὶ λάβει τὰς διαταγὰς του. Ὁ Λόρδος οὗτος ἀνοίγει ἡσύχως τὴν θύραν καὶ πλησιάζει μετὰ πολλὴν σέβας τὸν θρόνον ὅπου ἐκάθητο ὁ βασιλεὺς· « Εἶμαι ἐπιφορτισμένος, λέγει, Μεγαλειότατε, νὰ μάθω ποῖον ὄνομα θέλει ἡ Ἰ. Μ. νὰ τεθῆ εἰς τὸ κενὸν μέρος τοῦ διπλώματος· » Γράψατε τὴν διάβολον, ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς ὀργίλως. « Λοιπὸν, Μεγαλειότατε, ἀποκρίνεται μετὰ λίαν σοβαρὸν τόνον ὁ ὑπουργός, θέλει γραφῆ τὸ ὄνομα τοῦ πιστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ ἐξαδέλφου τῆς Ἰ. Μ. (τοῦ Ἀρρίγγτωνος). Ὁ βασιλεὺς ἤρχισε νὰ γελά, καὶ ἡ εἰρήνη ἐπανήλθεν.

Ὁ αὐτὸς Λόρδος Σχεστερφοιέλδ ἦτο λίαν ἀτρόσεκτος. Κατὰ τὴν εἰς Αἴην πρεσβείαν του ἐτελείονε συνήθως τὰ ἐγγράφα του τὴν πρώτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ τὰ ἐσφάγιζε ταχέως, διότι ὁ ταχυδρόμος κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἐργασθεὶς δὲ ποτε δεκά ἑρξέτης ὥρας, ἔλαβε τὸ μελανοδοχεῖον ἀντὶ τῆς ἀμμοθήκης καὶ τὸ ἔρυσεν ἐπὶ τῶν ἐγγράφων· ὅθεν ἠναγκάσθη νὰ ἐργασθῆ ἐκ νέου δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ ν' ἀποστείλῃ ἕκτακτον ταχυδρόμον εἰς Ἀγγλίαν. Ἀλλοτε ἐργασθεὶς ἐπίσης ἐσπευσμένως ἐνέκλεισε τὰ ὀμμακτουάκια του εἰς τὸν τελευταῖον φάκελλον, καὶ ἐκ τούτου ἐμεινεν ἀργός μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ταχυδρόμου, διότι ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ἐδυνήθη νὰ εἶρῃ ὑάλια κατὰλληλα.

